ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ – ЗЛАТОГРАД

гр. Златоград 4980, ул. „Стефан Стамболов" № 1, тел: 03071 / 25 51, 25 53, факс: 03071 / 4023
www.zlatograd.bg; e-mail: ObA-zlatograd@zlatograd.bg

Приложение № 1

Одобрено с Решение № Е 846 от 09.10.2014 г.
на Общински съвет Златоград

Председател на ОбС:
адв. Григор Джангалов

Общински съвет Председател Златоград

Планово задание

за разработване на

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН

на Община Златоград

юни 2014 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение....3
I. Цели, задачи, обхват и прогнозен период на действие на ОУП....3
1.1. Цели на ОУП....4
1.2. Задачи на ОУП....5
1.3. Обхват на ОУП....6
1.4. Срок на действие на ОУП....6
II. Методически подходи при разработване на ОУП на общината....7
2.1. Методически изисквания към аналитичните проучвания....7
2.2. Методически изисквания към стратегическите прогнозни проучвания....8
2.3. Методология....10
III. Анализ на ресурсния потенциал – териториални, природни, демографски, социални, инфраструктурни, икономически и други фактори за развитие.... 10
3.1. Основни географски характеристики, местоположение и граници....10
3.2. Природно-ресурсен потенциал....12
3.3. Макроикономическа характериситика на общинската икономика....23
3.4. Отраслова структура на общинската икономика....25
3.5. Демографска характеристика и тенденции....31
3.6. Здравеопазване....36
3.7. Социални услуги....38
3.8. Образование....40
3.9. Спорт и младежки дейности....43
3.10. Култура....44
3.11. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията на община Златоград....47
3.12. Състояние на компонентите и факторите, въздействащи на околната среда....55
3.13. Природни рискове и превенция....63
3.14. Урбанизация и устройствено планиране на територията....69
3.15. Реализирани проекти....75
3.16. Тематични SWOT анализи на силни, слабистрани, възможности и заплахи.... 76
IV. Изисквания към устройствената концепция на ОУП....79
4.1.Общи изисквания и насоки....79
4.2. Селищна система....80
4.3. Транспортно- комуникационна инфраструктура....81
4.4. Техническа инфраструктура....81
4.5. Устройство на земеделските и горските територии....82
4.6. Околна среда....84
4.7. Производствени и други дейности....85
4.8. Туризъм....85
4.9. Търговия и услуги....86
4.10. Строителство....87
4.11. Обитаване.... 87
4.12. Обществено обслужване и социална инфраструктура....88
4.10. Културно историческо наследство....88
4.11. Зелена система и отдих....89
V. Изисквания към обема, съдържанието, вида и начина на представяне на ОУП....89
5.1.Изисквания към фазите, обема, съдържанието, вида и начина на представяне на ОУП на община Златоград....89
5.2.Времеви график за изработване на ОУПО....91
5.3. Изисквания към финалните документи /текстови и графични/ на ОУП....91
5.4. План за необходимите административни мерки и организационни процедури по разработването и одобряването на ОУП....92
VI.Източници на информация....94

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото планово задание се явява първа стъпка от процеса на изработване на Общ Устройствен План (ОУП) на община Златоград.

С Плановото задание за изработване на ОУП на община Златоград се цели да се очертаят проблемите на територията и да се формулират основните цели и изисквания към проектантския колектив, който ще разработва ОУП.

В този си смисъл, плановото задание най-общо следва да включва:

- Задаване на препоръчителни методически насоки и подходи за изработване на ОУП, определяне на изискванията относно обема, структурата и съдържанието на видовете проучвания, фазите, етапите, прогнозния хоризонт на действие на ОУП и др.
- Анализ на състоянието на действащата система от планове, касаещи територията на общината (кадастрални и регулационни планове, общ устройствен план и т.н.) и на устройствените проблеми, които не могат да бъдат решени с действащите планове.
- Анализ на действащите стратегически документи, данни и проучвания за територията на общината.
- Представяне на урбанистични насоки за решаване на проблемите, които трябва да бъдат решени с бъдещия ОУП на Общината.
- Формулиране на необходимите организационни действия, които да бъдат предприети от Кмета на Общината и от Общинската администрация по изработването на ОУП и неговото по-нататъшно възлагане, обсъждания и приемане от Общинския експертен съвет.

Изготвянето на настоящото Планово задание за ОУП, като обем и съдържание е в съответствие с изискванията на ЗУТ и НАРЕДБА № 8 за обема и съдържанието на устройствените планове на МРРБ, заедно с цялата приложима нормативна уредба, касаеща функционалните системи, които определят устройството на територията в цялост.

I. ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ, ОБХВАТ И ПРОГНОЗЕН ПЕРИОД НА ДЕЙСТВИЕ НА ОУП

От древността до днес човек е търсил предвидимост и контрол над процесите в заобикалящата го среда. С развитието на обществото, усложняването и ускоряването на протичащите процеси в социалните общности, възниква и потребността за развитие на градското пространство, като основна част от средата за развитие на всяка цивилизация. С времето социалната, икономическата, културната политика на обществото започва да намират своето отражение в създаването на схеми и планове за устройство на територията. Интензивността на развитие в глобализиращият се свят намалява времето за оценка и реакция към случващото се в средата от страна на обществото. Това води до нуждата от допълнителни прогнози и анализи на възможните посоки на развитие, на съществуващите проблеми и заплахи и възможните

решения, с оглед постигане на среда отговаряща на съвременните потребности на обществото.

Обобщено казано, днес устройствените схеми и планове се явяват основен инструмент при провеждане на политики за постигане на устойчиво развитие.

Настъпилите съществени изменения в социално-икономическата среда и условията, в които се развива нашата страна, нуждата да се осигурят равнопоставеност на отделнте субекти в икономическия живот, защита и баланс на интересите и собствеността на всички участници в устройствения процес, водят след себе си и до промяна на политиката за устройство на територията. Това и липсата на изготвени или актуални планове за развитие на териториите на ниво ОУП, води до нуждата от изготвянето им.

В националната система от планове и стратегически документи ОУП се явява междинно звено между Общинския план за развитие (ОПР), и отделните Подробни устройствени планове (ПУП), касаещи предназначението на всеки отделен имот. С ОУП се цели визуализирането и конкретизирането в териториално измерение на целите, политиките, мерките залегнали в стратегическите документи от по високо ниво, а именно ОПР и Областната стратегия за развитие (ОСР). Също така с ОУП се детайлизират териториалните насоки на развитие в пространствените схеми и концепции. По този начин на нормативно ниво ОУП се явява основна връзка между Закона за регионално развитие (ЗРР) и Закона за устройство на територията (ЗУТ).

С ОУП се дава пространствено измерение на предвижданията и на много други стратегически и планови документи за територията на общината – стратегии за развитие в областта на околната среда, управлението на отпадъците, туризма, икономиката и т.н. Визуализират се ограничителните режими върху територията, произтичащи от различни закони и подзаконови нормативи по отношение на опазването на историческото и културно наследство, горския и земеделски фонд, опазването на околната среда и възстановяването на нарушени територии и т.н.

1.1. Цели на ОУП

Основната цел на Общият устройствен план на общината е да създаде планова основа за нейното дългосрочно устойчиво териториално развитие в съответствие с приетите стратегически документи за регионално развитие и на база характерните за общината природни, културно-исторически и антропогенни дадености, ресурси и характеристики.

Изхождайки от принципите на устойчивото развитие за баланс между екологично равновесие, икономически растеж и социален просперитет при оптимално използване на природните дадености, постигането на главната цел се предпоставя от изпълнението на **следните специфични цели**:

- да се определят границите на териториите в Община Златоград, в зависимост от основното или конкретното им предназначение, както и допустимите и забранените дейности в тях и изискванията при използването, опазването и застрояването им;
- да се определят насоките за териториалното развитие на урбанизираните територии и екологичното им съвместяване със земеделските, горските и защитените територии и зони с оглед постигане на оптимална териториална структура;
- да се създадат възможности за възстановяване на нарушените територии и определяне на последващото им предназначение;
- да се предвиди подходящо развитие на техническата инфраструктура и обвързването и с националните инфраструктурни и европейски коридори;
- да се определи устройството на поземлените имоти, съобразно конкретното им предназначение и да се осигури опазването на недвижимото културно наследство;
- да се определят правила и нормативи за прилагане на устройствените планове съобразно местните и регионални характеристики на териториите - предмет на устройственото планиране, както и специфични правила и нормативи към тях.
- Увеличаване възможностите за управление на съществуващите в момента потенциални урбанистични процеси на територията на Община Златоград и контрол върху процесите на по-нататъшна урбанизация на територията и.
- Стимулиране на икономическото развитие на Община Златоград, чрез създаване на планова основа, подчинена на инструментариума на устройственото планиране.
- Баланс между частните и обществените интереси на територията на Община Златоград, отчитайки едновременно правото на собственост и нуждата от защита на обществения интерес.
- Опазване и използване на потенциала на природните дадености и културно-историческото наследство.
- Подобряване на жизнената среда, чрез осигуряване на съвременно ниво на обществено обслужване, обитаване, възможности за рекреация, спорт и т.н..

1.2. Задачи на ОУП

Съгласно чл. 104, ал. 1 от ЗУТ, Общите устройствени планове са основа за цялостното устройство на териториите на общините, на части от тях или на отделни населени места с техните землища. Предвижданията на общите устройствени планове, с които се определят общата структура и преобладаващото предназначение на териториите, видът и предназначението на техническата инфраструктура и опазването на околната среда и обектите на културно-историческото наследство, са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове.

В съответствие с чл.103, ал. 6 от ЗУТ, разписването на общ устройствен план на община, трябва да е подчинено на извършени от проектантския колектив преди това подробни инженерно-геоложки и хидрогеоложки проучвания за общата устойчивост на територията и пригодността й за строителство. Да бъде изготвена експертиза на територията по Закона за защита при бедствия за изследване, която да включва анализ, оценка и прогнозиране на рисковете от бедствия, както и се определят с басейновите

дирекции местоположението и обхватът на крайбрежните заливаеми ивици на реките, в които не се разрешава ново строителство съгласно Закона за водите.

Изхождайки от формулираните цели на ОУП и от схващането, че планът ще бъде управленски инструмент на Община Златоград в сферата на пространственото й развитие, се формулират и неговите задачи. Важно предварително условие в това отношение е да се съгласуват целите и задачите на ОУП с целите и задачите на Общинския план за развитие на общината за новия програмен период 2014-2020 г.

Основните задачи на плана са:

Задача 1 - Определяне на общата структура на територията, местоположението, землищните граници на населените места и селищните образувания, **на отделните урбанизирани територии и извънурбанизираните територии** (изключителна държавна, публична държавна и публична общинска собственост), земеделските и горски територии, защитените зони, санитарно-охранителни зони на водоизточници, нарушените територии за възстановяване, водните течения и площи, както и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение;

Задача 2. Разработване на общият режим на устройство на всяка от териториите по задача 1, който включва най-общи цели, мерки и изисквания за тяхното опазване, използване, изграждане и развитие, като се съблюдават на режимите, които са установени със специални закони;

Задача 3. Усъвършенстване на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура и сервитутните им зони на територията на общината, връзките им с териториите на съседните общини и със системата от инфраструктурни мрежи и съоръжения на национално ниво.

Задача 4. Установяване на уязвими територии с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, както и регламентиране на превантивни мерки, методи за защита и начин на устройство на териториите.

Задача 5. Установяване на териториите, в които е необходимо активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия и естетическо оформяне, в т.ч. териториите за превантивна устройствена защита.

Задача 6. Установяване на териториите за специални обекти, свързани с отбраната и сигурността на страната, и прилежащите към тях забранени и сервитутни зони.

Задача 7. Създаване на условия за балансирано устройствено развитие в урабанизираните и извънурбанизираните територии, чрез поддържане на екологично равновесие и опазване на околната среда.

Задача 8. Осигуряване на условия за опазване и социализация на обектите на културно историческото наследство и природните забележителности. Регламентиране на допустимото натоварване върху териториите с естествени рекреационни и други ресурси.

Задача 9. Определяне на последователност (етапност) за реализиране на приоритетни устройствени дейности.

1.3. Обхват на ОУП

Съгласно чл. 105 от Закона за устройство на териториите ОУП биват 4 вида:

- ОУП на община;
- ОУП на части от община – група съседни населени места с техните землища;
- ОУП на населено място – град заедно с неговото землище;
- ОУП на селищно образувание с национално значение.

С оглед на постигане на заложените по-горе цели и изискванията в нормативната уредба за планова обезпеченост на територията, устройственият план на община Златоград следва да обхваща цялата територия на общината, включвайки общинския център и отделните населени места заедно с техните землища - Общ устройствен план на община Златоград(ОУПОЗ).

1.4. Срок на действие на ОУП

Времевият диапазон за действие на ОУП, регламентиран в Наредба №8, е 15-20 години. При определяне на времевия хоризонт на действие на плана следва да се има предвид времетраенето на плановите периоди за развитие възприети от ЕС, а именно седем години. Имайки предвид необходимостта от стабилност на предвижданията на плана във време на действие на поне два планови периода и необходимото технологично време за изготвяне на настоящият и последващият ОУП следва да се приеме хоризонт на действие от 20 години. Този времеви хоризонт не изключва възможността от изменения на бъдещия план при промяна на параметрите на средата във времето. Прогнозният период, за който се създава ОУП на община Златоград е 2035-та година.

II. МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОДИ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕ НА ОУП НА ОБЩИНАТА

Настоящият анализ на съществуващото положение се явява основа за последващата разработка на ОУП на Община Златоград. При разработването на проекта за ОУП на Община Златоград съществуващите в настоящото задание проучвания и анализи следва да се допълнят там където разработващият колектив прецени, че има нужда от допълнителни проучвания поради промени в базисните елементи, промяна в нормативната база или за по - голяма точност на разработката.

2.1. Методически изисквания към аналитичните проучвания

Анализите на състоянието на отделните функционални системи на плана и на някои от основните проблемни направления (демография, заетост на трудовите ресурси, безработица, здравеопазване, образование, култура и културно-историческо наследство, обитаване, инфраструктура, екология, зелена система, икономика и т.н..) имат за цел да допълнят аналитичните проучвания, съдържащи се в Плановото задание. Предмет на допълнителните аналитични проучвания следва да бъдат

факторите, които оказват влияние за състоянието на съответната функционална система или проблемно направление. Също така следва да се има предвид и възможността от промяна на провежданите политики било с оглед промяна на стратегически планове и документи. било поради причини от чисто политическо естество, обществени нагласи или икономически реалности.

Измененията в нормативната база, регулираща обществените отношения, касаещи развитието на съответната функционална система или проблемно направление, следва да бъдат добре проучени от екипа, извършващ допълващите, подробни аналитични проучвания.

С цел очертаване на тенденциите в развитието на анализираната функционална система, или проблемно направление, аналитичните проучвания следва да обхващат ретроспективен период над 5 години назад във времето, който следва да е информационно осигурен със съпоставими данни. Времевият хоризонт на информацията, ползвана за допълващите аналитични проучвания за ОУПОЗ, следва да обхваща поне петгодишен ретроспективен период, което дава възможност за очертаване на определени тенденции в развитието на процесите на територията на общината.

Във връзка с гореописаното и в съответствие с чл. 18, ал. 2 от Наредба №8, текстовите материали към ОУП в частта анализ на съществуващото положение, следва да съдържат раздели за :

1. ***РЕГИОНАЛНИ ПРОБЛЕМИ***, в т.ч. пространствени, икономически, социални, културни, екологични, комуникационни и др.;

2. ***СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ*** и проблеми:

а) ***ДЕМОГРАФИЯ***, в т.ч. брой, еволюция на развитие, структура (полова, възрастова, социална), тенденции на развитие;

б) ***СТРУКТУРА НА ЗАЕТОСТТА***, в т.ч. отрасли, сектори на дейност, социална и професионална категоризация, тенденции на развитие;

в) ***ИКОНОМИЧЕСКА БАЗА***, в т.ч. отрасли (промишленост, селско и горско стопанство, туризъм, строителство, транспорт, енергетика и др.), структура на собствеността, ефективност, регионални характеристики;

г) ***РАЙОНИ СЪС СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ***;

3. ***ТЕРИТОРИАЛНИ ПРОУЧВАНИЯ***: релеф, климат, геология и хидрология, флора, фауна, поземлен ресурс по територии (урбанизирани територии - населени места и селищни образувания, земеделски територии, горски територии, защитени територии и защитени зони, защитени територии за опазване на културното наследство, нарушени територии, територии, заети от води и водни обекти, територии на транспорта), структура на собствеността (държавна собственост - изключителна, публична и частна, общинска собственост - публична и частна, частна собственост);

4. ***ОБИТАВАНЕ***: количествено и качествено състояние на жилищния фонд, структура на собствеността (държавна, общинска и частна собственост), видове (типове) пространствени структури на обитаване, технико-икономически характеристики на видовете (типовете) обитаване, градска динамика;
5. ***ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ***: териториално разположение на мрежата от обекти, видове лечебни заведения по нива на обслужване (доболнична и болнична помощ, центрове за спешна медицинска помощ, диспансери, рехабилитационни центрове и др.), собственост;
6. ***ОБРАЗОВАНИЕ***: териториално разположение на обектите, образователни равнища, собственост;
7. ***КУЛТУРА***, включително обекти на недвижимото културно наследство: териториално разположение, значимост, собственост;
8. ***ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА***: трасета и съоръжения, технически параметри на електроснабдителната, водоснабдителната, канализационната, газопроводната, електронната съобщителна и други мрежи, пътна и железопътна мрежа (класификация, състояние), големи структурни обекти (летища, пристанища, автобусни и железопътни гари), радио- и телевизионно покритие на територията на общината, покритие с други комуникационни системи, пречистване на отпадъчните води, сметосъбиране и третиране на отпадъците, депа за отпадъци;
9. ***ОТДИХ И ТУРИЗЪМ***: обекти, значимост, собственост, влияние в общото икономическо развитие;

2.2. Методически изисквания към стратегическите прогнозни проучвания

Устройственото планиране на определени градове, населените места на територията на общината и землищата им е свързано с прилагане на устройствени решения, засягащи статута, устройствените режими и др. Срокът на действие на решенията в устройствените планове е дълъг – 10-12 години. Устройствените решения, които ще се прилагат се обосновават с прогнозни разчети. При тяхното изработване се съблюдават определени методически изисквания с оглед постигане на предварително формулираните цели, приоритети и задачи на самия ОУП. Основните идеи и виждания за прогнозното развитие на отделните функционални системи на ОУП се представят под формата на концепции за прогнозното развитие на тези функционални системи, в т.ч. и хипотези до 2035 г. Прогнозните проучвания ще са съществен момент от работата по изработването на бъдещия Общ устройствен план на община Златоград.
Необходимостта от прогнозите за развитието на функционалните системи и на проблемните направления от тях се предпоставя и от действащата нормативна уредба по ТСУ (чл.18 &(3) от Наредба № 8 на МРРБ).
По своят характер и степента на подробност прогнозите на проектантските екипи, които ще разработват ОУП на общината следва да бъдат: общи и конкретни, а текстовите материали към ОУПО в частта ***Прогноза***, следва да съдържат раздели за :

1. ***СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ*** (прогноза за): демографско развитие (песимистичен, оптимистичен и реалистичен вариант), икономическо развитие (промишленост, селско и горско стопанство, транспорт, строителство, туризъм и др.), развитие на социалната база (образование, здравеопазване, култура, комунални дейности), приоритети за реализация;
2. ***ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ***: основно предназначение на териториите, режими на устройство и параметри за натоварването им, развитие на урбанизираните територии и на техническата инфраструктура;
4. ***ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОУПО***, които включват условията, при които може да се изменя планът, задължителните изисквания към подробните устройствени планове (ПУП), допустимите натоварвания на териториите и др.

2.2.1. Етапност и времеви хоризонт

Важно методическо изискване е прогнозните проучвания, използвани за целите на ОУП да са с дългосрочен хоризонт (далеко - перспективни). Този хоризонт следва да съответства на срока на действие на утвърдения ОУП, който по действащата нормативна уредба е 15-20 годишен. С оглед изискванията за етапна реализация на устройствените решения на ОУП се налага разработените прогнози да имат като минимум поне един междинен етап.

В съответствие с налаганите в практиката изисквания за съчетаване на дейностите по социално-икономическото и инфраструктурно развитие на отделните териториални единици и на отделни градове с устройственото планиране на същите (т. нар. "пространствено развитие") се утвърждава мнението като хоризонт на междинния етап на прогнозите в ОУП да се използва възприетия от Европейския съюз 7-годишен цикъл на валидност на стратегическите и планови документи.

Дългосрочният времеви хоризонт на прогнозите за перспективното демографско, социално-икономическо и инфраструктурно развитие, както и вероятностният характер на самите прогнози изискват те да бъдат представени в определен диапазон "от – до". Резултатите от прилагането на ОУП, разработвани в миналото, при които са ползвани прогнози с еднозначен ("твърд") вид показват, че сбъдваемостта им е по-ниска от тези, които са в "отворен" вид – с определен диапазон.

2.3.Методология

При изпълнение на дейностите по изработване на ОУПОЗ е препоръчително да се използват следните методи:

- Наблюдение – извършено от екипите на място и в Интернет.
- Проучване – посещение на място и получаване на директна информация и данни от различни дирекции и отдели в Общинска администрация, писма за събиране на допълнителни данни и информация от различни институции, събиране на познания, мнения, опит и предложения чрез въпросници и/или анкета и др.
- Описание – създаване на писмени документи.
- Анализ и Синтез – анализиране на базовата изходна информация и данни, обобщаване на резултатите, изводи и препоръки.
- Оценка – оценка на социално-икономическото състояние и степен на развитие на общината, оценка на възможностите за постигане на заложените цели, оценка на

материалните, човешки и финансови ресурси за изпълнение на плана.

- Сравнение – сравняване на цифрови данни, факти, показатели и резултати от проучването и наблюдението и на тяхна база изводи и формулировки в плана.
- Работа в екип – разпределение на задачите по експерти и съглсуване действията на екипа за изготвяне на ОУПОЗ с Общинската администрация на Златоград.
- SWOT анализ – анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.
- Индексен метод - сравняване равнището на даден статистически показател към момента и неговото равнище в минал период или към равнище на минало време, прието за база.
- Графични методи – за изобразяване на резултатите, фактите и тенденциите, ще се използват геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината. ОУПОЗ да съдържа цветни карти, таблици, графики, фигури и схеми.

III. АНАЛИЗ НА РЕСУРСНИЯ ПОТЕНЦИАЛ – ТЕРИТОРИАЛНИ, ПРИРОДНИ, ДЕМОГРАФСКИ, СОЦИАЛНИ, ИНФРАСТРУКТУРНИ, ИКОНОМИЧЕСКИ И ДРУГИ ФАКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕ

3.1. Основни географски характеристики, местоположение и граници

Община Златоград е разположена в южна България, на границата между ридовете на Западните и Източните Родопи. Намира се на около 300 км от столицата - София, на около 70 км от международно-известния курортен комплекс Пампорово и на 55 км югоизточно от областния център град Смолян. Златоград е най-южният български град и е разположен само на 4 км от българо-гръцката граница и на 75 км от Бяло море. На изток община Златоград граничи с общините Кирково и Джебел, на север с община Неделино, а на запад с общините Мадан и Рудозем. Южната й землищна граница съвпада с границата на Република България с Република Гърция. Територията на общината обхваща площ от 173.4 км2, която е 5.41 % от тази на Смолянска област и 0.2 % от тази на страната. Надморската височина варира от 385 до 1118 м. Град Златоград е най-ниското разположено място в общината - 420 - 550 м. Релефът е планински, като на места рязко се променя - редуват се стръмни склонове и дълбоки долини. През територията на Община Златоград преминава р. Върбица с обща дължина 98,1 км и с водосборна площ 1202,8 кв. км. Тя води началото си от вливането на реките Малка река и Голяма река в центъра на гр. Златоград. Географски координати на общината: 41° 23' северна ширина, 25° 6' източна дължина и предполагаема приблизителна надморска височина от 522 метра.

Населението на община Златоград е 12 321 души (2011г.), или 10.12% от населението на област Смолян и 0.83% от това на Южен централен район (ЮЦР). Достъпът до Златоград може да се осъществи единствено с автомобилен транспорт (има възможности за избор на маршрут). Единият маршрут е от Асеновград през Бачковския манастир, Нареченски бани, Чепеларе, Смолян и Мадан (около 130 км от Асеновград). До Златоград може да се стигне и от посока гр. Кърджали (55 км) през с. Бенковски. Общината е отдалечена от основните летища в страната (София, Пловдив,

Варна, Бургас) и от най-развитите дестинации за престой на чужденци (Черноморското крайбрежие, София, Боровец, Банско).

Позиция на Смолянска област в националната пространствена схема

Административно-териториално деление в Смолянска област

На 15.01.2010 г. бе отворен за преминаване четвъртият гранично-контролно пропусквателен пункт между Република България и Република Гърция „Свети Константин". Пунктът и пътят до него е изграден от община Златоград с целеви средства от републиканския бюджет. Пунктът е изключително натоварен, трафикът е интензивен, включително и от много чуждестранни граждани. Структурата на транспортният поток е еднообразна, поради стеснените габарити на пътните участъци и въведените ограничения за безопасност на движението, особено на гръцка територия. Преобладаващ тип преминаващи МПС-та са леките и лекотоварни автомобили до 1,5 тона, както и автобуси за обществен превоз на пътници до 11 места.

Тази транспортна комуникация дава възможност за достъп освен до Беломорието, но и до редица съоръжения на техническата инфраструктура в Северна Гърция, в т.ч. летища, автомагистрали и пристанища.

Българо-Гръцка граница	4 км.
Бяло море	75 км.
Черно море	310 км.
Гр. София	300 км.
Гр.Смолян	55 км.
Гр. Александруполис-Република Гърция	170 км.
Гр. Солун-Република Гърция	310 км
Летище Кавала-Република Гърция	95 км.
Летище Пловдив	140 км.

Таблица 1. Разстояния от Златоград до стратегически точки

3.2. Природно-ресурсен потенциал

➢ Релеф и геоморфология

Релефът в община Златоград е с ясно изразен масивен нископланински и среднопланински характер и с хълмист облик, разчленен е от широки долини, в които се редуват проломни стеснения. Теренът е силно пресечен, което се обуславя от добре развитата и гъста хидрографска мрежа. Билата на планинските масиви са по-слабо разкъсани и имат заравнен облик. Преобладаващите геоморфолжки форми са дълбоки долове със стръмни скалисти брегове и многобройни притоци. Отпечатъци върху формирането на релефа са дали вида, напукаността, хидротермалните изменения, изветряването и многобройните тектонски-разломни нарушения на метаморфните скали. Главният фактор е бил интензивното издигане на скалния масив. Вследствие на външните релефообразуващи сили са се образували причудливи скални форми близо до територията на община Златоград./ с. Бенковски /.

На територията на общината не е регистрирана значима сеизмична активност.

➢ Териториални и поземлени ресурси

На територията на община Златоград се намират находища на оловно - цинкова руда. Металното съдържание на добиваната руда е с осреднени стойности 3.60 % олово и 3.85 % цинк. Запасите, които се разработват се намират в южната част на маданското рудно поле, като експлоатационни работи се провеждат на три участъка - "Мързян", "Гюдюрска" и "Андроу - Шумачевски дол" обособени в един рудник "Ерма река". Запасите са от порядъка на 1,5 мил. тона. В дълбочина е установен мраморен хоризонт с дебелина над 800 м. известен като първи мраморен хоризонт. Същият е разломен от известните в района северозападни и запад-северозападни разломи, около които са формирани метасоматични рудни тела с богати оловна цинкови орудявания. В горнището на хоризонта е установена кварц кавернозна зона, която акумулира термо-минерална вода. Метасоматичното орудяване е проучено с дълбоки сондажи от повърхността. За разкриването на първи мраморен хоризонт е прокарана шахта

”Метливко”, “Тръбно кабелна” и ”Вентилационна” разположена в източната част на Ермореченската геотермална аномалия. На хор.300 са прокарани водоотливен комплекс и водопонизителни сондажи и се намират в пряка връзка с термалната вода под кота 485 с температура 92° С . Оловно-цинковите руди се обогатяват в Обогатителна фабрика ”Ерма река” и се добиват оловни и цинкови концентрати.

Поради ниското съдържание на олово и цинк в рудата се налага обогатяването й, при което металното съдържание се увеличава значително - до около 50% за цинковите концентрати, и до около 70 % за оловните концентрати.

На територията на общината има залежи от нерудни изкопаеми, използвани в строителството, като гранитогнайси и кварцопорфири, широко разпространени в землището на с. Долен, община Златоград.

Разработването на местните полезни изкопаеми оказва благоприятно въздействие на развитието на местната икономика. Но следва да се има предвид, че в бъдеще са възможни проблеми с рекултивацията на площите, използвани за добив на полезни изкопаеми, като след изчерпване на ресурсите или при пазарна конюктура, която възпрепятства използването и усвояването им, е необходимо да се предвидят решения за подобряване на ландшафта и възстановяване на екологичното равновесие тези територии.

➢ Геоложка характеристика

По данни от геоложките картировки в района са установени метаморфни парашистни скали, малки тела от масивни скали и съвременнинаслаги. Във възрастово отношение същите са разпределени в 4 групи:

Архайски скали - възрастта на този скален комплекс е приета условно и се разделя на следните няколко свити: карбонатна свита, свита на двуслюдените дребнозърнести гнайси, свита на дребнозърнестите биотитови гнайси.

Протерозой - скалите от този комплекс са представени от различни по състав гнайси, амфиболити, слюдени шисти и два хоризонта мрамори. Комплексът е известен като пъстра свита.

Палеозой - за този комплекс се приемат установените в района малки тела от серицитизирани перидотити, залягащи над протерозойските матаморфити. Представени са от грубообломъчни брекчи, запазени само в синклиналните понижения в района. За терциерни образувания се приемат риолитови дайки и тела с неправилна форма, привързани към разседни зони със северозападно простирание.

Кватернерни наслаги - образуването на кватернерните отложения е резултат от продължителното действие на денудацинните процеси съчетано с бавните морфоложки изменения на релефа. Дебелината им се изменя в широки граници: от няколко сантиметра до 10-15 метра. Съвременните образования имат голямо площно разпространение. Представени са елувий, делувий и алувий. Елувият е развит по билните части на водоразделите. Дебелината и характерът му зависи изцяло от литоложките особености на коренните скали. Представен е от ръбести късове, между които почти отсъстват примеси от глинесто песъчлив материал и лежат направо върху коренните скали, от които са получени, а именно дребнозърнести амфибол биотитови гнайси, мрамори и амфиболити. Делувият е разпространен по склоновете на ручеите. Дебелината му се колебае в границите от няколко сантиметра до 7 – 8 метра. Представен е от ръбести и полузаоблени скални късове, с неправилна форма и различни размери, със състав еднакъв на скалите развиващи се в билната част на

склона. Често късовете са слабо споени от земленста маса или ерозирали до грусиране коренни скали.

Алувият се среща по терасите на реките. Представен е от речна баластра, средно късова с песъчлива спойка. В русловият алувий глинести почви се срещат рядко. Глини, песъчливи глини и глинести пясъци по често се срещат в заливните тераси. По границите на речните долини и склоновете алувиалните глинести отложения се смесват с делувиалните и пролувиалните отложения.

Изброените скални комплекси изграждат западното бедро на Давитковско-Маданската антиклинала. Едната система тектонски нарушения е ориентирана успоредно на посоката на простиране на скалите, изграждащи гънките, а втората система нарушения са ориентирани успоредно на посоката на наклона на скалите.

Така в зависимост от ориентировката на гънковите форми в района са развити четири системи тектонски разседни зони. Същите се разпределят, както следва:

1. Първа система тектонски нарушения са ориентирани под азимут простирание 325 – 355 градуса с посока на наклона изток – североизток или запад - югозапад. Ъгълът на наклона е от 55 до 90 градуса.

2. Втората система тектонски нарушения са ориентирани под азимут простирание 270 – 310 градуса с посока на наклона север-серевозапад и юг – югоизток. Те са стръмно наклонени структури с ъгъл на наклона от 55 до 90 градуса.

3. Трета система тектонски нарушения са ориентирани под азимут простирание 4 до 25 градуса и стръмен наклон с посока на наклона запад –северозапад и юг-югоизток.

4. Четвъртата система тектонски нарушения са ориентирани под азимут простирание 60 до 90 градуса и стръмен наклон на северозапад.

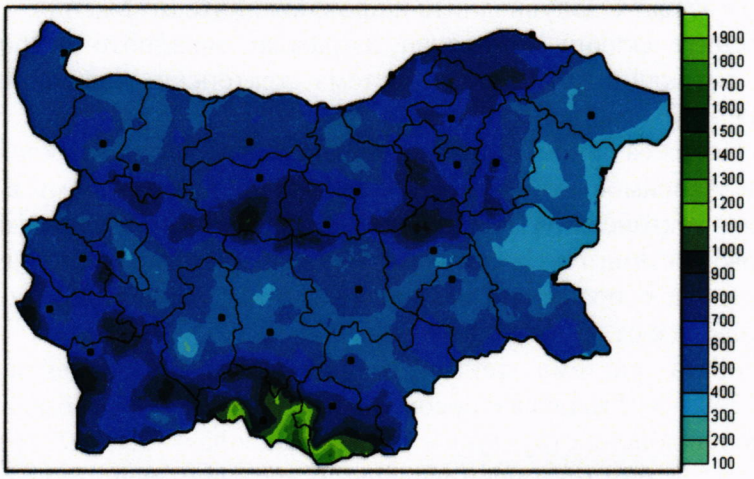
➢ **Климат**

В климатично отношение районът принадлежи към континентално - средиземноморската климатична област, южнобългарската климатична подобласт и източнородопския нископланински климатичен район. В нископланинските участъци преобладава умерено-континенталния климат с подчертано влияние на Беломорието, докато в планинските територии се наблюдава понижение на температурата, увеличение на количеството валежи и скоростта на. Средногодишната температура на въздуха е 12,2°С. Климатът се отличава с умерено лято и сравнително мека зима. Екстремните стойности на средногодишната максимална и средногодишната минимална температура са съответно 17,1°С и 4,9°С, като средномесечната максимална е през август /28,4°С/, а средномесечната минимална през януари /- 2.1° С/. Климатът в общината се характеризира с дъждовна пролет, прохладно лято, слънчева есен, сравнително мека зима, голяма годишна амплитуда на температурата на въздуха (19,8 °С).

Средногодишната относителна влажност на въздуха е 68%, с максимум през ноември -85% а минимума е през август, 13 са дните с относителна влажност на въздуха - равна или по-малка от 30%, което е показателно за добри растежни условия на горската и тревната растителност в района. Средногодишните валежи достигат обикновено до 1 000 л/кв.м, но в последните години се констатира превишаване на тези количества, достигайки 1565,5 л/кв.м. през 2012 година и 1304,7 л/кв.м. през 2010 година. Характерни за района на Златоград са интензивните валежи с различно времетраене, които най-често са през есента и съчетани с големия водосборен басейн

на р. Върбица са предпоставка за екстремални прииждания на реката. Максималните валежни количества /в мм/ за времето от април до октомври се движат от 10,0 за 5 минути до 46,3 за 60 минути и 59,7 - за повече от 60 минути.

Картата по-долу показва количеството валежи за 2013 година. Видно е, че района, в който се намира община Златоград се отличава с най-високите за страната количества на валежите, превишаващи средногодишните норми с около 30%.

Фигура 1. Годишна сума на валежите в Република България за 2013 г.-л/м^2
Източник: НИМХ - гр.София

Валежите от сняг са характерни за зимния сезон. Годишната им сума е 1058 мм, като максимумът е през декември -128 мм. Средният брой, обаче на дните със сняг е 13 от среден брой на дните с валежи през годината - 111 дни. Средната месечна скорост на вятъра е в границите 0.9 до 1.2 м/сек, а средногодишната скорост е 1.1 м/сек, което е значително под възприетата като горна граница за рекреационни занимания. През пролетта се наблюдават силни ветрове , които достигат до 17 м/сек и представляват ограничител за практикуване на природноориентирани дейности на туризма и отдиха. Други неблагоприятни атмосферни явления са наличието на мъгли и температурни инверсии в долинните разширения на реките. Средният брой на дните с мъгла е 11.5 дни, като месецът с най-много дни с мъгла е декември, докато през лятото такива не се наблюдават. Проявлението на климатичните елементи през различните сезони очертава лятото като най-благоприятно за практикуване на всички видове рекреационно-туристически дейности. Лятото не е горещо, поради охлаждащото действие на реките в общината. На следващо място се нареждат пролетта и есента и на последно - зимата, когато климатичните ограничители се проявяват най-силно.

Необходимо е да се отбележи, че тенденциите по глобалното затопляне не са изолирани и започват все-повече да проявяват своето негативно влияние. Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки. Очакванията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма

надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

Очакваните въздействия от промените в климата върху територията са свързани с влошаване на условията за селско и горско стопанство, намаляване на добивите, проблеми с водоснабдяването, повишаване на рисковете от пожари и екстремни наводнения, загуба на биологично разнообразие, промяна на условията за туризъм и рекреация в общината.

➢ Води и водни ресурси

Подземни води - генетично подземните води в района могат да се разделят на две:

- Подземни води, привързани към метаморфните скали;
- Подземни скали, разпространени в алувиалните отложения на околните долинни системи.

Към първия тип води се отнасят изворите в скатовете на долинната система проявени като пукнатинно грунтови води. Вторият тип води са акумулирани в по-ниските части на долината. Те са безнапорни, с ниво на водоносния хоризонт, пряко и хидравлически свързани с валежите и нивото на водите в дренажната овражна система.

Повърхностни води - през територията на Община Златоград преминава р. Върбица, реката с най – голям модул на оттока в България, с обща дължина 98,1 км и с водосборна площ 1202,8 км^2 . Тя води началото си от вливането на реките Малка река и Голяма река в центъра на гр. Златоград. И двата притока имат нарушение на естествения си отток чрез съществуващите хидротехнически съоръжения - язовир „Златоград" на Малка река и хвостохранилище „Ерма река" на р.Ерма река - приток на р. Голяма река. Освен това притоци на р.Върбица са реките - Неделинска и Кушленска. Терасата на р. Върбица в местността „Пресека" се използува за водоснабдяването на гр. Златоград, посредством 4 броя водовземни кладенци. На територията на община Златоград се намира язовир „Златоград".

Язовир Златоград се намира на 3,5 км западно от гр.Златоград по посока на село Аламовци. Въведен е в експлоатация през 1968 година. Изграден е за осигуряване на промишлено водоснабдяване на „Горубсо" и за питейни нужди на с.Ерма река. Короната на стената е с дължина 146 м, ширина 5 м и височина 52 м. Денивелацията между кота корона и кота преливник е 2,5 м. Завареният обем на язовира е 38,20. 10^6 m^3. Първоначално язовирът е имал много по-малка от настоящата стена, отстояща на разстояние около 300 метра от нея, под риболовната хижа. В последствие се изгражда внушителна каменна стена със стъпаловидна структура и преливник. Самото изграждане на стената е атракция, огромните камъни са вклинявани един в друг със силна струя вода, а в основата й има глинен пояс. Обособява се място със садки за развъждане на риба, от тогава до днес заливът, в който са били садките носи името „развъдника". В продължение на години след построяването на язовира, в близост до стената, са изхвърляни големи количества храна, останала от столовете на минното предприятие. Трофейни екземпляри шаран могат да се видят и сега на това място

Хвостохранилище(ХХ) „Ерма река" се намира на 8 км от гр.Златоград и на 5 км на изток от с.Ерма река. Стената му преграждa р.Ерма на двеста метра от вливането и в Голяма река. Въведено е в експлоатация през 1964 г., непосредствено след пускане на флотационната фабрика. То е язовирен тип. Хвостът от флотационната фабрика се

изпуска директно в реката, която го транспортира до опашката на хвостохранилището и от там започва неговото отлагане с естествено придвижване към района на стената. За пречистване на водата през стената се подържа утаечно езеро в дължина най-малко 300 метра. Короната на стената е с дължина 300м, ширина 20м и височина 75 м. Котата на короната е 582.5м., котата на водното ниво на преливника е 577.5м. Дължината на опашката е 3 км. с дължина на утаечното езеро 450м. Денивелацията между кота корона и кота преливник е 5м. Завиреният обем на ХХ е $13.5.10^6$ m^3. Наличието на това съоръжение е довело до пълен дисбаланс на екосистемите в непосредствена близост с ХХ. От провежданите в района на ХХ мониторингови и контролни анализи на водата, почви и прахови емисии във въздуха е установено наличие на тежки метали, които представляват здравно– хигиенен риск за населението.

Геотермални води - Изключително богатство за региона са термалните водоизточници.

Най-значимото находище на гореща минерална вода е в землището на с. Ерма река. Геотермалното находище Ерма река е уникално и перспективно енергийно и балнеоложко находище в България. Собствеността му е общинска и заема площ от 30 $км^2$. То няма естествен излаз на територията на България и добивът на термални води може да се реализира с помпи, имащи напор не по-малко от 160-200 м.

Открито е по време на проучването на оловно- цинковите руди в района на село Ерма река и село Аламовци - община Златоград. За изясняването на тази аномалия са прокарани 60 дълбоки структурни сондажа с дължина около 1500 m. В резултат на изследването е установен дебел мраморен хоризонт в района на реките Ерма и Малка на площ от около 30 km^2 от кота +360 m до кота -2000 m. В горнището на мраморния хоризонт е установена кварц кавернозна зона с променлива дебелина от 1,4 m-52 m., където са акумулирани геотермалните води. Някои сондажи установяват каверни с неуточнена дълбочина вероятно 500 до 1250 m, пълни с термоминерална вода с температура от 92° С. Термалната вода в региона има постоянно пиезометрично ниво на кота +485 m. В дълбочина температурите се увеличават като в западната част на аномалията сондаж № 13 е измерена температура от 128°С. На територията на България, геотермалната вода няма самоизлив на земната повърхност, докато на територията на съседна Гърция, геотермалната вода дренира на кота +430 m в долината на река Елидже, с температура до 53°С. Термо-минералната система Ерма река - Елидже е трансгранична геотермална система. Геотермалната вода в региона на Златоград е общинска собственост и не е включена в списъка на минералните извори - право на водите държавна собственост по силата на Анекс 2, чл. 14, т. 2 от Закона за водите. Статичните запаси са около 200.10^6 m^3.

Температурата на водата е 92-128°С, а динамичните запаси 30 - 100 л/сек, средно 60 л/сек.

Химичният състав на водата е сходен с този на изворите в Беденските минерални бани и село Баните - Смолянска област.

Общата минерализация на водата е 1,377 гр/л. Характеризира се като хипертермална, минерализирана, карбонатно-сулфатна натриево-калциева, флуорна и силициева, съдържаща въглероден диоксид, без сантирано-химични и микробиологични признаци за замърсяване.

Съдържанието на микрокмпоненти е в оптималните норми за минерални води.

Контролното ниво по радиологично ниво α-активност може да се приеме като отговарящо на нормативните изисквания. Водата има стабилен физико-химичен състав и отговаря на изискванията за бутилиране. Лечебно-профилактичните свойства се определят от метасилициева киселина, както и от съдържанието на флуорни, хидрокарбонатни, сулфатни и калциеви йони. Питейното балнеолечение оказва въздействие върху стомашно-чревния тракт, жлъчно-чернодробната и бъбречно-отделителната система. Установен е слаб холеретичен и холецистокинетичен ефект. Наричието на калциеви йони определя благоприятното влияния при алергични заболявания и. Съдържанието на метасилициева киселина оказва детоксично въздействие. Водата притежава антисептичен ефект при кожни заболявания. Оптималното съчетание на калций, метасилициева киселина и флуор, прави водата подходяща за кариес-профилактика и профилактика на остеопорозата. Поради високото съдържание на натриеви йони, водата не е подходяща за питейно балнеолечение при болни от хипертония. Подходяща е за възстановяване след физическо натоварване и след тежък физически труд. При инхалаторно лечение е подходяща за лечение на неспецифични заболявание на горните дихателни пътища.

При използване за външно балнеолечение е подходяща за лечение и профилактика на жлъчно-чернодробни, стомашно-чревни, обменно-ендокринни, бъбречни и урологични заболявания, болести на периферната нервна система и опорно-двигателния апарат; кожни и гинекологични заболявания. Сертифицирана е е от Министерство на здравеопазването и реномирания немски Фрезениус институт.

Хидротермалната система включва две обособени, но спрегнати, находища – „Ерма река" /Република България/ и „Термес" /Република Гърция/. В хидрогеоложкия доклад за преоценка на ресурсите, изготвен през 2011 година от проф. д-р инж. Павел Пенчев и инж. геолог Величко Величков, е оценен регионален експлоатационен ресурс на хидротермалната система от 54 л/сек., а със Заповед № РД – 87/ 31.01.2012 г. на Министъра на околната среда и водите е утвърден експлоатационен ресурс на находище „Ерма река" до 27 л/сек.

В периода 2008–2012 година, с усилията на местната власт, подкрепена писмено от бизнеса в Златоград, реализацията на проекта за оползотворяване на термоминералното находище бе поставена на нова основа. С решение на УС на ПУДООС от 18. 09. 2012 година е одобрено Заявлението на община Златоград за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изграждане на водовземното съоръжение в с. Ерма река, срещу ангажимента на местната власт да разпише ясно своята визия и план-програма за управление на минералните води в дългосрочен аспект. Оползотворяването на потенциала на хидротермалната система може да бъде в различни направления:

- Изграждане на геотермална станция.
- Топлофикация на жилищни, административи и промишлени сгради в гр. Златоград.
- Производство на електроенергия
- Оранжерийно производство.
- Изграждане на балнеосанаториум, бани, плувни басейни.

➢ Почвени ресурси и почвено плодородие

Релефът, климатът, растителността и основната скала обуславят почвата в община Златоград, която спада към Южнобългарска ксеротермална почвена зона Почвеното разнообразие не е голямо. Най-характерни за община Златоград са:

Канелени горски излужени (9 758,9 ха), кафяви горски -тъмни (1 175,7 ха), кафяви горски – преходни (8 337,1 ха), горски-светли (11 758,9 ха), алувиално-делувиални (5,9 ха), хумусно – карбонатни (1 107 ха).

. На територията на община Златоград наблюдаваме няколко вида почви:

- **Канелените горски излужени почви.** Формирането им протича при преходно-континентален и преходно-средиземноморски климат и при участието на топлолюбива широколистна, горска растителност, разнообразен почвен субстрат /силно натрошени и изветрели гранити, гранитогнайси, гнайси, слюдени шисти и др./ **Типичните горски канелени почви** заемат обширни пространства на територията на общината. Развити са върху карбонатна основа и се характеризират с плитък профил, малка мощност, плътен строеж. По механичен състав са леко до тежко глинести с хумусно съдържание /3-5% /.
- **Плитките и неразвити почви** така ясно изразени при наклонените и разчленени терени, също заемат голяма част от територията на общината, като се характеризират като бедни на органично вещество и с ниско естествено плодородие.
- **Хумусно-карбонатните почви** са по-малко разпространени. Образувани са върху карбонатна скална основа. Характеризират се с добре оформен хумусен хоризонт и съдържание на хумус от 3 до 7%.
- **Алувиални и алувиално-делувиални почви** се намират в долината на река Върбица и притоците. Образувани са върху порьозни алувиални наслаги и при постоянно и достатъчно овлажнение и ливадна растителност. Характеризират се с дебел хумусен хоризонт, като ежегодно се натрупват минерални вещества в почвените хоризонти.

➢ Горски и земеделски територии

Общата територия на община Златоград е 173 371 кв.км. В структурата на поземления фонд най-голям дял заемат горските територии– 14 062,4 ха, който представлява 81 % от общата площ на общината.

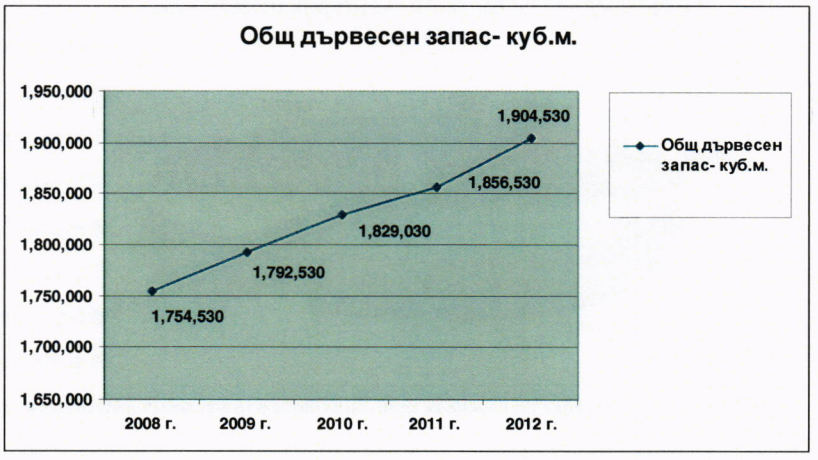
От общата площ на горските територии, залесената площ е 94,4 %, а незалесената е 5,6%. Разпределението на площта по видове собственост е както следва:

- Държавни гори – 13096 ха, или 93,13%
- Гори на физически лица – 898,3 ха,или 6,38 %
- Гори на религиозни организации – 6,7 ха, или 0,05 %
- ВСО – 61,4 ха, или 0,44%

В чл.5, ал.1 от Закона за горите се допуска класифициране на горите в съответствие с преобладаващите им функции. Класифицирани по този начин, горите на територията на общината е следното:

- Защитни – 3200.7 ха, или 22,76%
- Специални – 50,3 ха, или 0,36 %
- Стопански – 10811,4 ха, или 76,88 %.

Защитни са горските територии за защита на почвите, водите, урбанизираните територии, сградите и обектите на техническата инфраструктура; горната граница на гората; защитните пояси, както и горите, създадени по технически проекти за борба с ерозията. Специални са горите в защитени територии, територии за развъждане, а стопанските са тези, в които преобладаващата дейност е свързана с добив на дървесина.

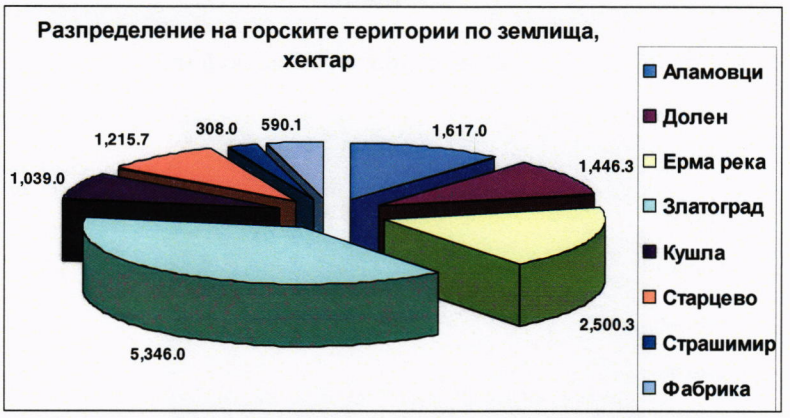
Фигура 2. Общ дървесен запас – куб. м., Източник: ДГС-Златоград

Разпределение на горската територия по видове гори е посочено в диаграмата. Относителният дял на иглолистните гори е 48,6%, а на широколистните високостъблени 17,4 %.

Фигура 3. Разпределение на горските територии по видове гори, хектар, Източник: ДГС-Златоград

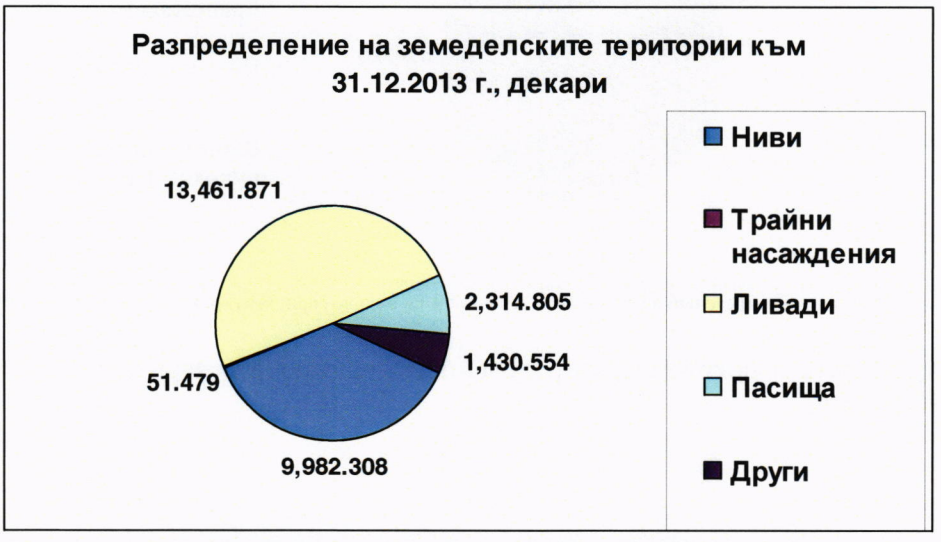
На фигурата е посочено разпределението на горските територии по землища в община Златоград.

Фигура 4. Разпределение на горските територии по землища, хектар, Източник: ДГС-Златоград

В горски територии, попадащи в обхвата на Община Златоград е обявена защитена местност „Света Неделя" – Заповед №104/14.02.1980 г. на Комитета за опазване на природната среда, прекатегоризирана със Заповед №РД-315/31.03.2003 г. на Министъра на околната среда и водите. Защитената местност е разположена върху гори и земи, попадащи на територията на общините Златоград и Неделино. Частта попадаща в Община Златоград е в размер на 4,7 хектара.

Общата площ на земеделските територии е 27 241,017 декара, което е 15,7 % от общата площ на общината. Разпределението на територията за земеделие е посочено на диаграмата по-долу, като най-голяма площ притежават пасищата и ливадите, заемайки общо 58 %. Следват нивите, които заемат 36,6 % от земеделските територии. Селскостопанският фонд се отличава с високата разпокъсаност на парцелите.

Фигура 5. Разпределение на земеделските територии към 31.12.2013г., декари, Източник: ОД „Земеделие"-Смолян

Останалата площ от общината се заема от водни басейни и речни корита, територии за добив на полезни изкопаеми, урбанизирани територии и транспортна инфраструктура.

➢ История и културно-историческо наследство

Една от версиите за произхода на името Златоград е от златистите отблясъци, в които се къпят белите къщи при залез слънце. Друга версия е, че името произхожда от златистия цвят на засъхналите тютюневи низи пред всяка къща. Най-емблематичната и легендарна личност за района е Делю хайдутин, защитник на поробените и угнетените, който загива от сребърен куршум, направен от откраднатa негова монета. Народът го възпява в десетки песни, а най-познатата сред тях – „Излел е Делю хайдутен" в изпълнение на родопския славей Валя Балканска, политна с „Вояджър" през 1977 година към необятната Вселена като послание на земляните.

През вековете Златоград има бурна, трудна и често превратна история. Някога Златоград се е наричал Беловидово - заради ослепително белите му къщи. По-точно наименование на селище едва ли има! Варосани са зидовете, които ограждат всички старовремски къщи, бели са стените им и стаите, бели са комините. Белите къщи на някогашното Беловидово са накацали из припеците на двете реки - Голяма и Малка.

През турското робство Златоград се нарича Даръ-дере - едно име с неизяснен етимологичен произход. „Дар-ъ" означава и „просо", и „тясно". Тясно не може да бъде, защото Златоград е построен на единственото широко място из цялата долина, а и просото тук не е познато. Според други теории Дар-ъ дере идва от Дер-и-Дааре, преведен като „врата на водата, на изобилието", може би защото Златоград е заселен по течението на две реки. Кога за първи път става това заселване се е известно. Но при разкопки, направени в местностите Чойневи лъки и Джерахови ниви, се се разкриват средновековни некрополи от X - XII век от ранната християнска епоха. От друга страна, едно древно погребение, намерено на билото срещу връх Света Неделя, е явно тракийско. В него освен скелета и една конска глава, са открити фибули и маронийски монети от преди 2 000 години. Археологическите и историческите паметници доказват, че този край е бил населен с траки, славяни и българи. В района има следи от старо селище - развалини от църкви, крепостни стени, пътища, мостове.

След Освобождението от турско робство, градът получава днешното си име - Златоград.

Златоград е селище с богата култура и многовековна история. Тук могат да се посетят много църкви, манастири и християнски гробища, които свидетелстват, че по тези земи е живяло предимно българско население.

Първото килийно училище, поставило началото на просветно - образователното дело в Родопите, се намира в Златоград. Тук е открит и най-стария писмен паметник от Родопското Възраждане - „Златоградски писмовник" (датиращ от 1852 година), който е без свой аналог сред откритата досега възрожденска книжнина в България. Тук се намира и най- старата църква в Родопите „Успение Богородично"- построена през 1834 година, според преданието, за 40 нощи. арактерен облик на града придава архитектурния резерват. В него от Националния институт за паметниците на културата са регистрирани над 100 архитектурни паметника на културата. Златоград е средище на най- старите традиции на материалната култура и бита на нашия народ. Постройките в резервата се отличават с белите си зидове около дворовете, с откритите одъри, белите обли комини, с широките дъбови врати. Срещат се елементи от ксантийски и пловдивски тип. В дворовете на повечето къщи има кладенци, оградени с дъбови кошове, с "врътки" за въжето и стрехи от едноулучени керемиди. В старата част на града се намира и Възрожденския ансамбъл, който не е само застинала картина

от онова време. И досега комините на неговите къщи димят, а стаите му се изпълват с родопска песен и глъч.

Златоград стана изключително популярен в последните десет години, когато тук се създаде уникалният Етнографски ареален комплекс –единствен по рода си в България. Той е истински музей на открито и атмосферата му ни връща – в архитектура, интериори и занаяти – към българското Възраждане и разкриват по атрактивен начин хилядолетната история на Златоградския етнокултурен район. В архитектурния резерват представлява една експозиция „на живо". Разположен е в един от кварталите на Златоград, известен с името си „Стария град" - няколко улици с обитаеми къщи в традиционен архитектурен стил. Някои от къщите са превърнати в приятни кафенета и ресторанти.

Златоград и неговият етнографски комплекс привличат много гости през лятото, но благоприятните условия през всички сезони са предпоставка за целогодишен приток на туристи. В музея, където са експонирани историята и бита на местните хора, има сватбени носии, уникална колекция от чанове и древни артефакти. Пресъздадени са цели стаи, в които може да се проследи автентично битът на българина. Работилниците са разпръснати из комплекса, пълни са с красоти и са отворени целогодишно. Майсторите демонстрират и разказват за своите занаяти, показват последните си изделия. Тъкачеството е традиционно за района, а пъстрите плетива, шарените торбички, покривки и възглавници са любими покупки на туристите. Терзийската работилница е малък музей сам по себе си с колекцията от старинни шевни машини, аршини, ютии и черно-бели фотоси. Тук са опитни в изработването на традиционни носии, но и на стилизирани сценични костюми. Майсторките споменават, че тук се изработвали от аби и шаяци връхните дрехи, а ризите жените си гласели сами в домашни условия. Навремето, когато терзийството било само мъжки занаят, на майстора не било позволено да докосва жената, за да й взима мерки за дреха, затова го правели по нейната сянка. „На живо" виждам как се сплитат гайтаните, подмамена от отекващото по улицата ритмично тракане на чарковете. Техниката е същата като преди повече от сто години, а единствената отлика е задвижването – с електричество вместо водна сила. Пъстрите ширити обточвали дрехата върху тегелите и колкото повече били върху носията, толкова по-заможен бил собственикът й. При сарача самарите, юздите, оглавниците и хамутите от кожа и дърво се изработват, когато майсторът е седнал на „кончето", а седлата се подпълват със слама или вълна, за да е по-удобно на ездача. В съседство са ножовете и камите, още един прелял с истории раздел от местните занаяти. При майсторите грънчари всеки може да се обучи в основни умения за работа с глината, да изработи сам изделие и да получи сертификат за това.

Тук има и любопитни реплики на предмети, намерени при археологически проучвания. Остава да посетим златаря, дърворезбаря и цървулджията. Всичко в етнографския комплекс се изработва близко до традицията и от натурални материали. По традиционна рецепта се изработва златоградска баклава в местното кафене. Можем да видим с очите си: уханната сладка напитка в джезвето кипва върху горещ пясък, а после се върти като на виенско колело върху таблата.

Воденицата е един от най-атрактивните обекти, включващ три съоръжения - валявица, тепавица и воденица- караджейка. През 1871 година е построена втора църква в Златоград „Св.вмчк Георги Победоносец". В двора й е създадено и българско

светско училище. В запазената му сграда се намира музейната сбирка „Просветното дело в средните Родопи". В сграда - паметник на културата също е разположена и музейна сбирка на съобщенията.

Изключителен интерес представляват църковно - манастирската крепост на връх Св.Неделя, намираща се на 8 км северозападно от Златоград, където сред дъбова гора е изграден едноименния параклис и помощни постройки към него. Параклисът „Свети Атанас" е живописно разположен на възвишение край града. От него се вижда почти целия Златоград. През 2006 година бе възстановен параклиса „Св. св. Константин и Елена", намиращ се на самата българо-гръцка граница, предстои възстановяване и на параклис „Св. Илия". Всички те са изградени на върховете около Златоград, на мястото на разрушени светилища. Около землището на Златоград са разположени четири хълма, чието естествено положение образува така наречената „Кръстата гора". И до днес се смята, че те закрилят града.

Сакралната зона „Кръстата гора", вероятно е определена още от времето на езическите светилища, превърнати по-късно в християнски култови места. Обожествяването на Слънцето идва от Дълбоката древност. По-късно то се преобразува в образа на Иисус Христос - Създателя на света и Слънцето. Вярата в чудотворната сила на християнския кръст е трайно отразена в Златоград - на четири от най-високите заобикалящи го върхове е имало езически светилища, превърнати по-късно в християнски култови места. Това са: „Св. Атанас" (със съществуващ параклис), „Св. Илия", „Св. Елена" и „Св. Екатерина". Мислените линии, съединяващи срещуположните върхове образуват своеобразен кръст. Затова именно местното население нарича цялата зона на кръста „Кръстата гора". И досега се вярва, че Златоград е бил и ще бъде запазен от злини - благодарение на своето разположение в тази сакрална зона.

В града има и една действаща джамия. На мястото на днешния пазар в града се е намирала голяма джамия, която е била средищно място на мюсюлманите от околията в петъчен ден. Била е обявена за архитектурен и културен паметник, но е разрушена от идеологията на комунизма.

➢ Национално и регионално значение

Значението на община Златоград е отражение преди всичко на ролята на нейния общински център. Териториалното разположение на общината е стратегическо в регионален план. На територията на общината е разположен единствения ГКПП с Република Гърция за област Смолян.

Град Златоград е с национално значение, което се потвърждава от постановките на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2020 година и последващата я Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 година. Двата документа са основен инструмент за управлението на националното пространство на България. Техен акцент е йерархичната система от градове, в която Златоград е дефиниран като един от градовете, попадащи в четвърто йерархично ниво и притежаващ ролята на град-балансьор на областно ниво.

Уникалното в природните ресурси е наличието на геотермално находище с висок туристически, екологичен и енергиен потенциал. Оползотворяването на възможностите му е предпоставка за сериозно развитие не само за общинско, но и на регионално ниво.

Географското разположение на Златоград е такова, че градът е близо до плажовете на Бяло море, до зимния курорт Пампорово. Сравнително отдалечен е от столицата и големите български градове. Но е близък достъпа до съществуващата транспортна инфраструктура на гръцка територия-пристанища, летища и автомагистрали.

Наличните природни дадености, съчетани с благоприятния климат и богатата история и културно-историческо наследство е важен фактор за привличане на туристи целогодишно. Освен това те са важна предпоставка за добро качество на живот на местните жители.

3.3 Макроикономическа характеристика на общинската икономика

В годините на прехода общинската икономика претърпява сериозни промени, включващи раздържавяване и преструктуриране на основните предприятия. Но въпреки промените в Златоград остават представени традиционните отрасли на промишлеността-рудодобив, текстилна и шивашка промишленост, дърводобив и дървопреработка, машиностроене, мебелна промишленост и др. Създадени са и множество микро-, малки и средни предприятия.

По-съществена концентрация на икономическите субекти е налична в рамките на град Златоград. В останалите населени места в общината няма съществена икономическа активност, с изключение на Ерма река, където е съсредоточена основната дейност на най-голямото предприятие от сектор добивната промишленост и най-голям работодател-„ГОРУБСО-Златоград" АД.

Област Смолян е десета в страната по БВП на глава от населението, като през годините се наблюдават устойчиви темпове на растеж. Заетостта в областта е малко под средното за страната ниво, като за 2012 година коефициентът на заетост се покачва и достига 44% при населението на 15 и повече навършени години. Въпреки това заетостта остава доста по-ниска от нивата преди кризата, което говори за проблеми пред възстановяването на пазара на труда и създаването на нови работни места през последните една-две години. Областта традиционно се характеризира с високи нива на безработица, като дори в някои от най-добрите години (2008 година) безработицата се задържа над 10%, а към 2012 година остава над 20%, което е и най-високото ниво в страната след област Шумен (над 25%). Обяснението за контраста между приличните нива на заетост и много високата безработица може да се потърси във високата икономическа активност в област Смолян, тоест хората търсят работа и т.нар. обезкуражени са малко.В област Смолян не се наблюдава сериозен приток на чуждестранни инвестиции. През последните две-три години дори има отлив на такива. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, претеглени спрямо населението, също показват недостиг на инвестиции, което е предизвикателство както от гледна точка на дългосрочния растеж на областта, така и на фона на текущите проблеми с високата безработица и липсата на нови работни места. Областта има индустриален профил, като почти една трета от заетите работят в преработващата (леката) промишленост. Заетите в търговията са 10% от наетите лица, което е и най-ниското ниво за страната. По-висока спрямо страната е заетостта в туризма, който традиционно е важен фактор за развитието на региона.

Като цяло регионът изостава в икономическо отношение и това се потвърждава от макроикономическите показатели в страната и региона. Освен размерът на

инвестициите, несъществен е и размера на иновациите и внедряване на продукти от научно-развойна дейност. Някои сектори от икономиката са силно уязвени от негативното влияние от икономическата криза, но някои са във възход, поради влиянието на положителни локални въздействия.

Структурата на общинската заетост е близка до тази за страната. Най-голям брой заети лица се регистрира в третичния сектор. Микро-предприятията са най-голям брой икономически субекти в общинската икономика.

Особена слабост на общинската икономика е ниският дял на инвестиции в иновации, което превръща стопанските субекти в ресурсоемки субекти и понижава съществено тяхната ефективност и конкурентноспособност в средносрочен аспект.

В сравнение с областта, в община Златоград тенденцията е към подобряване на макроикономическите показатели. Отбелязва се ръст на произведената продукция с 34,5% през 2012 г., спрямо нивото от 2008 година, докато произведена продукция в областната икономика за същия период бележи спад с 23,3%.

Произведената продукция в община Златоград през 2012 година съставлява 7,7% от общата произведена продукция в областта, което показва, че общинската икономика има все по-съществена роля в регионален разрез. Общинската икономика произвежда малко над 1 % от БВП на страната за 2012 година.

Въпреки, че произведената продукция бележи ръст в общината, все още не са достигнати средните стойности за областта и страна по БВП на глава от населението. За областта този показател през 2012 година е 8 486 лв на глава от населението, докато в община Златоград стойността на произведената продукция на брой жител е 6 464 лв.

Важен показател за икономическия потенциал на общината, са данните за нетните приходи от продажби на нефинансовите предприятия и съпоставимостта им с показателите в областта. Видно от таблицата, темпа на нарастване на приходите от продажби на дружествата в общината нараства като достига 10,06% за 2012 година от общия им размер за Смолянска област. През този период показателят отчита намаление на нетния размер на продажбите на субектите в Смолянска област като цяло.

Предприемачеството е един от основните фактори за постигане на икономически растеж и заетост в контекста на европейската и национална политика и по-конкретно в Европейската стратегия „Европа 2020". Разходите за придобиване на ДМА са показател, който дава информация за инвестиционната дейност на стопанските субекти. ***Икономическата криза оказа своето най-съществено влияние върху склонността на предприемачите да инвестират в дълготрайни активи, като тяхното поведение все още е предпазливо.***

Видно от таблицата е, че няма ясно изразена посока в нарастването им или намаляването на инвестициите в ДМА , но се откроява тенденцията темпа на инвестициите в община Златоград да е по-голям, отколкото тези в областта и достигат 10,61 % от общия размер на инвестициите в Смолянска област през 2012 г. Все още размера на инвестициите през 2012 година, не достига размера им, отчетен през 2008 г. В областтта спада е драстичен и това се дължи най-вече на спада в сектор строителство.

Общият извод е, че в общината липсва висок инвестиционен интерес, както от вътрешни, така и от външни предприемачи.

3.4 Отраслова структура на общинската икономика

Важна отличителна черта на съвременния социално-икономически комплекс на община Златоград е засилената роля на малкия и средния бизнес. Характеристиката на общинската икономика, показват, че наред с мястото, което имат големите търговски дружества, определящи икономическата структура и производствената специализация, не по-малка е и значимостта на малкия и средния бизнес.

На територията на община Златоград се наблюдава картина, характерна и за цялата страна–висок брой на много малките (т.нар. "микропредприятия") с брой на заетите до 9 души. Тази особеност в създаването на малки търговски дружества (с персонал от 10 до 50 д.) в първите години на прехода и днес е отличителна черта на икономическите структури в сферата на производството и обслужващия сектор. Класификацията на търговските дружества по брой на заетите лица (по действащата в България законова уредба) на микро, малки, средни и т.н. дава възможност да се оцени ролята на т.нар. малък и среден бизнес за икономическото развитие на отделните териториални единици. Големият брой на икономическите единици, регистрирани като "микро-" и "малки" са 431 (над 98,0% от всички единици), но контрастира с участието им (като относителен дял) в приходите от дейността в общината, в броя на заетите лица и произведена продукция. През последните 5 години се наблюдава тенденция на леко нарастване на броя на микро- и малките предприятия в общината, която е съпроводена с по-ясно изразена тенденция на увеличаване на приходите от дейността.

При определяне на икономическия облик на община Златоград решаваща е ролята на средните и големите предприятия. Действащите на територията на общината големи предприятия през 2012 г. (с над 250 д. зает персонал) са 2 на брой. Те са наследници на големите промишлени фирми, които бяха определящи за промишления облик на гр. Златоград и на общината през 70-те и 80-те години на XX век Днес това са търговски дружества с променена икономическа характеристика и със силно намален персонал, но стоят добре в пазарната среда, в която функционират.

Основните отрасли, представени в общината са промишленост, търговия, туризъм, услуги, строителство, транспорт.

Промишленост

На територията на община Златоград сектор „Промишленост" е с дългогодишни традиции, базирани първоначално на силно развитото занаятчийско производство. Златоград се формира като процъфтяващ занаятчийски център в началото на XX век. Наред с промишлените производства, основани на традиционното занаятчийско производство, се появяват и промишлени производства със стратегически характер в национален мащаб. Десетилетия наред община Златоград е с развита и работеща промишленост със завоювани позиции в отраслите:

- Минно-добивна промишленост
- Текстилна промишленост
- Шивашка промишленост
- Машиностроене и металообработка
- Дърводобивна и дървопреработваща промишленост
- Мебелна промишленост
- Хранително-вкусова промишленост

Като резултат от световната финансова криза през последните няколко години структурата на икономиката на община Златоград се променя. Свита е дейността на структуроопределящи предприятия, варират показателите стойност на произведената продукция и приходи от продажби.

Най-големите промишлени предприятия, които са гръбнак на общинската икономика са „ГОРУБСО-Златоград" АД и „Белотекс-95" АД. „ГОРУБСО-Златоград" АД е представител в отрасъл минно-добивна промишленост. Второто голямо предприятие, попадащо в групата на големи работодатели е „Белотекс-95" АД, което е с предмет на дейност в текстилната и шивашката промишленост. Важно за отбелязване е, че това предприятия преминава през 2011 година от групата на средните предприятия към големите и този факт дава значително отражение на динамиката на анализираните показатели.

Промишлеността е със съществен принос в общинската икономика. Секторът формира 56 % от заетостта през 2012 година, 66% от произведената продукция и 40 % от приходите от дейността.

Относителният й дял, по анализираните показатели в Общинския план за развитие /2014 – 2020/, я прави <u>най-значимия отрасъл</u> в общинската икономика, със следните изводи:

- Промишленият профил на общината е с многоотраслова структура и включва широка гама от производства. Някои от тях са с дългогодишна традиция, други са наследници на занаятчийското производство, а трети са възникнали поради наличието на местни суровини.
- В индустриалния сектор попадат всички големи предприятия в общината.
- Секторът осигурява 56 % от заетостта в обществения и частен сектор в общината. Броят на заетите в сектора намалява средногодишно с 3,45%, като следва цялостната тенденция в общината. Промишлеността е най-значимия сектор в общинската икономика.
- За анализирания период /2008-2012/ стойността на произведената продукция е удвоена, средногодишно се покачва с 25,4%, с което изпреварва темпа на растеж като цяло.
- Представителите в този сектор реализират средногодишно покачване на приходите от дейността с 23,3 %. Растежът на показателят е с по-бърз темп в сравнение с прираста на приходите от дейността на всички стопански субекти.
- Най-съществен принос за произведената продукция от индустриалните предприятия в преработващата промишленост има отрасъл „Производство на текстил и облекло", който произвежда близо 84 % от стойността на предприятията в сектора.
- В отрасъл добивна промишленост е най-големия работодател в общината- „ГОРУБСО-Златоград" АД и едно от двете големи предприятия в общината. Второто предприятие, попадащо в групата на големите предприятия е „БЕЛОТЕКС-95" АД, осъществяващо дейност с отрасъл „Производство на текстил и облекло"
- Недостатъчен е броят на отраслите и производствата, които покриват изискванията за европейски сертификат за качество на произвежданата продукция.
- Въпреки кризата, нарастват инвестициите в ДМА, които са в размер на 2,612 хил.лв през 2008 г. и достигат 9,611 хил.лв през 2013 г., което представлява около 80 % от разходите за придобиване на ДМА в общината. Налице са рискове пред промишлените предприятия, вследствие намаляване на тяхната

конкурентноспособност, поради недостатъчни възможности за технологична модернизация.

- Не се използват финансовите инструменти на ЕС, насочени към подобряване на конкурентноспособността и енергийната ефективност, насърчаване на иновации в производствените предприятия.

Строителство

Строителството е един от браншовете, който е засегнат в най-сериозна степен от световната финансова и икономическа криза. В тази връзка под пряко влияние на кризата е и дейността на отрасъла в община Златоград. Не са забелязва промяна на броя на субектите, извършващи дейност в отрасъла. Техният брой е 24 през 2008 г. и съответно 26 през 2012 г. Драстичен е спадът в показателите произведена продукция и приходи от дейността през анализирания период, като техния спад е средногодишно с около 32 %. Намаляват и броя на заетите лица в сектора.

Транспорт и съобщения

Достъпът до община Златоград е възможен само с автомобилен транспорт. Отварянето на ГКПП Златоград-Ксанти създаде нови транспортни коридори с Република Гърция. Голям е броя на преминаващите автомобили в посока и от Гърция. Интензивен е трафикът особено през летния сезон.

По отношение на обществения превоз на пътници и товари се констатира, че са налице транспортни комуникации в почти всички посоки. Редовни автобусни линии свързват гр. Златоград с градовете София, Пловдив, Варна, Кърджали, Хасково, Стара Загора, Бургас, Смолян, Пампорово, Асеновград. Интензивността на връзките на административния център на общината с областния център гр. Смолян е сравнително добра, но е само в часовия диапазон 5.00-13,30 часа.

През Златоград няма преминаващи редовни автобусни линии. Вътрешнообщинските връзки се осъществяват по утвърдена транспортна схема, разработена съобразно реалните потребности на населението. За големите населени места в общината транспортните връзки са ежедневни. Според потенциалния брой на пътниците се реализират между 2 и 4 курса дневно по отделни автобусни линии. До всички останали села в общината е осигурена връзка, но тя не е ежедневна.

Към сектора се причисляват и фирмите, които извършват обществен превоз на товари в страната и чужбина. Субектите в сектора са изключително сериозно потърпевши от икономическата криза. Драстичен е спадът на заетите лица и приходите от дейността, които намаляват с 30 % средногодишно.

Търговия

„Търговия и ремонт на МПС" е отрасълът с най-сериозен възход през анализирания период. Оживлението в търговията е осезателно в годините 2010-2012 и съществен принос за този факт има отварянето на ГКПП „Златоград-Ксанти". Разликата в ценовите равнища на основните стоки и продукти мотивира гръцки граждани да посещават Златоград с цел пазаруване и потребяват стоки от различен характер-хранителни продукти, строителни материали, авточасти, вещи и уреди за дома, канцеларски материали и др.

Секторът е единственият в структурата на общинската икономика, в който броя на заетите лица се увеличава през периода 2008-2012 година. Ръстът в затетите лица е 14 % спрямо 2008 година, или средногодишен ръст около 3,5%. Броя на заетите лица през 2012 година съставлява 11,1 % от общата заетост в общината, докато през 2008 година относителния дял на заетите лица в сектора е 8,2 %.

Туризъм

Съществуващите условия в община Златоград (природни, исторически, финансови, материални, трудови, предприемачески и информационни) са важна предпоставка за определянето на туризма като приоритетен сектор в местното икономическо развитие. Ресурсите на общината се характеризират със съчетание на уникални природни забележителности, културно-историческо наследство, привлекателни ландшафти и пейзажи, както и с благоприятен климат, води и географско положение. Допълнителен фактор, имащ огромно положително влияние върху нарастването на туристическия поток към общината е отварянето на ГКПП Златоград-Ксанти. Основание за добри перспективи в този отрасъл са действията на местната общност за оползотворяване възможностите на геотермалното находище, което ще осигури приток на туристи в нов сегмент-балноетуризъм.

Развитието на туристическия отрасъл, освен от местните атракции е силно повлияно от наличните условия за настаняване и хранене и развлечение на територията на общината.

Въпреки, че с откриването на ГКПП Златоград-Ксанти, се констатира ръст на нощувките през 2010, 2011 и 2012, туристическия профил на община Златоград запазва характерната си ориентация към вътрешните пътувания на българските граждани.

Основен притегателен център за туристите се явява Етнографския ареален комплекс, който е и най-големия архитектурен резерват в Родопите. В него са разположени множество работилници, които пресъздават и демонстрират традиционните местни заняти по атрактивен и самобитен начин, чрез т.нар. туристическа анимация. В комплексът функционират тъкачна и терзийска работилница, ножарско, дърворезбарско, сарашко и златарско ателие, гайтанджийница, медникарница,и грънчарница. В ансамбъла се включват старо кафене, ресторанти, винарна, механа, магазини за сувенири и антиквариат. Особено атрактивен обект е Воденицата, включващ три съоръжения-валявица, тепавица и воденица-караджейка.

По традиционен начин се отбелязват празници от православния календар, пресъздавайки древните обичаи, съпроводени с много допълнителни възстановки и развлечения. Комплексът предлага на туристите СПА-услуги, пешеходни маршрути по местните екопътеки. Особен интерес предизвикват етнографския музей и старото килийно училище, които допълват възможностите за цялостен и завършен туристически продукт, формиран върху културно-историческия туризъм.

В общината се предоставят и други туристически атракции, които привличат туристи- конна езда, посещения на ферма за щрауси, шофиране на АТВ, риболовен туризъм, велосипедни маршрути, тийм-билдинги, организация на сватби според местните обичаи и др.

Интерес предизвикват и други обекти, открити и разработени в последно време-тракийско светилище „Белите камъни", археологически пътеки около с.Бенковски. Наблизо са и популярните туристически дестинации Перперикон и Татул.

След отварянето на ГКПП „Златоград-Ксанти" е провокиран сериозен интерес от близостта до плажовете на Бяло море. Златоград е най-близката точка на българска територия до Беломорието. Предлагат се разнообразни туристически пакети с посещения и екскурзии в съседна Гърция. Тези туристически услуги се радват на голям интерес и оказват положително влияние върху показателите на туристическия отрасъл в общината.

Отрасълът остава с възможности за още по-сериозно развитие, особено ако се реализират добрите перспективи за оползотворяване на геотермалното находище за нуждите на балнеологията и лечебния туризъм.

Услуги

Секторът включва субекти, предоставящи услуги за населението от различен характер-административни, разлекателни, операции с недвижими имоти и други професионални дейности. За разлика от останалите сектори, дейността на предприятията от сектор „Услуги" е сравнително устойчив на влиянията от икономическата и финансовата криза. В сектора като цяло през периода 2008-2012 година се наблюдава незначително намаляване на броя на заетите лица в отрасъл, с по-бавни темпове от общата тенденция.

Земеделие и животновъдство

В общината отраслите от първичния сектор не са особено развити, с изключение на горското стопанство. Селското и рибно стопанство са слабо развити и тези отрасли нямат съществен принос към общинската икономика.

Преброяването на земеделските стопанства през 2010 година, дава пълна информация за състоянието на сектора в национален и регионален мащаб и анализът се базира върху тези данни, установени по време на преброителната кампания.

Броят и използваемата площ на земеделските стопанства, са отразени в таблицата по-долу:

Териториална единица	Земеделски стопанства, бр	Използваема площ, дка
България	**370,222**	**36,169,647**
Южен централен район	**109,450**	**4,442,358**
Област Смолян	**16,348**	**199,788**
Община Златоград	**1,503**	**10,342**

Таблица 2. Брой земеделски стопанства и използваема площ, брой, дка, Източник: ОД „Земеделие"-Смолян

В община Златоград броя на земеделските стопанства съставляват 9,2% от общия брой стопанства в областта. Същевременно използваемата площ за селскостопански нужди в общината е 5,18% от използваемата селскостопанска площ в областта. Средно на стопанство използваемата площ е 6,9 дка, а за областта този показател е 12,2 дка. За страната този показател е 97,8 дка. Това сравнение потвърждава високата разпокъсаност на земеделските стопанства в общината.

Селскостопанският фонд се характеризира с ниско продуктивните земи, с голяма пространствена разсредоточеност и разположени в труднодостъпни за механизирано земеделско производство терени. В структурата на земеделските земи най-голям е делът на затревените терени-пасищата и естествените ливади- 76,3%,

следват зеленчуците, в т.ч. картофи- 10,62%, а значително малък е делът на трайните насаждения - 0,7%, техническите култури- 4,55%, зърнените култури-2,12%.

Фигура 6. Структура на използваемите земеделски площи в община Златоград през 2010 г., дка
Източник: ОД „Земеделие"-Смолян

Полупланинският и планински релеф са предпоставка за силно развитото пасищно животновъдство в миналото и условие за високопланинско животновъдство и в настоящия момент. Екологично чистите ливадни треви и лечебни растения са предпоставка за нарастващо развитие на пчеларството. Съотношението на тревни площи към ниви до голяма степен определят екстензивния характер на земеделието и специализацията в говедовъдство, овцевъдство и козевъдство, базирани на производството на сено от естествените ливади и ползване на значителния размер мери и пасища. Най-масово отглежданите животни са говеда и крави, овце и кози. Броят на животните е драстично намалял в последните години и повечето стопани отглеждат животни предимно за собствени нужди.

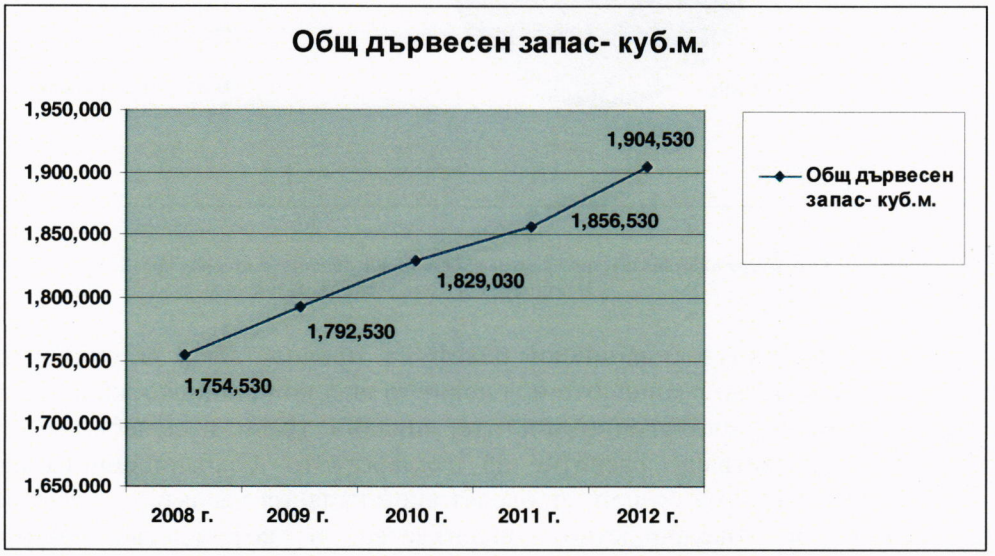
От отраслите в първичния сектор, по-серизно предпоставки за развитие притежава горското стопанство. Физикогеографските условия (преобладаващия планински характер на релефа) и структурата на поземлените ресурси, както и регулираната горскостопанска дейност, са фактори за развитието на горското стопанство. Горският фонд на територията на общината се стопанисва от Държавно горско стопанство-Златоград, а стопанската дейност в горския фонд се осъществява от лицензирани частни фирми.

Горското стопанство е стратегически резерв за развитието на дейности като туризма, дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастящите билки, горски плодове и гъби. В структурата на поземления фонд в общината най-голям дял заемат горските територии– 14 062,4 ха, който представлява 81% от общата площ на общината.

От общата площ на горските територии, залесената площ е 94,4 %, а незалесената е 5,6%. Горите, които са предназначени за стопански дейности са 77% от общата площ на горските територии. Дейностите в тях са свързани преди всичко с добив на дървесина.

Територията на общината попада в територията, стопанисвана от ЮЦДГП-Смолян, с неговото подразделение в Златоград-ДГС Златоград. Дърбодобивът се извършва по утвърдени лесоустройствени планове и се възлага на лицензирани предприятия по процедури, нормативно уредени.

Видно от динамиката на запасите от дървесина, че въпреки активният дърводобив, средногодишното нарастване на дървесните запаси е с около 37 500 m3, което представлява среден годишен ръст от 2,15%. Това се дължи на мероприятията по залесяване и развъждане, но и на способността на горските насаждения да се възпроизвеждат и самозалесяват.

Фигура 7. Общ дървесен запас, куб.м, Източник: ДГС-Златоград

Банково обслужване и свързана с икономиката инфраструктура

Банковото обслужване в общината се осъществява от клоновете на 5 банкови институции, които предоставят пълен набор от услуги-Банка ДСК, SG Експресбанк, Пощенска банка, Интернешънъл асет Банк, Инвестбанк. Недостатъчен е броя на терминалните устройства-банкомати, които са три в общината и са локализирани в централната част на Златоград. В останалите населени места липсват поставени банкомати и това създава проблеми, особено на по-възрастното население. В общината осъществяват дейност представителства на застрахователни компании и брокери, на лизингови компании, на туроператори и турагенти, на куриерски фирми. Функционират бюра за обмен на валута и заложни къщи В града има пунктове за технически прегледи на леки и лекотоварни автомобили и денонощна пътна помощ.

Основните изводи за ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПРОЦЕСИ В ОБЩИНАТА , отразени в Общинския план за развитие /2014-2020/ са:

- Стойностите на показателите, свързани със структурата на общинската икономика по основни сектори, очертават ясно изразен потенциал и реален принос на района в

индустриалното развитие на областта, слабо развитие на аграрния сектор и нарастващо значение на сектора на туризма, търговията и услугите.

- Негативни са тенденциите в секторите транспорт и строителство.
- Структурата на общинската икономика показва необходимост от продължаващи значителни инвестиции за поддържане на устойчив темп на нарастване на индустриалния сектор.
- Общинската икономика има нужда от обновяване на производствените мощности и въвеждане на иновативни решения с оглед създаване на икономически конкурентноспособни фирми. Липсата на реформи в икономиката ще задълбочи икономическото изоставане ще постави областта и общината трайно сред изоставащите и слабо развити индустриални територии на страната.
- Характерна е относителна централизация на местната икономика, чийто ясен резултат е изоставането в развитието и продължаващите тенденции на по-усилено обезлюдяване на селата в общината.
- Все още не са достатъчно ефективни мерките за разработване на устойчиви местни туристически продукти, основани на съществуващите реални ресурси за алтернативен туризъм. Възможностите са свързани преди всичко с оползотворяване на геотермалното находище за балнеология, което ще осигури сериозен приток на туристи в масов и атрактивен туристически сегмент.
- Почти не се използват финансовите инструменти на ЕС по ПРСР и директните плащания към земеделските производители за стабилизиране на планинското земеделие и животновъдство.

3.5 Демографска характеристика и тенденции

3.5.1. Общи данни за населението в общината

По данни от последното преброяване на населението на Република България от 2011 година, общият брой на населението на общината към 31.12.2011 година е 12 321 души, представляващо 10.13% от общото население на област Смолян. По този показател общината попада в категорията на малките общини (с население до 30 хил. д.) Общата площ на територията на община Златоград е 173,38 км^2, което представлява 5.4% от тази на Смолянска област и 0.2% от тази на страната. Средната гъстота на населението в общината е 70.08 души/кв.км.при средна гъстота на населенето в България 66.20 души/кв.км. Както е видно от данните на статистиката населението на общината непрекъснато намалява за периода 1992 – 2011 година числеността му е намалена с 3271 души или с 20,98% спрямо населението към 1992 година. Тази тенденция е изключително тревожна, тъй като трайно се обезлюдяват населени места, до намаляване на потенциала на работна сила и оказва негативни въздействия върху социалния сектор и икономиката на общината. В малките населени места в общината като с. Кушла, с. Страшимир и с. Цацаровци намалението на жителите за този период е повече от 50% , съответно 53,21%, 52,27% и 56,33%. В селата Фабрика и Пресока промяната в постоянно живещите лица дори минава 70% - с. Пресока – 73.16% и 74.65% за с. Фабрика. Този процес на обезлюдяване е толкова динамичен, че е довел до факта днес в с. Фабрика да не живее постоянно нито един жител.

По населени места, броят на населението е разпределено твърде неравномерно. От населението на общината към 2011 година в общинския център е съсредоточено 58,30%, а в най-голямото село Старцево– 16,48%. По отношение на броя на

населението в общината е налице териториална диспропорция – 4 от общо 10 населени места са с население под 300 д.

Това създава проблем във възможностите за пълноценното усвояване на потенциалите на територията, за нормалното функциониране на обекти за първично обслужване на населението и др. Агломерацията на населените места по отношение на броя на населението показва, че с население над 1000 души към 2011 година са гр. Златоград, с. Старцево и с. Долен, с население от 500 до 1000 души – 1 село- Ерма река.

	2008			2009			2010			2011			2012		
Населени места	**Общо**	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**
Община Златоград	**12514**	**5920**	**6594**	**12260**	**5803**	**6457**	**12112**	**5749**	**6363**	**12207**	**5904**	**6303**	**12030**	**5814**	**6216**
с. Аламовци	339	166	173	330	162	168	317	154	163	286	141	145	280	135	145
с. Долен	1186	554	632	1176	551	625	1198	569	629	1312	635	677	1295	625	670
с. Ерма река	954	478	476	915	459	456	874	437	437	900	455	445	875	444	431
гр. Златоград	7225	3344	3881	7110	3295	3815	7077	3298	3779	7116	3407	3709	7003	3351	3652
с. Кушла	82	42	40	80	41	39	78	42	36	70	36	34	70	36	34
с. Мързян	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
с. Пресока	73	39	34	72	39	33	66	35	31	50	26	24	47	26	21
с. Старцево	2438	1191	1247	2368	1152	1216	2305	1116	1189	2286	1112	1174	2272	1105	1167
с. Страшимир	114	53	61	111	53	58	105	52	53	101	49	52	102	50	52
с. Фабрика	26	13	13	23	11	12	23	11	12	17	7	10	17	7	10
с. Цацаровци	77	40	37	75	40	35	69	35	34	69	36	33	69	35	34

Таблица 3. Численост на населението по населени места, брой, Източник: Официални статистически данни от НСИ

За характеристика на демографските тенденции, важен показател е проследяването на динамиката на населението, сравнено със стойностите в национален и регионален мащаб.

Териториални единици		2008	2009	2010	2011	2012	Средногодишен темп на прираста (%)
България	**общо**	**7,623,395**	**7,585,131**	**7,534,289**	**7,348,448**	**7,284,552**	**-1.11**
	мъже	3,690,485	3,670,296	3,644,560	3,577,946	3,545,073	-0.99
	жени	3,932,910	3,914,835	3,889,729	3,770,502	3,739,479	-1.23
Южен централен район	**общо**	**1,538,142**	**1,528,220**	**1,513,510**	**1,471,107**	**1,462,348**	**-1.23**
	мъже	745,488	740,454	733,068	716,921	712,326	-1.11
	жени	792,654	787,766	780,442	754,186	750,022	-1.34
Област Смолян	**общо**	**126,536**	**124,795**	**122,602**	**120,456**	**118,751**	**-1.54**
	мъже	61,205	60,267	59,230	58,717	57,842	-1.37
	жени	65,331	64,528	63,372	61,739	60,909	-1.69
Община Златоград	**общо**	**12,514**	**12,260**	**12,112**	**12,207**	**12,030**	**-0.97**
	мъже	5,920	5,803	5,749	5,904	5,814	-0.45
	жени	6,594	6,457	6,363	6,303	6,216	-1.43
град Златоград	**общо**	**7,225**	**7,110**	**7,077**	**7,116**	**7,003**	**-0.77**
	мъже	3,344	3,295	3,298	3,407	3,351	+0.05
	жени	3,881	3,815	3,779	3,709	3,652	-1.48

Таблица 4. Динамика на населението в периода 2008 – 2012 г., брой, Източник: Официални статистически данни от НСИ

Видно от предоставените данни е, че населението в община Златоград намалява с по-бавни темпове от населението в Смолянска област и ЮЦР и е съпоставимо с прираста на населението в национален мащаб. Средногодишно населението в общината намалява с под 1%, като отрицателния прираст е приблизително два пъти по-малко от отрицателния прираст в Смолянска област. Интензивността на намалението на населението в града е по-слаб отколкото този в останалите населени места от общината. Интересен факт е, че прирастта при мъжете в град Златоград е положителен, което не е характерно нито за страната, областта и региона.

3.5.2 Гъстота на населението

Общата територия на община Златоград е 173.38 км^2, която е 5.4 % от тази на Смолянска област. Тенденцията за намаляване на броя на населението, води до намаляване и на гъстотата на населението в общината и областта. Видно от представената диаграма, територията на община Златоград е близо два пъти по-гъсто населена от средните стойности за Смолянска област. През 2011 година в България гъстота е 66 души/км^2., т.е. гъстотата на населението в общината е по-високо от средното за страната.

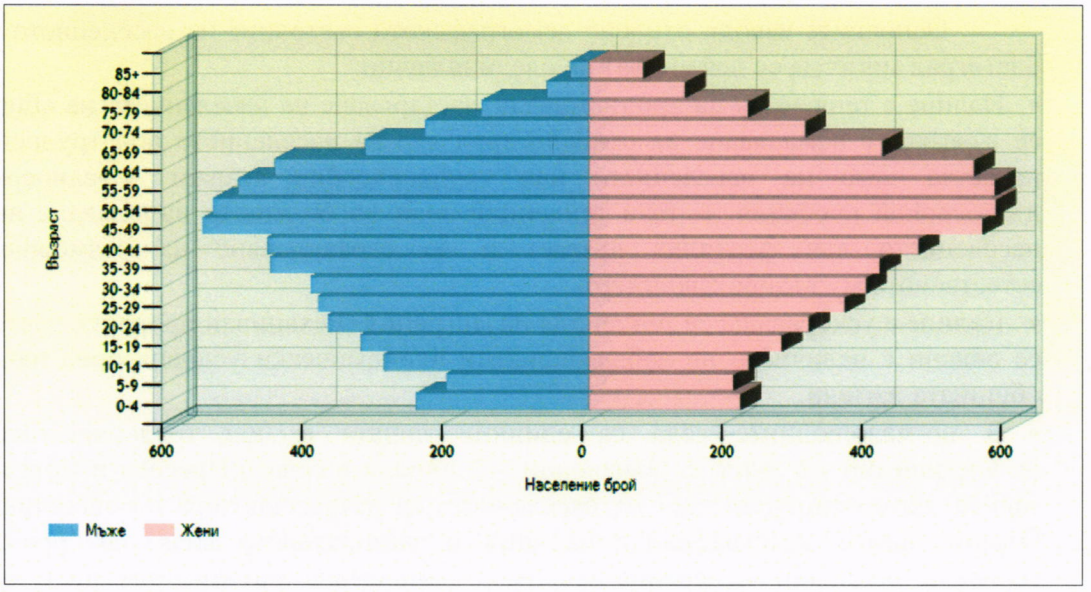

Фигура 8. Гъстота на населението – жители на кв.м. Източник: Официални статистически данни от НСИ

Измененията в броя на населението на общината се отразява пряко на възрастовата структура - наблюдава се доста по-бърз процес на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на относителния дял на децата до 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече навършени години. Контингентите във възрастовата група 15-60 г., от която основно се формира работната сила, намаляват в абсолютен размер и с по-бърз темп, но запазват по-висок относителен дял спрямо стойностите в страната и областта.. Увеличава се делът на възрастното население (на 60 и повече години). Възрастовата структура на населението на община е по-неблагоприятна в сравнение с тази на областта, района и страната по отношение на младите генерации. Делът на населението в "активните възрастови групи" (15-60 г.) е по-висок от този на областта и страната.

Работоспособното население в общината, попадащо във възрастовата граница 15-60 години е 62,98%, което е над средното за страната. Процентът на работоспособното население в града е по-висок от този в селата.

Диаграмата показва обърната пирамида на населението, което идентифицира основния проблем в демографския профил на общината-застаряването на населението, намаляването на дела на възрастовата граница 0-14 години в сравнение с дела на населението във възрастовия диапазон над 55 години. В репродуктивна възраст са 23.56% от жените в общината-на възраст между 18-40 години. Диаграмата показва, че застаряването на населението е факт и приема заплашителни размери. Все още е най-висок относителния дял на възрастовите групи 40-69 години, което съчетано с ниската ражадаемост и относително ниския дял на възрастова група 0-14 години е изключително неблагоприятна тенденция по отношения на работоспособното население в общината.

Фигура 9. Демографски профил по възрастови групи, Източник: Официални статистически данни от НСИ

3.5.3 Естествен и механичен прираст на населението

Върху броя на населението отражение оказва неговото естествено и механично движение. Естественото възпроизводство на населението е фактор за демографската жизненост на населените места. Компонентите на естественото възпроизводство оказват влияние и върху възрастовата структура на населението. От равнището на раждаемостта се влияят и някои от специфичните възрастови контингенти, които са определящи за оразмеряване на обекти на образователната инфраструктура – детски заведения, училища и др. Естественият прираст на населението е резултативна величина от раждаемостта и смъртността на населението.

Състоянието на раждаемостта е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици. Демографските данни на НСИ за периода 2009 – 2012 година показват, че в община Златоград броят на родените е общо 375 души, като най много деца са се родили през 2010 година.

Прави впечатление, че коефициента на раждаемост за общината и област Смолян е драстично по-нисък от стойностите за страната и ЮЦР. С по-висок коефициент на раждаемост са по-големите селища в общината.

Естественият прираст в община Златоград е отрицателен, но по-ниския коефициент на смъртност влияе на по-слабото му отрицателно изменение. Спадът в естественият прираст е по-нисък от показателите за страната и е с над два пъти по-слаб от естествения прираст в областта.

Констатира се ускоряваш се отрицателен механичен прираст, което означава, че броя на напусналите общината значително надделява над броя на заселилите се. Община Златоград се отличава с най-високо отрицателно изменение на механичния прираст в сравнение с показателите за областта и страната.

Демографското състояние на Община Златоград следва тенденциите в развитието на демографията на област Смолян и страната като цяло. Демографската характеристика на общината е резултат от продължителното действие на множество фактори и влияния.

Основните изводи относно демографското състояние на населението в община Златоград могат да се дефинират по следния начин:

- Налице е тенденция на продължаващо застаряване на населението на общината. То се изразява в намаляване на относителния дял на населението под трудоспособна и нараства дела на населението над трудоспособна възраст. Средносрочната и дългосрочна проекция на тази тенденция води до бъдещото намаляване на броя на населението във фертилна възраст и до ограничаване на възможностите за естественото му възпроизводство;
- Налице е ускоряваща се тенденция на миграция (механичен прираст), което може да се обясни с наличието на неблагоприятни икономически условия пред напускащите общината жители.
- В по-малолюдните села са единици лицата в под трудоспособна възраст (с. Страшимир - 6 лица, с. Цацаровци – 2 лица, а в селата Пресока и Кушла липсват такива) като основната част от населението са възрастни хора в пенсионна възраст. Отрицателните демографски тенденции и застаряването водят до проблеми със сериозни социални измерения-например намаляване на контингентите от деца в предучилищна и в училищна възраст. При запазване и евентуалното засилване на тази негативна демографска картина през следващите години може да се наложи реализацията на мерки за по-нататъшно преструктуриране на училищната мрежа.
- Относителният дял на работоспособното население 14-60 години намалява с по-бързи темпове от областта и страната, макар все още да е в сравнително по-висок относителен дял от стойностите в страната и областта.
- Задълбочаване на различията в териториалното разпределение на населението и процесите на обезлюдяване на определени райони и села.
- Нарастването на броя на възрастните хора, които в по-малките населени места ще бъдат преобладаваща част от населението, ще изисква реализация на мерки, свързани с развитие на социални услуги за тази категория лица и т.н.
- Променящ се семеен модел с увеличаващо се предпочитание към съжителство без брак.
- Емиграция предимно на млади хора и семейства в активна репродуктивна и трудоспособна възраст.

3.5.4 Жилищна осигуреност на населението

В община Златоград средно в жилище живеят по 1,94 души. За област Смолян този показател е малко по-висок - в едно жилище живеят 1,81 души. Констатира се добра обезпеченост на населението със жилища.

ТЕРИТОРИАЛНА ЕДИНИЦА	2008	2009	2010	2011	2012
област Смолян	64429	64595	64838	65623	65754
община Златоград	6145	6173	6173	6186	6186

Таблица 5. Жилищен фонд, в т.ч. държавна и общинска собственост, бр, Източник: Официални статистически данни от НСИ

3.6 Здравеопазване

По отношение на здравеопазването Община Златоград е една средностатистическа община. На територията на общината функционират:

Лечебни заведения за извънболнична помощ

Според информация от публичните регистри на Регионалната здравна инспекция Смолян, актуална към 30.06.2012 г., лечебните заведения на територията на община Златоград са:

- **Амбулатория за индивидуална практика за първична медицинска помощ - 8 бр.**
  1. ЕТ „Д-Р САВЕРИНА ЩУКИНА-АПМП-ИП”
  2. ЕТ „Д-Р-РОЗА-ФИЛИПОВА-АПМП-ИП”
  3. ЕТ „Д-Р-ЖАСМИНА МИЗОВА-АПМП-ИП”
  4. ЕТ „Д-Р-ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ-АПМП-ИП”
  5. ЕТ „Д-Р МИГЛЕНА-КЮРТЕВА-КАРАМАНОЛЕВА-АПМП-ИП”
  6. ЕТ „Д-Р ГЕОРГИ ТОШЕВ-АПМП-ИП”
  7. ЕТ „Д-Р АХМАД МЕЛЕДЖИ-АПМП-ИП”
  8. АПМП-ИП-Д-Р ВЕЛИН ДЕНЕВ
- **Амбулатория за специализирана медицинска помощ – индивидуална практика – 7 бр.**
  1. ЕТ „Д-Р АЛБЕНА ЧИНАРЕВА-АСПМ ПО АГ-ИП”
  2. АСМП ПО НБ-ИП- Д-Р КАЛИН ЕФИМОВ;
  3. ЕТ „Д-Р АНГЕЛ БЕЛЕВ -АСМП ПО ВБ КАРД И РЕВМ-ИП”;
  4. АСМП ПО УНГ БОЛЕСТИ-ИП Д-Р НЕВЕНА ДАШИНОВА;
  5. АСМП ПО АГ-ИП - Д-Р ВЕЛИН БАШЕВ;
  6. АСПМ ПО ДБ-ИП-Д-Р ПЕТКАНА ПЕЙКОВА;
  7. АСМП ПО ХИРУРГИЯ-ИП-Д-Р ВЕСЕЛИН ХАДЖИЙСКИ;
- **Амбулатория за първична дентална помощ – индивидуална практика – 12 бр.**
  1. АПМП ПО ДМ-ИП Д-Р РУМЕН АЛЕКСИЕВ АЛЕКСИЕВ
  2. ЕТ „МИНА Д-Р МИНА АНДЖЕРОВА-АПМП ПО ДМ-ИП”
  3. ЕТ „Д-Р МИНКА КОРМОВА-АПМП ПО ДМ-ИП”
  4. ЕТ „Д-Р ЕВГЕНИЯ КОЖУХАРОВА-АПМП ПО ДМ-ИП”
  5. ЕТ „Д-Р ЧАВДАР СУВАРИЕВ-АПМП ПО ДМ-ИП”
  6. ЕТ „Д-Р СЕРГЕЙ ЙОРДАНОВ-АПМП ПО ДМ-ИП”
  7. ЕТ „ДИДИ-Д-Р АНА ЛАЗАРОВА-АПМП ПО ДМ-ИП”
  8. АПМП ПО ДМ-ИП-Д-Р РОСКА ЧЕРНЕВА
  9. ЕТ „ДЕНТОНЕД Д-Р БИСЕР ИВАНОВ-АПМП ПО ДМ-ИП”
  10. ЕТ „ДЕНТ-Д-Р АЛЕКСАНДЪР ЕФИМОВ-АПМП ПО ДМ-ИП”
  11. ЕТ „НИКИДЕНТ-Д-Р НИКОЛАЙ ЙОРДАНОВ-АПМП ПО ДМ-ИП”
  12. ЕТ „Д-Р СТИЛИЯНА МИЗОВА-АПМП ПО ДМ-ИП”
- **Медицински център – 1 бр.**
  1. „Медицински център Златоград”
- **Медико-диагностична лаборатория – 2 бр.**
  1. „САМОСТОЯТЕЛНА МЕДИКО-ДИАГНОСТИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ-Д-Р ЕМИЛОВ ” ЕООД

2. „Д-Р ЛАЗАРОВА-САМОСТОЯТЕЛНА МЕДИКО-ДИАГНОСТИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ" ЕООД

- **Медико-техническа лаборатория – 1 бр.**
  1. „САМОСТОЯТЕЛНА МЕДИКО-ТЕХНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ-АЛЕКС ДЕНТАЛ " ЕООД
- **Център за спешна медицинска помощ – 1 бр.**

Стационарно лечение

Стационарното лечение на населението от община Златоград се осъществява в Многопрофилна болница за активно лечение –"Проф. д-р Асен Шопов" ЕООД, гр. Златоград". Средносписъчният брой на персонала на болницата към м. декември 2013 година е 92 души. Броят на леглата в болницата е 70, а използваемостта им е 77,82%. Според изводите на документа „Обща характеристика и сравнителен анализ на българските райони" по проект „Разработване на социално-икономически анализ за нуждите на Оперативна програма „Регионално развитие" за периода 2014-2020 година" осигуреността на България с болнични легла е по-висока от средното ниво за Европейския съюз, като тенденцията през последните години у нас е към увеличаване на броя на болничните легла, докато наблюдаваните процеси в общността са в посока намаляване на легловата база. Тенденцията в Златоград следват европейските като за периода 2010 – 2012 година болницата в Златоград е намалила своята леглова база почти 10%. В нея функционират 7 отделения: „Вътрешни болести", „Детски болести", „Хирургия", „Акушерство и гинекология", „Неврология", „Физиотерапия и рехабилитация" и „Образна диагностика". През 2014 година се реализацира проект, с който ще се модернизира здравната инфраструктура. В него се предвижда въвеждане в експлоатация на специализирано, модерно и ефективно медицинско оборудване за прилагане на високотехнологични болнични дейности и предоставяне на висококачествено болнично обслужване на населението. Основните дейности на проектното предложение включват доставката на модерно, специализирано медицинско оборудване за осигуряване висококачествена диагностика, лечение и долекуване – доставка на 68 различна по вид медицинска апаратура; строително-монтажни работи за привеждане на помещенията за инсталация на апаратурата към необходимите изисквания и осигуряване на достъп до здравна помощ на всички групи в неравностойно положение, чрез ремонт на съществуващи подходи и реализиране на нови с доставка на необходимите съоръжения за достъп до здравна инфраструктура на МБАЛ. Всички тези дейности ще осигурят **разширяване на предлаганите здравни услуги чрез разкриването на отделение за долекуване и ще подобри в достатъчна степен** материално-техническата база на МБАЛ "Проф. д-р Асен Шопов" ЕООД, гр. Златоград".

Аптеки и дрогерии

Според регистъра на РЗИ община Златоград функционират 4 аптеки и 2 дрогерии, като по-голяма част от тях са разположени в централната част на град Златоград и са ситуирани в близост до сградата на МБАЛ „Проф.д-р Асен Шопов".

Медицинско обслужване в детски ясли

На територията на общината функционира само едно детско заведение тип детски ясли – детски ясли „ Мир" с 2 групи и общо 20 деца към 31.12.2013 година. Към детските ясли, функционира и детска кухня, която обслужва жителите на общината. Материалната база в детските ясли и детската кухня е на сравнително добро ниво, като ремонти се извършват само при необходимост.

Въз основа на наличната информация за здравното обслужване на населението в община Златоград, както и на стратегическите и отчетните документи, могат да се направят следните изводи:

- Преимущество за целия регион е наличието на МБАЛ, която обхваща обслужването на населението от цялата община и на съседните. В същото време общинските експерти смятат, че състоянието на материалната база като цяло е основен проблем на здравеопазването в града, като този проблем ще бъде решен след реализацията на проект „Реконструкция, обновяване и оборудване в МБАЛ "Проф. д-р Асен Шопов" ЕООД, гр. Златоград" на стойност 2 000 000 лв., от които 84,14% - съфинансиране от ЕФРР, 14,85 % - съфинансиране от националния бюджет, 1,02% - собствен принос, който се реализира по договор №BG161PO001/4.1-05/2011/013, сключен между Община Златоград и Министерство на регионалното развитие и благоустройството по Оперативна програма „Регионално развитие".
- Наличие на трайно незаети практики за първична медицинска помощ в селата на общината.

Затруднен достъп до специализирана медицинска помощ поради липса на специалисти.

3.7. Социални услуги

Социалната политика на община Златоград е една от приоритетните дейности за местна власт, НПО и местна общност. Благодарение на стремежа за осигуряване на качествена и ефективна социална политика, Златоград е определян като „Модел за предоставяне на социални услуги в региона".

Предоставяните социални услуги са в отговор на установени потребности на фиксираните рискови групи и нуждаещи се лица и националната политика по интеграция и предоставяне на важни услуги със социална насоченост в общността.

Предоставянето на услуги се осъществява в съответствие с действащата Общинска стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2015 година.

На територията на общината се предоставят социални услуги, като държавно-делегирана дейност, финансирани от републиканския бюджет и социални услуги по проекти финансирани от МТСП и ОПРЧР чрез ЕСФ. Към 2013 година на територията на общината се предоставят следните социални услуги, които са насочени към част от рисковите лица и групи:

- **Център за социална рехабилитация и интеграция,**
  Капацитет – 40 лица
  Средна годишна заетост – 47 лица
  Годишен бюджет: 103 960 лева

През 2013 година е предоставил дългосрочни социални услуги на 94 лица с увреждания. Разкрити са и мобилни екипи за предоставяне на консултации – социални,

здравни, психологични и рехабилитационни услуги в домашна среда и в малките населени места на община Златоград.

- **Център за обществена подкрепа гр.Златоград**
  Капацитет – 35 лица
  Средна годишна заетост – 36 лица
  Годишен бюджет:100 275 лева

Функционира като делегирана от държавата дейност, като през 2013 година, предлага социални услуги в обновена материална база. Център за обществена подкрепа е с капацитет 35 места, като заетостта варира между 34 и 39 потребители, част от тях са с направление от Д "СП" , а други са самозаявили се.

- **Дневен център за деца и лица с увреждания "Зора"**
  Капацитет – 20 лица
  Средна годишна заетост – 26 лица
  Годишен бюджет: 117 100 лева

От 14.01.2013 година е разширен обхвата на целевата група и той вече е с капацитет 20 места, като се наблюдава плавно увеличаване на целодневния престой. В центъра се предоставя и почасова услуга – Център за заместваща грижа за деца с увреждания. Заетостта варира, поради различната валидност на експертните решения, издадени от лекарските комисии и срока на договора за ползване на социални услуги. Социалната услуга се предоставя на по-голям брой потребители (26), от заложения капацитет (20), което дава основание да се започне процедура за увеличаване на капацитета.

Център за социална рехабилитация и интеграция, Дневен център за деца и лица с увреждания „Зора" и Център за обществена подкрепа продължават да се утвърждават като социални центрове, които предлагат качествени социални услуги и са добре познати сред потребителите им. От месец юли 2013 година в община Златоград функционира нова социална услуга - „Обществена трапезария", финансирана от Фонд „Социална закрила". През миналата година 111 лица на територията на община Златоград, получават топъл обяд. През 2013 година успешно се е реализирл и проект „Подкрепа за достоен живот" по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG 051PO001-5.2.09 „Алтернативи" по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси", по който община Златоград е партньор на Агенция за социално подпомагане град Златоград. С реализацията на този проект се е осигурила трудова заетост на 78 лица, на които се предоставя социалната услуга „Личен асистент" на територията на община Златоград.

ЦСРИ, ЦОП и ДЦДЛУ „Зора" гр.Златоград организират ежегодно обмяна на опит със служители от други социални центрове с добри практики, като и в трите център е проведена супервизия на персонала и не са констатирани нарушения.

Социалното подпомагане в община Златоград се осъществява от дирекция „Социално подпомагане" - Златоград като държавна политика.

За 2013 година са отпуснати месечни помощи за подпомагане на социално слаби лица на 35 човека общината, на същото основание в община Смолян са подпомогнати 276 лица, а в община Девин 271.

Еднократни помощи по чл. 16 от ППЗСП за инцидентно възникнали нужди са отпуснати на 7 лица, на същото основание в община Смолян са подпомогнати 40 лица, а в община Девин 16.

Месечни помощи за деца по чл. 7 от ЗСПД са отпуснати на 1193 лица, на същото основание в община Смолян са отпуснати на 3566 лица, а за община Девин на 1164 лица.

Целеви помощи за отопление през 2013 година в община Златоград са отпуснати на 424 лица, на същото основание в община Смолян са подпомогнати 1645 лица, а в община Девин 1399.

607 лица с трайни увреждания получават добавки за социална интеграция в община Златоград, за община Смолян броя на лицата е 2951, а за община Девин 858.

Независимо от социално- икономическата обстановка, община Златоград в изпълнение на социалната си политика, подпомага граждани при внезапно възникнали здравни и социални нужди.

Благодарение на добрата си социална политика в община Златоград няма просещи и бездомни хора.

Изводите, които може да направим относно реализацията на социалните услуги в община Златоград са следните:

- Интересът към всички социални услуги предоставяни в общината е значителен и тенденцията е те да се разширяват, затова развитието на успешна политика в областта на социалните услуги предоставяни в община Златоград е важен показател за съпричастността към трудностите на социално уязвимите групи от обществото ни. Постигането на набелязаните дългосрочни и конкретни цели в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2015 , създава условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение.
- Надграждането на социални услуги е необходимо и наложително, за да бъдат обхванати всички рискови групи, да се избегне социалната изолация и се засили превенцията с цел непопадане в рискови групи.
- Поради големия интерес към съществуващите социални услуги се предвижда увеличаване на капацитета им. Идеята, която съществува за ЦСРИ е в по- големите села като Старцево, Долен и Ерма река да има изнесени работни места в подходящи помещения предвид и на големия брой хора със специфични потребности.
- Предлаганата услуга „Личен асистент" е много търсена от потребителите и техните близки, но за съжаление достъпът до услугата е ограничен, а желаещите са все повече. Необходимо е предлагане на алтернативи на програмата. Една от идеите е разкриване на общинско социално предприятие, предлагащо услугите: „личен асистент", „социален асистент" или домашен помощник".
- Рискова група, която все още е необхваната и не се предлага подходяща социална услуга са възрастните хора в пенсионна възраст и старите хора над 65 годишна възраст.
- В своята политика община Златоград предвижда изграждането на Дневен център за възрастни и Дневен център за стари хора. Центровете ще предлагат комплекс от социални услуги свързани с цялостното обслужване на потребителите през деня както и организиране на свободното им време.

- За нуждите на самотни лица, лица с психични проблеми или с лека и средна степен на умствена изостаналост се предвижда изграждане на „Защитено жилище" и /или „Център за настаняване от семеен тип".
- Бъдещите възможности за добри практики са ключов ресурс за подобряване на системата на услугите. В обхвата на предоставяните социални услуги е заложена и идеята за малък дом за самотни възрастни хора. На базата на иновативност, адекватност към потребностите на рисковите групи, ефективност, междуобщинско и междусекторно партньорство се залага на социални услуги, които следват потребителя, т. е. намерени са решения на проблеми и преодоляване на дефицити по отношение на обхвата и характера на грижата за рисковите групи.

3.8. Образование

Развитието на образованието е един от основните ангажименти на местната власт и се утвърди като тема с голямо обществено значение. Все повече преобладава мнението за необходимост от предефиниране на целите на училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка, с оглед новите изисквания на динамичната глобална икономика и предизвикателствата на висококонкурентния пазар на труда в рамките на Европейския съюз.

Общият брой на училищата в община Златоград съответства на потребностите. Основните проблеми на съществуващата училищна мрежа са свързани с демографската криза в общината. С всяка учебна година броят на учениците намалява средно със 70 за периода 2010-2013 година. В малките населени места продължава поддържането на маломерни и слети паралелки, в които обучението не отговаря на интересите на децата и не гарантира равен достъп до съизмеримо по качество образование. Поддържането на училища в големите населени места е трудна задача за общината и води до по-високи разходи и забавя процеса на инвестиции в повишаване на качеството на образование. Финансирането на системата на предучилищното и училищното образование се осъществява на принципа на делегирания бюджет. С цел по-пълно обхващане на децата и учениците се осигуряват средства по национални програми, както и средства за: транспорт на децата и учениците в задължителна училищна възраст; защитени и средищни училища; целодневна организация на учебния ден; подпомагане храненето на децата и учениците; безплатни учебници и учебни помагала; стипендии на ученици и специална закрила на деца с изявени дарби; интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности.

Непрекъснато се повишава квалификацията и компетентността на педагогическите специалисти. Образователна система в община Златоград обхваща 5 детски градини и 6 училища, като едно от тях е професионална гимназия а другите 5 са общообразователни. Децата на възраст между 3 и 6 години, посещаващи детска градина за периода 2010-2013 г. са се увеличили с 6,6%. Общината води активна политика за подпомагане на родителите на деца в тази възрастова група като таксите за посещение на детска градина, като таксите за посещение на детска градина са определени от Общински съвет-Златоград съобразно изискванията на ЗМДТ. В община Златоград функционират 5 целодневни детски градини: Детска градина „Радост" гр. Златоград, Детска градина „Снежанка" гр. Златоград, Детска градина „Щастливо детство" с. Старцево, Детска градина „Детски свят" с. Долен и Детска градина „Детелина" Ерма река. Всички детски градини разполагат със собствени сгради, на

които е извършен ремонт във връзка с въвеждането на енергоефективни мерки. Детската градина в с. Аламовци е филиал на детска градина „Детелина"-село Ерма река. Причината за това е, че и двете детски заведения не се финансират с делегиран бюджет. Средният брой деца в една детска градина за община Златоград е 69,60 деца, което е значително по-малък от средния за страната - 114 деца, но пък е съвсем близо до средния за област Смолян – 70,55 деца. Броят на педагогическият персонал поддържа постоянно равнище от средно 29 души.

Общият брой образователни училища за начално, основно образование и средно образование в общината е 6, като от тях – 2 средни общообразователни – СОУ „Антим I" гр. Златоград, СОУ „Св.Княз Борис" с. Старцево, 3 основни училища- ОУ „Васил Левски" гр. Златоград, ОУ „Васил Левски" с. Ерма река и ОУ „Св. св. Кирил и Методии" с. Долен и една професионална гиманазия – „Христо Ботев" гр. Златоград, която се помещава в сградата на СОУ „Антим I" гр. Златоград.

Материалната база на училищата в град Златоград е в добро състояние. По проекти за внедряване на мерки за енергийна ефективност в образователната инфраструктура са реновирани 3 общински училища. По Национални програми на МОН са предоставени средства на училищата за обновяване на учебно-техническото оборудване – подмяна на учебни дъски, ученически маси и столове; за подкрепа на целодневното обучение – освежаване и оборудване на стаи за отдих и занимания по интереси, закупени са дидактически материали. Всички училища са оборудвани с компютърна техника, поддържа се интернет и оборудване на терминални места. Отопляването на училищните сгради се осъществява с течно гориво, с изключение на ОУ „Васил Левски" гр. Златоград, където отоплението е смесено: твърдо и течно гориво гориво.По отношение на осигуряването на условия за реализация на законовото изискване за задължително основно образование, в община Златоград са създадени възможности за осигуряване на достъп до училище на учениците от населените места, в които няма функциониращи училища до съизмеримо по качество образование на всяко дете и ученик.

Такива училища, в които се обучават ученици от други селища, са със статут на „средищни". С подобен статут е едно училище в община Златоград- ОУ"Васил Левски" гр. Златоград.

Обслужващите звена в сферата на образованието в община Златоград са представени само от Общински детски комплекс, който разполага със самостоятелен етаж в общинска сграда – в сравнително добро състояние. Към Общински детски комплекс в град Златоград са изградени клубове по "Журналистика", "Общество и личност", "Модерен балет", "Екология", както и кръжоци на различни теми. Всички тези форми спомагат за активното и масово участие на учениците в тържества и програми по повод различни празници и мероприятия в общината и региона.

Значителни усилия на местната власт са положени в подобряване на енергийната ефективност в образователната инфраструктура, като са налице сериозни резултати, използвайки възможностите на ЕС.

- **СОУ „Антим I – ви", гр. Златоград**

Със средства от бюджета на училището и общината е подменена по-голямата част от дограмата и вътрешните врати, положена е нова тръбна мрежа на отоплителната система и са монтирани два нови котела. В периода август – октомври 2013 г. със средства от Международен фонд „Козлодуй"_се изпълни полагането на

външна топлоизолация с цялостно фасадно боядисване на сградата, подмяна на останалата част от дограмата и входните врати витрини към стълбищни клетки.

- **ОУ „В. Левски", гр. Златоград**

По проект към Оперативна програма регионално развитие и с общински средства в училището е подмена на дограмата, извършена е реконструкция на отоплителна инсталация и монтаж на нов енергоефективен отоплителен котел. Доставено е необходимото оборудване и е въведен в експлоатация плувния басейн към спортния комплекс. Със средства от Международен фонд „Козлодуй" през 2013 година, се изпълни полагане на външна топлоизолация с цялостно фасадно боядисване на сградата.

- **Сграда на ЦДГ „Снежанка", гр. Златоград**

В рамките на проект „Ремонтно-рехабилитационни дейности за енергийна ефективност на сградата на ЦДГ „Снежанка" гр. Златоград" с безвъзмездно финансови средства по Програмата на правителството на Япония за проекти на местно равнище, е подменена дограмата на детската градина, изпълнена е външна топлоизолация и атрактивно фасадно боядисване, извършена е реконструкция на отоплителната инсталация. През 2013/2014 година със средства, финансирани по програмата за хуманитарна помощ към Посолството на Съединените американски щати в Република България се рехабилитира електрическата инсталация, монтираха се нови тръбна мрежа и отоплителни тела, вътрешните дървени врати са заменени с ПВЦ врати.

- **Сграда на ЦДГ „Радост", гр. Златоград**

През 2013 със средства от програмата за хуманитарна помощ към Посолството на Съединените американски щати в Република България се подмени дървената дограма и входните врати с ПВЦ, положена е външна топлоизолация с фасадно боядисване, подменен е котела на отоплителна инсталация.

- **Сграда на ЦДГ „Щастливо детство", с. Старцево**

През 2013 със средства от програмата за хуманитарна помощ към Посолството на Съединените американски щати в Република България е положена външна топлоизолация с фасадно боядисване, подменена е дървената дограма и външни врати се заменят с ПВЦ, изградена е нова покривна конструкция, рехабилитирани са електрическите инсталации.

- **Сграда на ЦДГ „Детски свят", с. Долен**

През 2013 със средства от финансирани по програмата за хуманитарна помощ към Посолството на Съединените американски щати в Република България на етажа, в който се помещава детската градина е подменена дървената дограма и входните врати с ПВЦ.

Изводите, които може да направим относно развитието на образованието в община Златоград са следните:

- Налице са утвърдени традиции в образованието в община Златоград,
- Постигната е устойчивост в развитието на образователната система чрез създаване на оптимална мрежа от училища и децентрализирано финансово управление с усъвършенстван механизъм за разпределение на делегираните от държавата средства и добра оценка за прилагането му;

- Наблюдава се тенденция към намаляване броя на учениците вследствие на негативните демографски процеси и увеличаване на броя на учащите на един преподавател без подобряване качеството на образование;
- Липса на обвързаност с изискванията на пазара на труда при дадената социално-икономическа характеристика. Необходима е по-тясна връзка между местния бизнес и училищата с цел изясняване на потребностите и подготовка на съответни специалисти;
- В почти всички училища и детски градини на територията на община Златоград липсват изградени подстъпи за достъп нуждите на децата със специални образователни потребности;
- Увеличаващ се брой на отпадналите ученици: 14 от I -VIII клас за периода 2007 - 2011 година

3.9 Спорт и младежки дейности

Община Златоград подкрепя развитието на масовия детско-юношески спорт, чрез финансово подпомагане и стимулиране на клубната дейност. Усилията са насочени към подобряване на съществуващата материална база и създаване на условия за пълноценното й използване. На територията на общината са разположени:

- Спортен комплекс „Златоград", с обща площ 23 000 кв.м и натовареност – от 50 до 80 души дневно. Спортните съоръжения включени в комплекса са:

1. Футболен терен
2. Зала по борба
3. Фитнес-зала
4. Лекоатлетическа писта и сектори за лекоатлетически дисциплини
5. Открит плувен басейн (нефункциониращ)
6. Детски плувен басейн (нефункциониращ)

- Многофункционална открита спортна площадка „Кадиев врис", с натовареност особенно през летния сезон заради своята обособеност до 80-90 души ежедневно.
- Въведен в експлоатация закрит плувен басейн в сградата на ОУ „Васил Левски" гр. Златоград с натовареност между 50 и 75 деца дневно.
- Баскетболна площадка, която поради своето окаяно състояние се използва изключително рядко за спортни мероприятия, въпреки своето благоприятно местоположение.;
- Открита спортна площадка за хокей на трева;
- Спортни клубове, 8 на брой, в т.ч.: баскетбол, борба, плуване, футбол, хокей на трева, бойни спортове и др.

3.10. Култура

Към културния живот се причисляват религиозните обреди, местните обичаи, езиковите особености, идеите на общностите и следващите ги дейности и реализации. Най-забележителната черта на културния живот е творческата изява на отделния човек и цялото общество, обединяваща изразяването чрез художествените изкуства, музиката, театъра, киното и основаваща се на човешките дух и познание. Именно преоткриването на духа и знанието са предпоставки за пълноценен културен живот, а двете потребности могат да бъдат откроени в историята на община Златоград и особено сред изразяващите я културни ценности.

Закономерно е да се направи заключението, че историята и културата на общинското развитие са преплетени по между си и търсенето на връзки между изявата на културното наследство и съвременния културен живот са задължителни. Използването на историята като източник на вдъхновение и теми при създаването на произведения на изкуството отправя към разнообразни възможности пред творческите общности. В същото време, представянето на историята чрез изразните средства на изкуството, заедно със съвременната интерпретация на съхранените културни ценности, чрез изкуствата, са прекрасен пример за тяхното представяне и социализация. Подобна обвързаност би могла да получи своят пространствен израз при формирането на пространства на среща между история и култура, разположени сред концентрации от обекти на културната инфраструктура и културни ценности. Златоград е с богата култура и многовековна история, в района има следи от старо селище – древен некропол от ранната християнска епоха, религиозни храмове, крепостни стени, древни пътища, мостове.

Съгласно Закона за културното наследство, в сила от 10.04.2009 година, терминът „паметник на културата“ е заменен с „недвижимо културно наследство“, което „обхваща културни ценности, които са трайно закрепени към земята“ (чл.9 от Закона за културното наследство). НИПК е регистрирал около 100 броя недвижимо културно наследство, от които над 90 запазени от епохата на Възраждането в типичния си архитектурен стил. Общината със своите архитектурни и археологически паметници е средище на древна култура и бит. Културната инфраструктура на общината обхваща местните музеи, Етнографски ареален комплекс, библиотеки, заедно с традиционните и специфични за българския културен живот читалища. Повечето елементи на културната инфраструктура са съсредоточени в общинския център, като изключение са читалищата, които функционират в града и големите села от общината.

МУЗЕИ

Музейната сбирка "Просветното дело в Средните Родопи"

Създадена е през 1976 година.Разположена е във сградата на Взаимното училище, построено с обществени средства и труд от златоградчани през 1852 година. Експозицията е разположена в някогашните класни стаи, на двата етажа на училището. Пригежава богата сбирка, с оригинални учебни пособия-карти, учебници, глобус, каменни плочи за писане, калеми, чинове.

Обособено е жилище на учителя, което показва автентична уредба на възрожденска уредба на златоградска стая-бита от 19-20 век. Има и учителска стая, с оригинални виенски мебели. Разполага с богат снимков материал.

Музейна сбирка на съобщенията

Тя е единствената в България. Музеят е обявен през 1987 година и се намира под управлението на Български пощи. Експозицията е разположена на 200 кв.м в реставрирана къща в ЕАК, обявена за паметник на културата. Съдържа много богат снимков материал и документи, касаещи историята и поминъка на града от създаването на първата българска поща.

Има над 300 музейни единици: марки, стари телефонни и телеграфни апарати, фотоси, морзови апарати, кантари, ръчни пощенски теглилки, ведомост за заплати от 1913 година, пощенски трактове. Включва и документи, богат библиотечен архив, фотоархив. Пощенският музей приема туристически и местни групи, работи и като редовна пощенска станция, която извършва всички видове услуги.

Етнографски музей – 2001 година

Историко-етнографската музейна експозиция се намира в една от двете сгради, съставляващи своеобразен архитектурен ансамбъл - от втората половина на XIX век, който носи името на някогашните си стопани "Александрови къщи".

В уводната зала са експонирани археологически находки от Златоградския етно-културен ареал. Те са от четири исторически епохи-на траките (първото историческо засвидетелствано население по нашите земи); на Римското владичество; на Ранна Византия и на Българската държава. Първата част на следващата зала е посветена двата традиционни поминъка на българите: земеделие и скотовъдство (главно овцевъдство и козевъдство).

Представени са сечива за ръчна обработка на почвата и традиционни оръдия на труда и съдове за млекопреработка, както и предмети, свързани с бита (включително и отдиха) на скотовъдите.

Във втората част на залата се намират традиционни уреди и съдове за първоначално подготвяне на храни (хромел, чутура и подобни). Тук с особено висока стойност е колекцията на традиционно облекло от Златоград и Златоградско. Много силно впечатление правят женските празнични носии, между които се отличава уникалната еднопрестилчена носия - образец на най-стария тип женско облекло. Единствено тук - в българска музейна сбирка - може да се види традиционна шапка от женска носия с пълен набор от метални украси към нея.

Особено се запомня представителният накит "муска с калеми". Тук могат да се видят характерни за Средните Родопи накити и обреден реквизит (със съответните местни особености). На териоторята на общината е разположен и уникалния за България Етнографски ареален комплекс. Той е първият в България (и засега – единствен) частен етнографски ареален комплекс, изграден на принципа на публично–частното партньорство. Комплексът е открит със съдействието на Златоградска община на 24 май 2001 година– в празничния ден, посветен на българската култура, просвета и славянска писменост. Етнографски ареален комплекс-Златоград представлява един голям музей на открито, който ни показва как е изглеждал града преди повече от 100 години. Многобройните обекти, някои от които реконструирани с помощта на програмите ФАР и САПАРД разкриват и отразяват природо-географските особености и богатствата на хилядолетната история на Златоградския етнокултурен ареал. Неговата неповторимост се обуславя от динамичния показ на музейната експозиция и демонстрацията на традиционни трудови умения, новаторския експозиционен подход в занаятчийските работилници и разположението на обектите в сгради – архитектурни паметници на културата, включени в архитектурен резерват (най-големият в Родопите), който е обитаван целогодишно от своите стопани.

Основна тенденция в развитието на ЕАК е увеличаване броя на обектите му, обогатяване на съдържанието и повишаване качеството на услугите.

Неговата структура обхваща:

- Културно-исторически обекти;

- Места за настаняване;
- Заведения за хранене и развлечения, където има възможности да се прилагат подходите на туристическата анимация.

През 2004 година ЕАК е включен в списъка на 100-те национални туристически обекта в Република България. В началото на 2006 година е обявен за "най-добър уникален етнографски комплекс в България през 2005 година"

ЧИТАЛИЩА

Читалищата на територията на община Златоград са четири: Читалище „Просвета – 1908" гр. Златоград, Читалище „Прогрес -1939" село Старцево, читалище „Орфей-1947" село Ерма река и чителище „Искра-1947" село Долен. Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения. Всичките са регистрирани в Регистъра на народните читалищата към Министерство на културата. Общата численост на заетите лица е 16 души. Субсидиите за читалищата се разпределят при строго спазване на Закона за народните читалища, изработения от Министерството на културата и съгласуван с Министерство на финансите и НСОРБ "Механизъм за разпределение на общинската субсидия за читалищата".

С решение на Общински съвет Златоград безвъзмездно е отстъпено правото на ползване върху сградите на читалище „Прогрес -1939" село Старцево и читалище „Орфей-1947"- село Ерма река.

ОНЧ „Просвета-1908"- Златоград се помещава в сграда държавна собственост, предоставена за безвъзмездно ползване и право на управление.

Читалище „Искра-1947" село Долен е настанено в част от сградата на кметството в селото. Основните дейности, които извършват са свързани с поддържане на библиотеки, читални, електронни информационни мрежи, развиване и подпомагане на любителското художествено творчество, организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове, празненства, чествания и младежки дейности, събиране и разпространяване на знания за родния край, създаване и съхраняване на музейни колекции съгласно Закона за културното наследство, предоставяне на компютърни и интернет услуги. Самодейните състави, групи и школи осъществяват своята дейност в читалищата на територията на общината са 14, като състави и музикални формации – 6, ансамбли и танцови формации – 6, драматичен детски състав-1, кукерски състав – 1. Освен това към читалището има и множество индивидуални изпълнители.

Църквите на територията на общината са три. Двете от тях са в Златоград и една в с.Старцево. Мюсюлмански храмове има в Златоград, Старцево, Долен, Ерма река, Страшимир, Цацаровци.

Най- старата църква в Родопите „Успение Богородично"- построена през 1834 година, според преданието, за 40 нощи. Вкопана е близо метър и половина, с наклонен терен, трикорабна, четирискатна, леко разстлана. С влизането в нея човек слиза с няколко стъпала. Добре организираното вътрешно пространство е очертано с обли колони, които завършват с капители при сключване на аркадата. На иконостаса има ценни икони, като една от тях е на Захари Зограф. На редица икони личи отпечатък на отомански боздуган, дръзнал да оскверни християнската обител, разсичайки очите на светците, изобразени на иконите. Другата църква- „Св.Георги Победоносец" е построена през 1871 година. И двата храма са своеобразни архитектурни паметници, с богата история

и обаятелност. Множество параклиси са изградени в околностите на града, главно по върховете на планинските масиви.

Храмът „Свети Атанасий Велики" в Старцево е открит и осветен през 1998 година от тогавашният пловдивския митрополит Арсений. Освен храма църковният ансамбъл включва още магазин, музей и жилище за свещеника на обща площ 250 кв.м. Три икони са дар от НИМ, както и уникалната камбана, принадлежала на Гложенския манастир. Иконостасът е дело на тревненски майстори, а 37-те икони – на софийското семейство Лазаров и Сарова. В музея на християнството са изложени кръст, кандило и икона, намерени при ремонта на джамията в Старцево през 1916 година. Експонирани са още монети, глинени съдове от тракийския период.Съществува и така наречената „Музейната сбирка към църквата „Св. Атанас" в село Старцево".

3.11. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията на община Златоград

Състоянието на техническата инфраструктура е важен компонент на социално-икономическите тенденции в общината. Планинският релеф създава трудности при интервенции по пътната, водоснабдителната и канализационната инфраструктура, в изграждането на елементи на комуникационните системи.

3.11.1. Транспортна инфраструктура и достъпност

Пътната мрежа на общината е сравнително добре развита, имайки предвид затрудненията, които възникват от пресечения релеф. Всички населени места са свързани с общинския център.

Списъкът на пътищата от републиканската пътна мрежа е определен с **Решение No 945 на МС от 2004 година, обн., ДВ, бр.109 от 14 декември 2004 година.** На територията на община Златоград преминава третокласните републикански пътища III-867 Средногорци - Мадан - Златоград - Бенковски - Подкова - (Момчилград-Маказа), с обща дължина на територията на общината от 23,450 кв и III-8652 (П.к. Стояново - Ардино) - Бял извор - Падина - Неделино - (Мадан – Златоград), с обща дължина на територията на общината 4,665 км. Дължината на републиканската пътна мрежа на територията на общината е 28,125 км.

Характерно за общината е, че по-голямата част от населените места се обслужват с пътища от републиканската пътна мрежа, които обхващат над 97 % от населението. Това се отнася за селата Старцево, Долен, Ерма река, Страшимир, Цацаровци, Пресока, Фабрика, Кушла. Единствено пътната връзка с.Аламовци-Златоград преминава изцяло по общински пътища.

Общата дължина на републиканската мрежа на територията на областта се състои от второкласни и третокласни пътища с обща дължина 539 км. Републиканските пътища на територията на общината са едва 5,2% от дължината на републиканската мрежа в Смолянска област.

Общинската пътна мрежа е с дължина 84,392 км. В списъка на общинските пътища са включени следните пътни отсечки:

- *Път /Мадан-Златоград/ - с.Страшимир-махала Боево* – SML2100 с дължина 4,000 км. Положената асфалтобетонова настилка е компрометирана, поради което е

необходимо възстановяването й, както и изграждане на подпорни стени при км 1+000 и км 1+500. Участъкът до Боево е без положена трайна настилка.

- *Път /Мадан-Златоград/ - Фабрика – махала Гюдюрска*- SML3101 с дължина 5,100 км. Поради дългогодишната и натоварена експлоатация в резултат на добивната дейност на „ГОРУБСО-Златоград" АД, пътната настилка е силно компрометирана.
- *Път /Мадан-Златоград/-махала Равно бърце* - SML3104- местен път с дължина 2,139 км. Строи се от 1983 г. Започнато е строителство на подпорна стена с водосток при км 1+634 до км 1+626. За запазване на съществуващото пътно платно е необходимо нейното завършване и изграждане на нова подпорна стена след км 1+841 с дължина 20 м. За нормална експлоатация на пътя се налага баластриране в определени участъци.
- *Път /Златоград-Мадан/ - с.Юруковци*, SML3105, местен път с дължина 1,103 км. Реализирана е транспортната връзка, прокарано е трасето на пътя през 2009 година.
- *Път /Мадан-Златоград/ - с.Ерма река-Мързян* – SML1102, с дължина 12,600 км.

Пътната отсечка обслужва освен село Ерма река, но поема целия трафик, свързан с рудодобивната дейност на „ГОРУБСО-Златоград" АД. Пътят е компрометиран в участъка от км 0+000 до км 3+500, на три места има и свлачища на земни маси в близост до хвостохранилището, като е засегнато и пътното платно. За укрепването на пътя е необходимо да се изградят три укрепителни стени с дължини по 10 м. Изготвен е работен проект за цялостно изместване на пътя за с.Ерма река. Реализиран е в участъка от км 3+500 до км 6+000 и е положен един пласт асфалтобетон. Поради липса на инвестиции строителството на обекта е спряно. Поради дългогодишната експлоатация на пътя пътната настилка от Ерма река до Мързян е силно компрометирана.

- *Път /Златоград-Неделино/ - с.Старцево-мах.Белите камъни-граница с общ.Неделино-Дуня-Печинско*-SML2103- 5,200 км. Върху участъка е положена асфалтобетонна настилка до село Старцево. Изградени и в добро състояния са пътните съоръжения. За ограничаване на свличанията на земни маси по пътното платно се налага изграждането на укрепителни стени ро трасето.Участъкът от *с.Старцево - м.Белите камъни - е* с частично положена асфалтова настилка.
- *Път с.Старцево - м.Оловото*, SML3106-местен път с дължина 0,700 км. Пътят е строен и инвестиран от "Мелиорации" - Смолян. Пътят е без трайна настилка и не е разкрит в целия си габарит. Изградени са част от пътните съоръжения. За нормална проходимост през него е необходимо да се направят отводнителните канавки и да се изгради водосток при км 0+500.
- *Път /Златоград-Неделино/ - с.Пресока-Читакови колиби*, SML3107, местен път с дължина 6,000 км. Положена е трайна настилка, която е силно компрометирана. За цялостната рехабилитация на пътната отсечка са осигурени финансови средства по проект на община Златоград, финансиран чрез ПРСР.
- *Път /Златоград-Пресека/граница община Кирково - разклон с.Долен, KRZ2103, с дължина 8,100 км.* Строителството на пътя е започнало през 1972 г. Трасето е с положен два пласта асфалтобетон от км 0+000 до км 3+750, а в останалата част е положен само един пласт. Поради проточилото се строителство асфалтовата настилка в участъка е износена и за да се спре по-нататъчното разрушаване, наложително е да бъде положен втори пласт. В близост до моста над р.Неделинска при км 5+550 е

пропаднало пътното платно и е наложително изграждането на укрепителна стена с дължина 20 м и височина 4 м, за която има изготвен работен проект.

- *Път п.к. Долен - Станкова махала-Доганица*, SML3108, местен път с дължина 3,900 км. Строителството на пътя е започнато през 1996 г. Построени са част от пътните съоръжения - подпорни стени и водостоци. Положена е асфалтова настилка, но липсват отводнителни канавки. Необходимо изграждане на пътните съоръжения и привеждане на отсечката в степен за безопасна експлоатация. Участъкът от *Станкова махала до Дуганица е без положена трайна настилка.*
- *Път гр.Златоград - с.Аламовци*, SML2109, местен път с дължина 12,350 км. Строителството му е започнало през 1982 г. Построени са част от пътните съоръжения. Положена е асфалтова настилка. Наводнението през м.ноември 1996 г. засегна чувствително пътя до с.Аламовци. Отнесени бяха участъци и затлачени пътни съоръжения - водостоци и канавки. Със средства от МКВП към МС бяха възстановени част от щетите. За завършване на пътната част е необходимо изграждане на водостоци при км 8+600 и км 9+200 и полагане на еластични ограничения по целия участък.
- *Път (Златоград- с.Аламовци) - махала Кубилин дол*, SML3110, местен път с дължина 3,200 км. Пътят е без трайна настилка. Необходимо е отводняване и баластриране на пътя в отделни участъци.
- *Път Граница община Кирково /с.Горски извор/ - с.Кушла,* местен път с дължина 6,000 км. Пътят се строи от 1983 г. Построени са по-голяма част от пътните съоръжения. Поради липса на средства от 1993 г. не е извършвано строителство. Асфалтиран е участък от 1.000 км. За разширяване габарита на пътя се налага изграждане на подпорни стени в два участъка от него. За полагане на асфалтобетонна настилка е подготвено пътното легло от км 0+000 да км 4+000 и от км 4+500 до км 6+000.
- *Път Златоград - параклис "Свети Атанас"-яз.Хасидере,* SML 3111, с дължина 10,000 км местен път с културно-историческо значение, без положена трайна пътна настилка. Необходимо е отводняване и баластриране на пътя в отделни участъци.
- *Път Златоград-Заставата,* местен път с дължина 4,000 км с важно значение за трансграничното сътрудничество с Република Гърция, минаващ през историческа местност "Свети Костадин". Пътят е асфалтиран, но поради сериозната му натовареност е компрометиран и с леки пропадания в определени участъци.

Представа за степента на изграденост на пътната мрежа в общината дават данните за нейната гъстота – измервана дължина на пътищата (км) на 1000 км^2 територия. За община Златоград тези показатели са със следните параметри:

- Обща гъстота – 640,0 км/1000 км^2 при среден за страната показател – 336,0 км/1000 км^2; в това число:
  - Гъстота на републиканската пътна мрежа 159,98 км/1000 км^2, при средна за страната – 173,2 км/1000 км^2;
  - Гъстота на местната пътна мрежа – 480,4 км/1000 км^2 при средна за страната 162,0 км/1000 км^2;

Достъпът в общината до общинския център за над 99% от населението е в рамките на 30 минути. Изключение са единствено жителите на Кушла, които поради преминаването през съседната област Кърджали, пътуват около 50 минути до Златоград.

Благоустроени са общо 48,20 км, при дължина на общинските пътища 84,92 км и дължина на уличната мрежа по населени места над 100 км. Към 31.12.2013 година относителният дял на населението с подобрен транспортен достъп е 26,07%.

Състоянието на пътната мрежа в общината поради особеността на релефа (пресечен високо- и средно-планински) е силно амортизирана. Самите пътища изобилстват с хоризонтални и вертикални криви, а поддържането им в зимни условия е затруднено. Експлоатацията на републиканската и местната пътна мрежа създава сериозни затруднения за общината във финансов аспект, особено с увеличаването на транспортния трафик след разкриването на ГКПП „Златоград-Ксанти". Състоянието на републиканската пътна мрежа е в незадоволително състояние и това налага нейната рехабилитация, като дължината на пътищата от републиканската пътна мрежа, подлежаща на спешен ремонт, е около 20 км. В последните години са изцяло рехабилитирани основно само 2,9 км от РПМ.

Състоянието на общинската пътна мрежа е силно влошено и също са необходими спешни мерки за тяхното рехабилитиране. От ремонт и текуща поддръжка се нуждаят около 60% от тази мрежа. На територията има 31 км пътища без настилка. Пространствената организация на общинските пътища позволява сравнително удобен достъп на населението от отделните населени места до центъра, а от там и връзка с останалата част на областта и страната. Определени затруднения в осъществяването на пътните връзки има по отношение обслужването на малките отдалечени села в планинската част - Пресока, Кушла, Страшимир, на туристическите обекти в тези райони.

Във връзка с развитието на туризма в общината ще се наложи неотложна рехабилитация и ремонт на участъци от пътната мрежа, свързана с подобряване на достъпа до съответните туристически обекти и природни забележителности. Проблеми в експлоатацията и ползването на пътната мрежа възникват повече през зимния сезон, но организацията по почистването и поддържането е сравнително добра. Обслужващата инфраструктура на пътната мрежа в общината включва 1 кантон, помощна сграда, гараж и склад към ОПУ.

3.11.2 Водоснабдителна и канализационна инфраструктура

3.11.2.1 Водоснабдителна инфраструктура

Дружеството „Водоснабдяване и канализация"-град Смолян обслужва територията на община Златоград. Територията на община Златоград е самостоятелен район и е един от дванадесетте обособени експлоатационни райони в рамките на оператора. Основният предмет на дейност на дружеството е„водоснабдяване, канализация, пречистване на водите и инженерингови дейности в страната и чужбина други дейности, които не са забранени със закон". Дружеството е 100% собственост на държавата и негов принципал е Министъра на регионалното развитие. **„ВиК" ЕООД разполага с необходимия персонал и материално-техническа база за ефективната експлоатация и поддръжка на съществуващите водоснабдителни и канализиционни системи.** Разработена е и е внедрена Програма за управление на

качеството в съответствие с изискванията на международния стандарт ISO 9001, която се поддържа в работно състояние.

Всички населени места от общината са водоснабдени, но „ВиК" оперира водоснабдителните системи в град Златоград, селата Старцево, Ерма река и Долен. Останалите населени места са захранени от собствени водоизточници. Общият брой на абонатите в общината е около 7500, а приблизително 90 % от населението е обхванато от водоснабдителна система и около 60 % с канализационна. При по-продължителни засушавания, режим на водоснабдяването има в селата Ерма река и Долен.

Съществуващата водопроводна мрежа е с тръби от различен вид и диаметър (етернитови, стоманени, полиетиленови). Преобладават етернитовите (азбестоциментови) тръби, които са амортизирани, ненадеждни и морално остарели. Те водят до чести аварии и до значителни загуби на питейна вода, както и на влошаване на нейните хигиенни характеристики. Това е основна причина загубите на води да са високи-над 50% за общината. Частичната подмяна на вътрешната водопроводна мрежа на града и селата с нови полиетиленови тръби е извършена през последните години, основно чрез реализирани инвестиции от страна на дружеството и на общината. Основните ефект от подмяната са свързани с намаляване на загубите и подобряване на хигиената на водоснабдяването.

Водоснабдителната система в град Златоград се състои от следните елементи:

- Водоизточник – речната тераса на река Върбица при село Пресека, община Кирково
- Три броя вододобивни бункерни помпени станции и тръбопроводи от бункерните помпени станции към главна помпена станция
- Главна помпена станция „Пресека"
- Външен водопровод от П. С. „Пресека" до гр. Златоград
- Три броя водоеми- водоем ниска зона – 1500 м^3; водоем висока зона – 1000 м^3 и водоем Гунова усойка-200 м^3
- Помпена станция II-ри подем
- Градска водопроводна мрежа, разделена на две зони и покриваща целия град, т.е. изграденост почти 100%.

Общият дебит на бункерните помпени станции е около 60 л/сек. По външният водопровод водата постъпва във водоемите, като водоснабдяването във висока зона се препомпва от помпена станция II-ри подем. Дължината на външния водопровод е около 8 000 м., като от тях 2 000 м са полиетиленови тръби, а останалата дължина етернитови. Помпените станции са обезпечени с по 2 броя агрегати, като по този начин се осигурява непрекъснат режим на водоподаване. Градската водопроводна мрежа е разделена на две зони и покрива почти 100% от населението. Общата дължина на изградената водопроводна мрежа в града е над 37 000 метра. Приблизително 40% от мрежата е с полиетиленови тръби, 40 % с етернитови, а 20 % със стоманени.

Община Златоград е преминала етапите на одобрение и очаква финансиране от ОП „Околна среда" на интегриран проект за „Доизграждане, реконструкция и рехабилитация на водоснабдителната и канализационна мрежа (битова и дъждовна) в град Златоград". Проектните дейности предвиждат изграждането на нови 12 600 м водопроводи, на 9 350 м канализация, в т.ч. и колектори и допълнително присъединено население към системата от около 1800 души. Проектът предвижда намаляване на загубите от вода от 55% до 40%.

Водоснабдителната мрежа в село Старцево се състои от водопроводната мрежа, покриваща 100% от селото, а канализационната система – около 25%. Селището се водоснабдява от водоизточник на река Върбица. Чрез помпажно захранване, с помощта на водопроводи и тласкател, водата постъпва в трите резервоара в селото-в ниска зона, с вместимост 80 м^3, във висока зона с вместимост 200 м^3 и във водоем „Курбаница" с вместимост 500 м^3. Тръбната разводка на водоемите са оборудвани с поплавок-вентили, които при напълване на съответния водоем, спират водоподаването към него. За водоснабдяване на селото съществува и алтернативен източник, който е бил основен и единствен такъв дълги години. Той е разположен в речната тераса на р. Неделинска. Чрез шахтови кладенци в тази тераса и помпени станции към тях, водата се подава помпено към с.Старцево. Сега водоизточниците в терасата на р. Неделинска подават вода и към с. Неделино и към с. Долен. Дължината на водопроводната мрежа в селото е около 20 000 м, като приблизително 40% от нея е от полиетиленова тръби, 50% от етернитови и 10% от стоманени. Крайно амортизирани са спирателните кранове и противопожарни хидранти.

Средно годишното подадено водно количество за 2009-2011 г. е 169 351 м^3/год., което представлява 464 м^3/ден. Средното инкасирано водно количество за трите години е 76 499 м^3/год., което представлява 209 м^3/ден. Видно от данните е, че загубите на водни количества е около 55%.

Водоснабдяването в село Ерма река се извършва от два каптажа „Главата" и „Белювица" с общ дебит около 6 л/сек. Извършва се по гравитачен начин. Общата дължина на водопроводната мрежа е около 6 000 м, като от полиетиленови тръби е изградена 30%, от етернитови-10% и от стоманени 60%. Външният водопровод е с дължина от около 3000 м, като 70% от него е с полиетиленови тръби, а 30% от него с етернитови. В селото е изграден водоем с обем 500 м^3.

Водоснабдяването в село Долен се извършва от водоизточник в речната тераса на река Неделинска. Чрез помпена станция в село Крайна през два броя шахтови кладенци вода се подава освен за Долен и за град Неделино. Дебитът на водоизточника е 10 л/сек. Водата постъпва в изграден резервоар с вместимост 600 м^3. Водопроводната мрежа в селото е частично изградена и рехабилитирана по проект на общината, финансиран по ПРСР през 2012 година. Тя е с обща дължина от 9 000м, като 70% от нея е с полиетиленови тръби, 30% с етернитови. Външният водопровод е с дължина 4 000 м, като 75% от него е с етернитови тръби, а останалата част с полиетиленови.

Водоснабдяването в село Аламовци се извършва чрез водохващане в две водни камери, като в първата се утаява водата, а във втората се извършва същинското водовземане. Постъпването на водата от камерите до резервоара се извършва от тръбен водопровод PEHD Dф63/3,6. Но за ефективно водоснабдяване в селото е необходимо подмяна на съществуващата етернитова водоснабдителна мрежа, както и доизграждането й. Общата дължина на мрежата е 2013 м.

3.11.2.2 Канализационна система

Строителството на канализационната мрежа в Златогрда започва през 1962-1963 година и продължава на етапи. Системата е предназначена за битови, промишлени и отпадни води. Изградени са и функционират 22 км мрежа при необходимите – 36 км. Дължината на улици без изградена канализация е около 14 км. Процентът на

изграденост е около 61%. Видът на тръбите е приблизително следният: бетонови-90%, полиетиленови – 10%. Дялът на населението, обслужвано от канализацията е около 75%.

Основните проблеми на канализационната система са свързани с големия повърхностен отток към града, който е с голяма скорост и с много голям твърд отток. Липсата на охранителни канавки вкарва в улиците на града много пясък и глина. От тези наноси голяма част от дъждовните канали с диаметър Ф600 и Ф800 са напълно запушени От друга страна битовата канализация е с диаметър Ф200, Ф250 и Ф300 и тя не може да поеме и дъждовния отток.

В града на етапи са изграждани Главен колектор I-А, Главен колектор II и Главен колектор IIВ, разположени по речните корита на реките Върбица, Голяма и Малка.

Главен колектор IА зауства във ПСОВ гр. Златоград намираща се в промишлената зона. Трасето му минава по левия бряг на река Върбица, преминава през централната част на града и към настоящият момент е достигнал района на етнографския ареален комплекс. Общата дължина на Колектор IА е 3748 м.

Главен колектор II-В е част от канализационната мрежа на гр.Златоград, която осигурява отвеждането на битовия и дъждовен отток от югозападната част на града– тези по поречието на р. Малка.

Главен колектор IIБ е изпълнен близо 90%. Предстои изграждането на **главен колектор IIА**.

С доизграждането на колекторите и рехабилитация на съществуващата канализационна мрежа, ще се осигури в максимална степен обхващане на битовите отпадни води и отвеждането им за пречистване, а това респективно ще се отрази върху подобряване работата и експлоатацията на съществуващата ПСОВ в града, както и върху качеството на водите в река Върбица. Сериозен проблем в състоянието на колекторите е, че на места дънният им праг е компрометиран и пропускат количества речна вода. Освен това е налице нерегламентирано включване на битови отпадъчни води от сградите в най-близките дерета. Санитарното състояние на тези дерета е изключително лошо.

Пречиствателната станция за отпадъчни води на град Златоград е изградена по работен проект от 2004 година. Изградена е по технологична схема за механично и пълно биологично пречистване на отпадъчните води в биобасейни, оразмерени за работа на режим на „продължителна аерация". ПСОВ е въведена в експлоатация през 2007 година. Пречиствателната станция е оразмерена за 9 913 жители, като е реализиран само първия етап. Според заключенията на "В и К" ЕООД- гр. Смолян, ПСОВ работи нормално и стойностите на показателите са в нормите за категорията на водоприемника. Поради факта, че висок процент от населението не е обхванато от канализация, натоварването е на около 50% от предвиденото. Благоприятен факт е,че до момента **дейността на промишлеността в града не е съществен фактор върху работния режим на водоснабдителната и канализационна система на града, включително върху работата на ПСОВ.**

Сътоянието на канализационната мрежа по останалите населени места е още по-тревожно.

В село Старцево общата дължина на построената мрежа е 2 962м. Нужно е да се изградят още 5 738 м, т.е. изградената дотук канализационна мрежа е 25,5% от

необходимата. Относителният дял на населението, обхванато от канализация е 27%. Все пак трябва да се има предвид, че всички обществени сгради са обезпечени с улична канализация – СОУ, детската градина, кметството. Частично са изградени колекторите за отпадни води. В селото няма пречиствателна станция.

Частично изграждане на колектори има в селата Старцево, Долен и Ерма река, но те обхващат нисък процент от населението-под 30%. Не са изградени пречиствателни станции.

За селата Старцево и Ерма река, общината е подготвила проекти за финансиране по европейски програми. Одобрен за финансиране е проект за изграждане на вътрешна водопроводна мрежа в село Аламовци. В основни линии е решен проблемът с водоснабдяването в останалите населени места от общината, но е налице необходимост от инвестиции за подобряване и доизграждане на водоснабдителната и канализационна мрежа във всички населени места.

3.11.3 Енергийна инфраструктура и ВЕИ

Електроснабдяването на населението на територията на общината се осъществява от ЕВН България Електроразпределение, което извършва дейността си в рамките на предоставената му лицензия. Разпределението се изършва на базата на общи публично известни условия и под регулативния режим, осъществяван от ДКЕВР. Електрифицирани са всички населени места на територията на общината, като липсват такива с режим на тока..

Обслужваната мрежа се състои от подземна и надземна инфрактруктура. Електрозахранването се осъщеяствява от две подстанции-„Златоград" и „Конски дол". Въздушните електропроводи средно напрежение са с дължина 91,185 метра, а подземните кабелни линии с дължина 7,821 метра. С тях са захранени две възлови станции и 64 броя трафопостове с общо инсталирана мощност 19 442 kWA (киловолтампера). Електропроводите са изградени в енергиен пръстен, който позволява при различни аварии, електрозахранването да се осигурява от алтернативен източник. От трафопостовете с въздушни мрежи Ниско напрежение, които са с дължина 85, 000 метра и подземни кабелни линии, с дължина 22,925 метра се достига до 8 219 битови и стопански абоната на територията на общината.

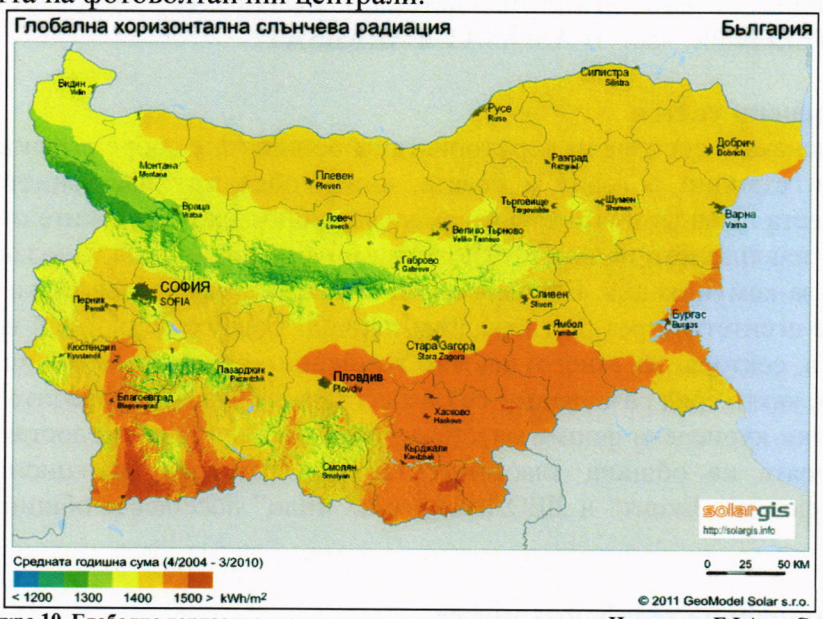
Дружеството изпълнява годишна, средносрочна и дългосрочна инвестиционна и ремонтна програма.

В активите на ЕСО, което осъществява електропреноса високо напрежение са две подстанции-„Златоград" и „Ерма река", като втората подава захранване за производствените нужди на „ГОРУБСО-Златоград" АД.

Важен проблем е уличното осветление и неговата енергийна ефективност. Въпреки остарялата улична осветителна инфраструктура, тя се поддържа в добро техническо състояние, но почти цялата осветителна мрежа на територията на общината,като на места се нуждае от подмяна, реконструкция и реорганизация. През 2012 година по възлагане на община Златоград е изготвено детайлно обследване за енергийна ефективност на състоянието на уличната осветителна система с предложения за изпълнение на конкретни мерки за енергийна ефективност, включително и подмяна на осветителните тела с енергоефективни. За реализацията на мерките от доклада в момента общината търси подходящи източници на финансиране.

Електроенергия от ВЕИ

На територията на общината са изградени 5 броя фотоволтаични централи с обща мощност 130 kWA и един брой МВЕЦ, с мощност 400 kWA. Слаб е интересът към инвестиции в този тип енергийни обекти, въпреки че потенциалът на общината е висок и произтича от това, че територията на Златоград попада в район с добри показатели на слънчева радиация и подходящи атмосферни условия, увеличаващи рентабилността на фотоволтаични централи.

Фигура 10. Глобална хоризонтална слънчева радиация за страната, Източник: БФА-гр.София

3.11.4 Комуникационна инфраструктура

Мобилни телефонни услуги.

Трите национални мобилни оператора МТел, Глобул и Виваком осигуряват 100% покритие със сигнал на територията на населените места от общината. Това осигурява пълен спектър на техните услуги.

Достъп до интернет

В рамките на анализирания период, в Смолянска област броя на домакинствата с достъп до интернет е нараснал седем пъти. През 2012 година показателя отчита относителен дял от 45,8% от домакинствата с постоянна връзка с интернет, докато през 2008 година показателя е бил 7,8%. Относителният дял на ползващите регулярно интернет е 43,8%.

Всички населени места на територията на общината имат достъп до интернет благодарение на предлагания Мобилен интернет от трите оператора. Освен тази възможност местни кабелни интернет доставчици предлагат абонаментен достъп в Златоград, Старцево и Долен.

Покритие с радио телевизионен сигнал

Територията на общината има почти 100% покритие на лицензираните национални ефирни телевизии, като отскоро се приема изцяло цифров сигнал. В града функционира една кабелен телевизионен оператор, покриващ 100% от територията на града и осъществява услугата и в село Старцево. В Долен и Ерма река осъществяват дейност местни оператори. В над 90% от територията на общината се приема и националното радио. Покритието със сателитен сигнал е на 100% за територията на цялата община от сателитите от системата EUTELSAT, INTELSAT, СПУТНИК, IRIDIUM, TELENOR, част от ASIASAT и ARABSAT.

Пощенски услуги

Пощенската система на територията на общината е добре развита. Съществуват 4 пощенски станции в града и селата, които обслужат населението от големите населени места. Тенденцията е към намаляване броя на пощенските станции, което е нормално с навлизането на нови технологии и намаляването на използване на пощите като начин за комуникация. Едновременно с това, се наблюдава рязко увеличение на пощенските агентства през разглеждания период. Това се дължи най-вече на бързото навлизане в сектора на много частни компании, които намират широк пазар за услугите си, както сред развиващия се бизнес, така и сред обикновените потребители.

Всички куриерски фирми на територията на България предоставят услугите си на територията на община Злаотоград. В гр. Златоград функционира постоянно действащ офис на „Еконт“ и ЛЕО Експрес, „Спиди” посещават общината три пъти в седмицата.

Стационарна телефонна мрежа

Технологичен възел Далекосъобщения–гр. Смолян осъществява експлоатацията и поддържането на далекосъобщителната мрежа на територията на община Златоград. На територията на общината има изградени автоматични телефонни централи, обслужващи всички населени места в общината. Общия капацитет на номерата е напълно достатъчен да задоволи нуждите на общината. Но е налице тенденция към намаляване на броя на абонатите на стационарни телефонни услуги, като причина за това е масовото навлизане на мобилните комуникации.

3.12 Състояние на компонентите и факторите, въздействащи на околната среда

Контролът върху състоянието на околната среда се провежда по компоненти на средата и фактори в съответствие с инструментариум от специализирани закони за управление на околната среда и поднормативни актове, приети през последните години в контекста на синхронизиране със законодателството ни с това на ЕС. Състоянието на околната среда в община Златоград е пряко свързано с урбанизацията на територията, използването на ресурсите й, релефните особености, развитието на промишлеността, дългогодишните дейности в селското и горското стопанство, степента на влаганите инвестиции в инфраструктурата и пречистването на отпадъчните води.

Атмосферен въздух - В общината няма пунктове за постоянен мониторинг на атмосферните замърсители. Регионалната лаборатория – Смолян към ИАОС извършва периодичен имисионен контрол. Наблюдаваните показатели за качеството на

атмосферния въздух са: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон, въглероден оксид, оловни аерозоли, общ прах и сероводород, амоняк, метанови въглеводороди, неметанови въглеводороди, степен на запрашеност. За град Златоград основни целогодишни източници на емисии са автомобилите, а през зимния сезон и битовите отоплителни инсталации. При измерванията през 2012 година са констатирани по-високи нива (не превишаващи нормите) на финни прахови частици. Коригиращи мерки са измиване и оросяване на улиците и увеличаване на растителността.

Под по-засилен контрол за КАВ са промишлените замърсители. Това районите, в които „ГОРУБСО-Златоград" АД извършва добива и обогтяването на полезни изкопаеми.

Периодични са проверките в района около котелно помещение на „Белотекс-95" АД. Освен за съдържание на химични съединения се проследява наличието и нормите на запрашеност.

Прахът е основен атмосферен замърсител на въздуха. Вредният му здравен ефект зависи главно от размера и химичния състав на суспендираните прахови частици, от адсорбираните на повърхността им други химични съединения, в това число мутагени, ДНК- модулатори и други, както и от участъка на респираторната система, в която те се отлагат. Прахът постъпва в организма предимно чрез дихателната система, при което по-едрите частици се задържат в горните дихателни пътища, а по-финитe частици ($ФПЧ_{10}$) достигат до по-ниските отдели на дихателната система, като водят до увреждане на тъканите в белия дроб. Деца, възрастни и хора с хронични белодробни заболявания, грип или астма са особено чувствителни към високи стойности на $ФПЧ_{10}$. През анализирания период е извършван мониторинг за запрашаване с $ФПЧ_{10}$ по метода на емисионно пробонабиране на конусни трошачки във флотационна фабрика-с.Ерма река и котелно помещение на „Белотекс-95" АД, където са установени инцидентни превишения на нормите по отношение на прах, CO_2 и SO_2.

С изключение на посочените локални и инцидентни проблеми, свързани с КАВ, чистия планински въздух в общината привлича много туристи и е предпоставка за здравословен начин на живот на местните жители.

Води - Замърсяването на водоприемниците с битови отпадъчни води се дължи на факта, че не са изградени напълно канализационните системи и липсват ПСОВ. До момента единствената функционираща ПСОВ е в град Златоград.

Значително е замърсяването от промишления сектор, преди всичко на рудодобивния отрасъл. Вследствие улавянето и пренасочването на част от рудничните води в хвостохранилището, е намалено внасянето на замърсявания във водите и почвите. Отчита се, че хвостохранилището дава добър пречиствателен ефект. Въпреки това, река Върбица преди Ерма река до пункт на река Върбица след стената на хвостохранилище „Ерма река" е силно замърсена, вследствие изпускането на руднични води. Преди град Златоград водите се променят до средно замърсени. Аналогично, река Гюдюрска от село Фабрика е със силно замърсени води, с биотичен индекс БИ-1-2 и се променя до средно замърсени преди вливането си в река Върбица. Рудничните води са замърсени и от йони на тежки метали.

На територията на общината „ГОРУБСО-Златоград" АД е единственото предприятие, попадащо в обхвата на предприятията и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал, в обхвата на Глава Седма, Раздел I от ЗООС. Това са предприятия,

които подлежат на ежегодно издаване на комплексно разрешително за дейност. Освен контрол на водите, РИОСВ извършва проверки за качеството на въздуха, ОВОС, замърсявания от химикали. Флотационната фабрика към „ГОРУБСО-Златоград" АД е регистрирана като обект, извършващ промишлени дейности, от които се формират отпадъчни води, съдържащи приоритетни и приоритетно опасни вещества (съгласно приложение 1, към чл.1,ал.2 на Наредбата за стандарти за качество).

Среднодневната преработка на руда варира между 500 и 600 тона. За преработката на 1 тон руда е необходима и се разходва около 8 $м^3$ вода или за една смяна общо 4000 $м^3$, което количество под формата на „стерил" се зауства във хвостохранилище „Ерма река". След пречистване, отпадните води през шахтовия преливник се заустват в река Голяма. Контролът се осъществява на изход тунел XX „Ерма река", на 200 метра от река Гюдюрска, преди смесване на водите с тези от XX „Ерма река" и на 200 м от река Гюдюрска след смесване на водите с тези от XX „Ерма река". Отпадните води се заустват в река Голяма, съгласно условията на Разрешително за заустване No 300839 от 26.04.2005 година, удължено с Решение No РР–1296 от 20.07.2011 година, със срок на действие 30.11.2021 година.

Извършва се редовен мониторинг на филтрационните води през стената на XX „Ерма река" чрез контрол на пиезометрите. На всеки три месеца се извършват измервания на статичните и динамични показатели на стената на XX „Ерма река". През 2012 година, освен проверките за издаване на комплексно разрешително, в предприятието са извършват периодични проверки за контрол качеството на водите. При някои от тях е установено превишаване на пределно допустимите норми на тежки метали във водите. Подобни проверки се извършват на бетонни възли, автомивки и краве ферми, като не са констатирани надвишаване на пределно-допустимите норми на замърсяване.

Според плана за управление на речния басейн на река Арда, приток на която е река Върбица, БДИБВР - Пловдив, осъществява мониторингови програми за повърхностни води–контролен,оперативен и проучвателен мониторинг. В плана за управление са определени четири точки за мониторинг, със следните обобщени констатации за 2010 година.

Състоянието на участъка от извора на река Върбица до Златоград се води рисков участък в плана за управление на река Арда, с най-висока степен на замърсяване.

Код на водно тяло	Име на водно тяло	Степен на замърсяване
BG3AR400R017	Извор на река Върбица до град Златоград	превишаване на нормите на олово, кадмий и никел
BG3AR400R016	Река Неделинска (Узундере) -ляв приток на река Върбица	добро състояние
BG3AR400R074	Река Върбица и притоците от град Златоград до устие	превишаване на нормите на олово
BG3AR400L018	яз."Горубсо Златоград"	добро състояние

Таблица 6. Обобщено състояние на водните тела в басейна на р. Арда, Източник: ПУРБ на река Арда, БДУВИБР-гр.Пловдив

Почви - Почвите, като един от основните компоненти на околната среда, са предмет на опазване, възстановяване и устойчиво ползване, за което е създадена съвременна, съобразена с Европейските изисквания и стандарти нормативна база, както структури и схеми за нейното прилагане.

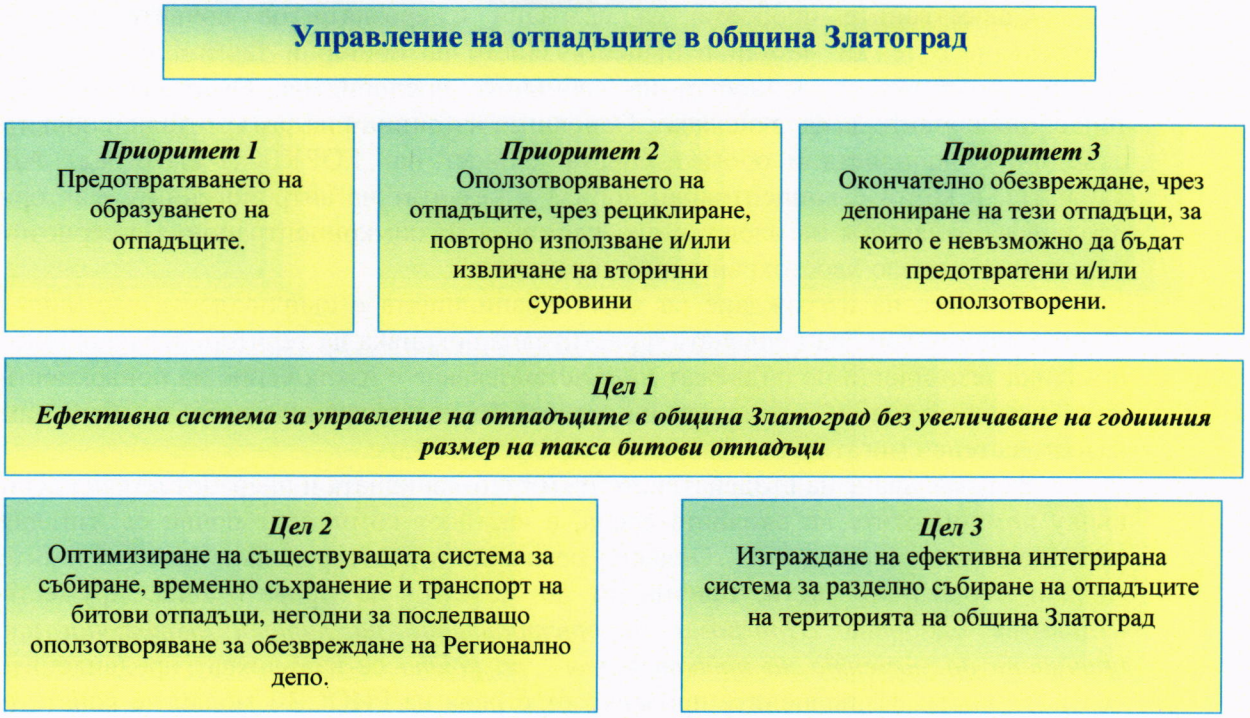
Съществените проблеми са свързани с ерозията на почвите, локалното замърсяване с тежки метали и съществуването на обширни територии с нарушена почвена покривка от дейността на добивните предприятия. Очертава се трайна тенденция почвите да са вкисляват. Основните източници на замърсители в почвите са свързани с добивната и обогатителната дейност на „ГОРУБСО-Златоград" АД. В районите, в които е концентриран добива в резултат на антропогенните фактори се наблюдава отлагания на олово, цинк, кадмий в малки концентрации. По-сериозни са пораженията около хвостохранилище „Ерма река".

Процеса на изграждане на хвостохранилищата е съпроводен с частично или пълно унищожаване на почвената и растителна покривка на територията на обекта. На практика тези площи не подлежат на възстановяване с изключение на повърхностната част, плажните ивици и откосите на стените на хвостохранилищата, те обаче само в известна степен могат да възстановят своето плодородие.

За намаляване на въздействието на минно-добивната и преработвателна дейност върху компонентите на околната среда, в частност компонент почви се изпълняват ремедиационни мероприятия. Относно решаването и отстраняване на проблемите от минали екологични щети, причинени до момента на приватизация, дружеството изпълнява одобрена *„Програма за отстраняване на минали екологични щети, причинени до момента на приватизация", по която* се изпълняват предвидените за целта дейности. Извършените проверки от страна на РИОСВ-Смолян не констатират нарушения в компонентите на околната среда в резултат на изпълнението на работите и дейностите, залегнали в работните проекти на дружествата в това отношение.

Другите източници на замърсяване на почвите вследствие на нерационално торене, използване на пестициди и инсектициди, замърсяване от животновъдни обекти и малките промишлени предприятия е много ограничено в сравнение с замърсяването, причинено от рудодобива и обогатяването.

Отпадъци - За хармонизирането на местната политика за управление на отпадъците с промените в ЗУО, през 2013 година община Златоград разработи стратегическата рамка, която предвижда постигането на конкретни цели до 2020 година, чрез прилагане на интегрирана система за разделно събиране на отпадъците. В тази връзка през 2014 година ще бъде актуализирана и допълнена, приетата и одобрена с Решение Д625/28.04.2010 година на Общински съвет-Златоград, Програма за управление на отпадъците в Община Златоград.

Фигура 11. Схема за управление на отпадъците в община Златоград, Източник: Официални данни от ОбА-Златоград

През 2014 г. предстои реализацията на проект за оптимизиране на съществуващата система за управление на отпадъците, чрез осигуряване на възможност за поетапно преминаване от смесена система към разделно събиране на отпадъците от типа „от врата на врата". Проектните дейности включват доставката на съдове за временно съхранение на битови отпадъци, специализирани чували за разделно събиране на годните за рециклиране отпадъци и един 16 $м^3$ специализиран автомобил.

Системата за събиране на отпадъци е обхванала цялата територия на община Златоград и обхваща 100 процента от населението. Включени са всички населени места, с изключение на селата Фабрика и Мързян, в които няма постоянно пребиваващи жители. Събирането и извозването на отпадъците се извършва от общински отдел „Чистота", със специализирани сметосъбиращи машини. На територията на града са разположени специализирани контейнери тип "Бобър", като техния брой и състояние ежегодно се обновява със средства, одобрени от Общински съвет-Златоград. Твърдите битови отпадъци се депонират на регионалното депо за ТБО-гр.Мадан. Депото е изградено и функционира съгласно нормативната база. Ежедневно от общината със специализиран собствен транспорт се извова количеството дневен отпадък, който се депонира в сметището и се обработва. Сметището периодично се запръстява.

В община Златоград има отредена площадка за строителни отпадъци, където се контролират постъпващите отпадъци. Такива площадки има в само пет общини от областта.

Лечебните заведения в общината осъществяват контрол върху отпадъците от хумантата медицина, като за целта опезпаразитяват отпадъците и ги предават на лицензирана фирма за обезвреждане и транспортиране. В общината има и регистрирани площадки за екологично третиране на отпадъци от МПС, както и на

пунктове за изкупуване на отпадъци от черни и цветни метали. РИОСВ-Смолян извършва планов и извънреден контрол по закона за управление на отпадъците.

Шум и акустична обстановка - Шумът е един от основните фактори с неблагоприятно въздействие върху населението. Той действа като стресов фактор и атакува почти всички органи и системи на човешкия организъм. Въздействието на шума се увеличава когато влезе във взаимодействие с други стресови фактори на околната среда. Това особено важи за градските зони, където повечето от тези стресови фактори действат едновременно.

В градската среда основен източник на шум са транспортните средства. Някои човешки дейности в сферата на услугите и промишлеността също са източник на шум и създават дискомфорт у живеещите около източника. На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града. При измервания, направени от РИОСВ, е констатирано инцидентно превишение на пределно допустимите нива на шум за градска среда с 5-8 децибела.

Акустичната обстановка в град Златоград може да бъде оценена като дължаща се на комбинация на следните основни фактори:

- Незадоволително състояние на пътните настилки;
- Гъсто заселване и застрояване на терени около шумни улици;
- Интензивен автомобилен трафик, особено транзитен, през по-голямата част от градската територия;
- Липса на бариери и активни противошумови мерки за зоните с предполагаема приоритетна шумова защита (паркови зони, учебни и лечебни заведения);
- Непозволено използване на звукова сигнализация от водачи на МПС;
- Превишаване на допустимата за населеното място скорост на движение на МПС;
- Допускане като участници в движението на неизправни МПС и др.;

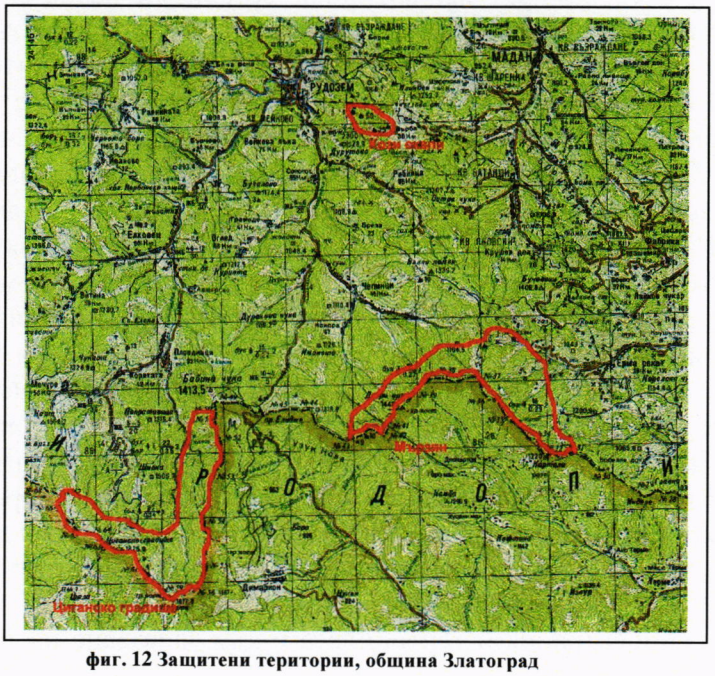
Радиационен фон и радиационно замърсяване - Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Източник на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло. Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион. Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ). На територията на област Смолян е разположена една станция за мониторинг-на връх Рожен. Средногодишната стойност на мощността на дозата, определена в Локалната мониторингова станция-Рожен за анализирания период е над средните стойности за територията на цялата страна и варира около 100-120 nGy/h. Най-високата стойност е отчетена на връх Ореляк -144 nGy/h. Най-ниски стойности са отчетени на станциите в Русе и Силистра-около 60-65 nGy/h. Радиологичния мониторинг на повърхностните води (реките) се изразява в контрол на показателите, съгласно Наредба № 7/08.08.86 год. за показатели и норми за определяне качеството на течащи повърхностни води – обща бета активност (0,75 Bq/l), съдържание на общ уран (0,6 mg/l) и съдържание на радий-226 (0,15 Bq/l). Резултатите от измерванията показват, че показателите са значително под нормите, дори някои от тях са под минималната концентрация и тенденцията е към запазване на това им състояние във

времето.Съдържанието на отложения техногенен цезий-137, в следствие на аварията в Чернобилската атомна централа от април 1986 година, в изследваните проби от РИОСВ-Смолян варира от 12,6-20 Bq/kg за с. Барутин, гр. Неделино и гр. Златоград, а най-високи 156 – 287 Bq/kg за вр. Рожен, с.Мугла и с.Манастир. Тенденцията е към общо намаляване на съдържанията и запазване на неравномерното разпределение на цезия по региони, в зависимост от преноса, който е извършен от въздушните маси след аварията.

Защитени територии - Изключително значение за биологичното разнообразие има НАТУРА 2000. Като екологична мрежа от защитени зони, тя се явява основен инструмент на Европейската общност за запазване на природни местообитания и видове от интерес за Общността. Изграждането на тази екологична мрежа е задължение на всяка страна членка на Европейския съюз, съгласно Директивата за хабитатите и Директивата за птиците. Приносът на НАТУРА 2000 в цялостния процес на опазване на биологичното разнообразие се изразява в предотвратяване на деградирането, фрагментирането и унищожаването на естествени и полу-естествени хабитати, както и хабитати на редки и застрашени видове. Екологичната мрежа като такава, гарантира свободното географско разпространение на видовете, осъществяването на генетичен обмен и мигриране.

В периода 2005-2006 година по предложение на Българска фондация „Биоразнообразие", с подкрепата на община Златоград и на основание чл.33, ал.1, чл.35 и чл.36 ал.1, 2 от Закона за защитените територии, се откри процедура за проучване и обявяване за защитени зони на следните райони от община Златоград:

„Циганско градище - Мързян" - защитената територия обхваща част от землището на с. Ерма река. Защитената зона вече е включена в Натура 2000, по Директивата за местообитанията на дивата флора и фауна. Характерното за нея са запазените вековни дъбови и букови гори. Площ от около няколкостотин хектара попадат в землището на с. Ерма река, община Златоград.

фиг. 12 Защитени територии, община Златоград

Те заемат части от отдели 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 в Държавно лесничейство „Златоград" и съседни отдели в ДЛ „Рудозем". Вековните гори от зимен дъб и бук са със семенен и издънков произход и са се запазили поради недостъпния терен и липсата на пътища около тях. Някои подотдели са на възраст над 140 години ! Запазената вековна широколистна гора освен, че е с огромна научна и консервационна стойност, привлича и такива усамотени видове като мечката и глухаря. Популацията на последния там е доста многобройна и заедно със съседните терени в община Рудозем, покрива изискванията за орнитологично важно място от световно значение. Тази местност бе предложена да бъде включена в списъка на защитените зони, с цел да се опазят вековните букови гори, алувиални гори, балкано-панонски церово-горунови гори, ацидофилни гори, планински сенокосни ливади, ацидофилни тревни съобщества. Освен тези местообитания предмет на опазване са и популациите на някои видове земноводни, влечуги и бозайници - Жълтокоремна бумка (Bombina variegata), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni), Шипобедрена костенурка (Testudo graeca), Малък подковонос (Rhinolophus hipposideros), Голям подковонос (Rhinolophus ferrumequinum), Европейски вълк (Canis lupus), Кафява мечка (Ursus arctos), Дива коза (Rupicapra rupicapra balcanica). Защитената зона граничи с гръцкия Национален парк Родопи и с включеното в него гръцко Натура 2000 място GR1120003.

- **„Долен – Старцево"** се нарича, втория район, проучен от Българска фондация Биоразнообразие. Характерно за него е запазената вековна дъбова гора с площ около 100 ха в землището на с.Долен и с. Старцево, община Златоград. Тя заема отдел 191 в Държавно лесничейство „Златоград". Вековната гора със семенен произход от зимен дъб и бук на възраст над 120 години се е запазила поради недостъпния терен и липсата на пътища около него. Въпреки, че е малка на площ, гората е уникална поради факта, че това е една от малкото оцелели вековни дъбови гори в Родопите. Девствени гори като тази в с. Долен са уникални и имат огромна научна и консервационна стойност.
- С изключително значение за община Златоград е и територията на църковно - манастирската крепост „Св.Неделя". Разположена е на висок връх, на 8 км от гр.Златоград. „Св. Неделя" е определена за обект с природо-защитна зона.

Флористично разнообразие

Запазената чиста природа и разнообразните екосистеми са едно от най-големите богатства на община Златоград. В по-ниските части на общината са разпространени ксеротермни гори от Quercus frainetto, Q. cerris, а в по-високите, до границата с Република Гърция има гори от Pinus sylvestris. Растителните съобщества в дъбовите гори са силно видоизменени под въздействието на човешката дейност. Поради ксерофитизацията след унищожаването на естествените гори, много по-високо са се изкачили някои топлолюбиви видове: Juniperus oxycedrus, J. communis, Fraxinus ornus, Carpinus orientalis и др. Храсталаци от Quercus coccifera (пърнар) заемат най-долните части на склоновете. Общата характеристика на растителността се определя от разпространението на предимно ксерофитна растителност, с участието на средиземноморски елементи. Характерни средиземноморски видове са Scleropoa rigida, Osyris alba, Asparagus acutifolius, Genista anatolica, Orchis provincialis.

Средиземноморските и субсредизимноморски цветни растения са: Colutea arborescens, Lagoecia cuminoides, Phyllirea latifolia,rifolium subterraneum, Trifoliu m speciosum, Rubus sanguneus,
Pistacia terebinthus, Cistus sp., Pyrus amigdaliformis, Ranun ulus chios и др.

Интразоналната растителност е представена най-добре от крайречните гори, главно от Platanus orientalis. На места те са чисти съобщества, на други примесени от Populus alba, Salix alba и Alnus glutinosa. В ниските части – по долината на река Върбица се срещат някои представители на средиземноморския елемент: Quercus coccifera,Phyllirea latifolia, Juniperus excelsa, и техните съобщества.

Широко представен е преходно средиземноморският елемент. Към него се отнасят съобществата на Quercus pubescens, Carpinus orientalis,Ostrya carpinifolia, Platanus orientalis, Castanea sativa и др., които показват близост със средиземноморския елемент. Преходни, но с по-голяма връзка със средноевропейския елемент, са съобществата на Quercus cerris, Q. frainetto и др. От тревистите съобщества, по значителни площи заемат тези с доминант Dichanthium ischaemum с участие на средиземноморски елементи. Следват съобщества с доминант Poa bulbosa с още по-богат състав от видове. Върху сухи екотопи са разпространени още съобщества от Psilurus sp. и др. На влажни екотопи са формирани съобщества с доминантни видове Festuca platensis, Cynodon dactylon, Carex sp., Juncus effusus, Crocus olivieri, Asplenium tricbomanes. Pteridium aquilinum е сред най-разпространените плевели в естествените пасища и ливади и в окрайнините на горите (особено буковите и боровите). В състава на храстова растителност на сухи екопоти по-чести са съобществата на Rosa canina, Juniperus oxycedrus, J. communis и Cornus mas.

В община Златоград се наблюдават следните пояси на горската растителност:

- Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-800м н.в.)

- Подпояс на крайречните и лонгозни гори (0-800 m н.в.): Естествена растителност предимно от чисти и по-рядко от смесени насаждения Salix alba, Populus alba и Platanus orientalis.
- Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (150-600м н.в.) : Естествена растителност предимно от смесени и по-рядко от чисти съобщества от Quercus frainetto, Q. petraea, Q. pubescens иCarpinus orientalis. В състава им се срещат Platanus orientalis иQuercus coccifera, който се среща само в тази част на България.
- Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (200-400м н.в.): Основни дървесни видове от род Quercus, като най-често се среща Q. petraea. В по-високите части на подпояса се появява Fagus sylvatica. Carpinus orientalis се явяваката основен дървесен вид на бедни и ерозирани месторастения.

- Среден пояс на горите от Fagus sylvatica и иглолостни (600-800м н.в.)

- Подпояс на нископланинските гори Quercus polycarpa, Fagus sylvatica и Abies alba (800-1000 m н.в.).
- В по-високите части естествено се среща Pinus sylvestris и P. nigra, който образуват предимно чисти и по-рядко смесени насаждения с естествено срещащи се широколистни дървесни видове. Повечето борови култури са създадени на типични букови месторастения. На много места, поради това, че почвите са с по-тежък механичен състав, тези видове съхнат или страдат от снеголоми и снеговали.

Ендемичните видове са от особен интерес за науката и за опазване на генетичния фонд.

Такива Ендемични и редки видове на територията на община Златоград са: Lilium rhodopaeum, Lathraea rhodopaea, Haberlea rhodopensis, Fritillaria graeca, Silene velenovskyana, Chamaecytisus frivaldszkyanus, Medicago rhodopaea, Marrubium friwaldskyanum.

Повечето находища Lilium rhodopaeum се намират в Източните Родопи. Само в Източните Родопи се срещат южните видове Verbascum nobile, Veronica grisebachii , Agrostis capillari, Geranium macrostylum. Редки видове са: Crocus olivieri, Delphinium halteratum, Alchemilla erythropoda, Daphne cneorum, Oenanthe pimpinelloides. В Червената книга на България са споменати следните видове, характерни за тази част на Родопите: Fritillaria graeca, Crocus olivieri, Silene velenovskyana, Delphinium halteratum, Alchemilla erythropoda, Chamaecytisus frivaldszkyanus, Medicago rhodopaea, Daphne cneorum, Oenanthe pimpinelloides, Marrubium friwaldskyanum

Фаунистично разнообразие

Община Златоград се характеризира с изключително запазено биологично разнообразие, непокътнати и до момента природни местообитания за редица животни. Антропогенният фактор, който е най-голямата заплаха за биологичното разнообразие на територията на общината, не е оставил сериозно отражение върху нея. Изключение правят районите свързани с минно-добивната дейност на Горусбсо, където е нанесено безвъзвратно отрицателното му въздействие върху околната среда. Животинският свят в района се отнася към централния високопланински фаунистичен район. Изключителното биологично разнообразие тук включва: 291 вида птици, 40 вида риби, 39 вида земноводни, 26 вида влечуги, в това число 2 вида сухоземни костенурки, 13 вида змии, 11 вида гущери.

Характерни представители на **орнитофауната** са:

- Черен кълвач (Driocopus martius); Черен синигер (Parus ater);
- Зелен кълвач (Picus viridis); Голям синигер (Parus major);
- Голям пъстър кълвач (Picoides major); Сойка (Garrulus glandarius);
- Обикновена чинка(Fringilla coelebs); Сокерица (Nucifrada cariocatactes);
- Елхова скатия (Carduelis spinus); Сива врана (Corvus corone);
- Обикновена кръсточовка (Loxia curvirostra); Полско врабче (Passer montanus);
- Кос (Turdus merula); Домашно врабче (Passer domesticus);
- Елов певец (Phylloscopus collibitus); Градска лястовица (Delichon urbica);
- Качулат синигер (Parus cristatus); Селска лястовица (Hirundo rustica);

Влечуги:

- Зелен гущер (Lacetra viridis); Усойница (Vipera berus);
- Ливаден гущер (Lacetra agilis); Пепелянка (Vipera ammodites);
- Стенен гущер (Lacetra muralis); Обикновена водна змия (Natrix natrix);

Земноводни:

- Голяма водна жаба (Rana ridibunda); Планинска водна жаба (Rana temporaria);
- Земна кръстава жаба (Bufo viridis); Дъждовник (Salamandta salamandra);

Най - разпространени представители на **ихтиофауната** са: бяла риба, шаран, мряна, речен кефал, блескач /уклейка/, каракуда, червеноперка и щука. От **бозайниците** са разпространени: дива свиня, лисица, вълк, кафява мечка, катерица, див заек, дива коза, златка, бялка, видра, невестулка, таралеж и др., като от животинския свят включени в Червената книга на България е дъждовника, а с категория застрашени от изчезване - черен и бял щъркел, дива коза, златка и видра.

3.13 Природни рискове и превенция

3.13.1 Рискови геоложки процеси

Почвената ерозия е един от главните екологични и стопански проблеми. В резултат на дългогодишно интензивно въздействие на този негативен процес, почвите са силно изтощени. Причина за ерозията са специфичните природни условия, стръмен релеф, сравнително големи температурни различия, интензивни валежи, слаба растителна покривка. Влиянието на човешкия фактор също е от значение. Дългогодишното отглеждане на тютюн, без прилагането на агрокултурни мероприятия също са допринесли за изтощаване на почвите.

От опасните геоложки процеси, застрашаващи територията на община Златоград са:

- **Странична речна ерозия**- Засяга основно крайречните територии. Поради засилена ерозия се застрашава функционирането на изградени вече съоръжения в терасата на река Върбица и река Неделинска. За избягването на риска от този процес, е необходимо да се анализира нуждата от изграждане на защитни съоръжения и укрепване на изградените.
- **Дълбочинна и странична ерозия на** суходолията при водообилни сезони. Тази ерозия е оформила стръмни до каньоновидни долинни системи. Големият наклон на долинните склонове предизвиква локални, местни свлачища, често засягащи части от инфраструктурната мрежа. Така развитата долинна система предизвиква необходимостта от строеж на високи и дълги мостови съоръжения при по-нататъшно развитие на пътната инфраструктура.
- **Свлачища**- на територията на общината е регистрирано само едно свлачище, което се води в регистъра на свлачищата в Република България. То се намира на общински път *Път /Мадан-Златоград/ - с.Страшимир* - IV-86524. Трябва да се отбележи, че в регистъра се водят свлачища единствено в населените места. Няма данни за свлачищата по пътната мрежа, земеделските земи и горския фонд.
- **Пропадане**- В разглеждания район пропадането е един от най-важните процеси на геоложката опасност. Този риск се подсилва от пропадането в зони, в които е бил интензивен добива на подземни изкопаеми. На този процес е обърнато голямо внимание при проектирането и фундирането на редица съоръжения в общината, като са взети мерки за ограничаване на вредните му последствия.

На територията на общината са установени 30 участъци, застрашени от ерозия. При ерозия покрай реки е застрашена територия от 8000 кв.м., а от човешка дейност, при разкриване на улици и пътища са застрашени 2000 кв.м., при ширина на участъка от 6м. Към общата площ на територията на община Златоград 175, 8 кв.км,

застрашените участъци са 0,03%. Към общата площ на територията само на населените места 4,72 кв.км., застрашените участъци са 1,27%.

В плана за управление на речните басейни на територията на Източнобеломорски район 2010-2015 година са предвидени пунктове за мониторинг на водите, в т.ч. степента на ерозионни процеси. И четирите пункта на територията на общината показват най-високата степен в развитието на ерозионните процеси.

Код на водно тяло	Име на водно тяло	Степен на ерозия
BG3AR400R017	Извор на р-Върбица до гр.Златоград	много силна
BG3AR400R016	р.Неделинска (Узундере) -ляв приток на р. Върбица	много силна
BG3AR400R074	р.Върбица и притоците от гр .Златоград до устие	много силна
BG3AR400L018	яз.Горубсо Златоград	много силна

Таблица 7. Степен на ерозионните процеси на водните тела в община Златоград, Източник:ПУРБ на река Арда, БДУВИБР-гр.Пловдив

3.13.2 Рискове от стопанска дейност

Най-съществените рискове от стопанска дейност и последиците от нея се констатират в рискове, свързани с промените в климата-наводнения, засушавания, недостиг на вода, горски пожари.

Според анализите на климатичните промени, публикувани в Бялата книга на ЕК 2009, България попада в една зона промени със страни като Гърция, Италия, Испания, Франция.

Въздействията на климатичните промени в района ще доведат до повишаване на температурите, засушавания, намаляване на годишното количество валежи и земите, подходящи за земеделие.В същото време ще се засилят и екстремални събития, със заселена честота като бури, щормове, проливни дъждове.

Според експерти в областта на метеорологията и хидрологията, метеорологичните характеристики за изминалите 22 години от обследвания метеорологичен период (1990 -2020 година) отбелязват тенденции към:

- Повишаване на температурата с 1,5 градуса;
- Зачестяване на климатични контрасти-резки смени на високи и ниски температури;
- Оформяне на цикличност: много сухи и много проливни периоди;
- Видоизменение на характеристиките на климата и придобиване на параметри, характеризиращи тропически климат;
- Промяна в честотата на вълните: 100-годишната вълна става 50-годишна; 50-годишната вълна става 30-годишна; 30-годишната вълна става 10-15-годишна;
- Наводненията, ставащи в миналото на период от 5-6 години зачестяват и започват да се случват ежегодно, дори и по два пъти на година.

За страната като главна причина за възникване на кризисни събития в транспорта, селското и горско стопанство, инфраструктурата и другите сектори на икономиката, са посочени проливните дъждове и следващите ги наводнения. До момента на територията на страната промените на климата се проявяват главно чрез дъждовната компонента на климатичните контрасти и по-слабо чрез засушаванията.

Последните не са били нито толкова продължителни, нито толкова тежки, че да доведат до мащабни горски или полски пожари, но често предизвикват сериозни затруднения. Засушавания през последните години, обаче, е имало и рискът от пожари е налице.В следствие засушаванията, съществува също така и риск от проблеми с питейното водоснабдяване. През предходните години са наблюдавани такива засушавания и те са водили до прилагането на т.нар. водни режими. Режимите за снабдяване с питейна вода, при които се налага последователно включване и изключване на водоподаването към отделни урбанизирани терени, поради недостиг на питейна вода, са нещо крайно неприятно от социална гледна точка, а освен това, то води и до редица технологични проблеми, в т.ч. и до предизвикване на аварии.Промените на климата оказват пряко въздействие върху условията за развитие на биоразнообразието, като най-силно е влиянието им върху влажните зони. Не на последно място кличатичните промени се отразяват и на човешкото здраве. Всичко това изисква своевременни мерки за превенция на риска, които да бъдат определени с разработването на Териториална стратегия на Община Златоград за адаптиране към измененията на климата и План за действие към нея.

Основните проблеми, които следва да бъдат адресирани с разработването и включват:

- Идентифициране и картиране на зоните на територията на Общината с повишен риск от възникване на наводнения,
- Идентифициране и картиране на зоните на територията на Общината с повишен риск от възникване на свлачища и срутища.
- Идентифициране и картиране на зоните на територията на Общината с повишен риск от възникване на горски и полски пожари,
- Определяне на мерки и проекти, насочени към превенция на риска от екстремални природни явления, изследване на тяхната икономическа ефективност и изготвяне на план за тяхната поетапна реализация и предварително оповестяване на начертаните мероприятия.

3.13.3 Оценка на причините и характеристика на наводненията.

Обстановката, която води до наводнения, почти винаги се свързва с обилни валежи. Най-големите сезонни валежи се очертават в края на зимата. Този фактор, съчетан с обилното снеготопене, обхващат по-високите планински територии, но главната водосборна зона е коритото на река Върбица. В Златоград се регистрират рекордни стойности на валежи -324 мм, а нерядко стойността на валежите е над 200 мм. Забелязва се увеличаване и на сумарните годишни количества валежи в последните години и също са достигнати рекордни стойности. Сериозни са колебанията в средногодишния отток на река Върбица, където са регистрирани количества от 0,333–7,267–16,58 $м^3/s$. Ясно изразена е зависимостта изменението на средногодишния отток да се влияе от средиземноморския климат. Средиземноморското климатично влияние се характеризира с неравномерно разпределение на количеството валежи. Съчетано с песъкливите леки почви и обезлесените слоеве склонове на водосбора, благоприятства за бързото отцеждане на дъждовните води. Бързото изтощаване на подземните води е причина за екстремални повишения на речния отток, а през лятото до маловодие. Коефициентът на вариация, който анализира тази зависимост е най-голям в ниските зони на коритото на река

Вървица, която преминава през община Златоград. Количеството на минималния отток на река Вървица при Ерма река е с най-големи вариации от реките в басейна на река Арда.

Всички тези характеристики са резултат от развитието на средиземноморския циклон на тази част от Балканския полуостров, където е разположена и община Златоград. Метеорологичните ситуации, водещи до наводнения са следствия от влиянията на средиземноморския циклон и се изразяват в създаване на условия за развитие на конвективни облаци, които в сравнително малък район натрупват голямо количество валежи. Това явление се забелязва през топлото полугодие. През студеното полугодие, освен валежите, влиянието на средиземноморския циклон води и до затопляне, в резултат, на което навалелия сняг обилно се разтопява. Тази ситуация е типична за басейна на река Вървица и наводненията от този тип са често срещано явление. В последните години две са по-значимите наводнения със сериозни материални щети и човешки жертви:

- През декември 1990 година, в съчетание на обилни интензивни валежи, следва висока вълна. Валежите започват на 10.12.1990 година и продължават до 12.12.1990 година и са със средна интензивност от 3-5 мм/мин, измерена на дъждомерна станция Златоград. Реката регистрира ниво 641 см, с максимално водно количество от 1450 $м^3$/сек в района на Джебел. Там реката причинява смъртта на военослужещи
- През декември 1996 година са налице подобни сериозни валежи. Допълнителна причина за наводнението се явява внезапно свличане на земни маси от водосбора в завирения обем на язовир „Златоград", което изтласква сериозни водни количества във водосбора на река Малка и река Вървица.

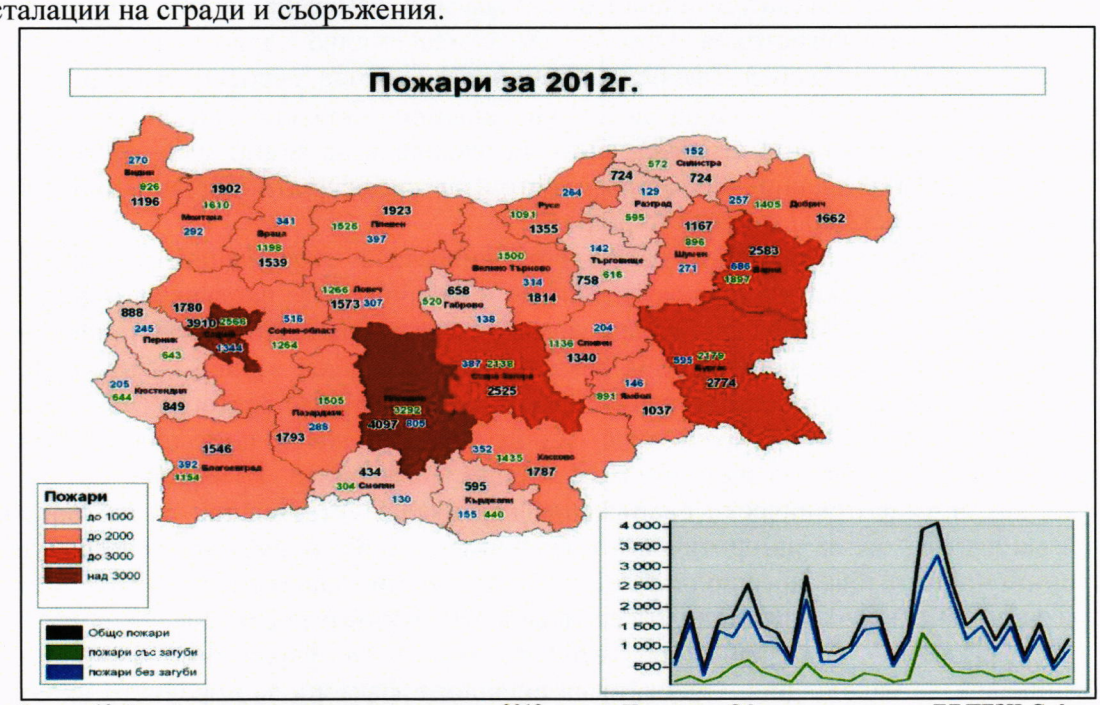
Сериозно е влиянието на хидротехническите съоръжения. Те имат висок потенциал за предпазване от наводнения, но и са причина за настъпването на подобни природни бедствия. Изградени са две големи съоръжения на територията на общината с промишлено предназначение. На река Малка е изграден язовир „Златоград" с цел подаване на вода за производствените нужди на „ГОРУБСО-Златоград" АД, а на река Малка се намира хвостохранилище „Ерма река", в което постъпват стерилите и веществата след обогатяването им във флотационна фабрика „Ерма река".

Тези хидротехнически съоръжения изравняват естествения отток, задържайки голяма част от обема на протичащите високи вълни. За да имат предпазваща роля, в съоръженията трябва да се поддържат свободни обеми за поемане на високи вълни. Но при запълване на водохранилищата се увеличава рискът от преливане.

БДУВИБР е разработила детайлен модел за управление на риска при възникване на наводнения. Оценката на рисковите фактори за поречието на Вървица на територията на община Златоград отчита сравнително висок риск от наводнения. Съчетано с негативната значимост на климатичните промени допълнително се увеличава шанса с от 5 до 10% на честотата от поява на високи води. Тези анализи трябва да се вземат предвид при мероприятия, свързани с управление на риска от възникване на природни бедствия, както при проектирането и строителството на хидротехнически съоръжения, защитни диги и канализационни системи. Особено важно е при строителни дейности по канализационните системи, да се съблюдава правилното им оразмеряване, както и зауствания над водното ниво на водоприемника.

3.13.4 Риск от възникване на пожари

Непредпазливостта от стопанската дейност на човека и очертаващите се тенденции на продължителни засушавания са рискови фактори увеличаващи вероятността от възникване на пожари. Наличието на залесени труднодостъпни територии в областта са допълнителен утежняващ фактор. Въпреки това, превенцията е значително подобрена през последните години. Тя включва дейностти в различни направления- информационни кампании сред населението, превантивен контрол върху потенциалните източници на пожар, подобряване на материално-техническата база на съответните служби и осигуряване с нови материални и противопожарни средства, изграждане на системи за наблюдение на територията и анализ на риска, повишаване на информационната и комуникационна обезпеченост, повишаване на уменията и квалификацията на личния състав. Всички тези мероприятия дават добър резултат и през 2011 и 2012 година, област Смолян е с регистрирани пожари съответно 470 и 438 броя. Близо 70% от тях са без материални щети. Отчитайки интензивостта на произшествията, тя е една от най-ниските стойности за страната-съответно за 2011- 2,34 и 2012- 3,29. Основните причини за предизвикване на пожарите са с човешка намеса-неправилно боравене с открит огън или от къси съединения в електрическите инсталации на сгради и съоръжения.

Фигура 13. Регистрирани пожари за страната през 2012 година, Източник: Официални данни от ГД ПБЗН-София

Фигура 14. Брой горски пожари и унищожени гори за 2012 година, дка, Източник: Официални данни от ГД ПБЗН-София

3.13.5 Изводи за екологичното състояние и екологичните рискове

От анализа на състоянието на средата могат да се систематизират следните основни проблеми, касаещи околната среда:

Атмосферен въздух - Състоянието на атмосферния въздух на територията на общината като цяло е добро, но се очертава тенденция за слабо повишение ня замърсяването на атмосферния басейн на община Златоград с прахови частици. Основни източници са горивните процеси (в бита, в обществените сгради и в промишлеността) и автомобилния транспорт. Основен замърсител с $ФПЧ_{10}$ е рудодобивните и обогатителни съоръжения на „ГОРУБСО-Златоград" АД.

От приоритетно значение за подобряване на КАВ в гр. Златоград са мерките, свързани с:

- Екологосъобразно отопление на обществено-административни, жилищни и промишлени сгради. Сериозна възможност за това е по-широко използване на енергия от възобновяеми източници и особено оползотворяване на енергийния и отоплителен потенциал на геотермалното находище в село Ерма река.
- Саниране и повишаване на енергийната ефективност на обществени и жилищни сгради
- Ограничаване на емисиите от автомобилния транспорт, чрез изграждане на нови улични връзки (където е необходимо) и реконструкция и рехабилитация на съществуващите такива, оптимизиране на транспортната схема в централната градска част (включително и дейности по подобряване на условията за паркиране), реализация на инициативи насочени към намаляване на използването на автомобилен транспорт, реализация на инициативи и стимули за обновяване на автомобилния парк на превозните средства, в това число и чрез данъчни облекчения, реализация на

инициативи, насочени към създаване на условия и насърчаване на колоезденето и пешеходството.

Води и водни обекти - Като основен проблем, влияещ негативно върху качеството на водите и водните обекти се очертава липсата на канализационна система и пречистване на отпадъчните води от повечето от населените места на територията на общината. Предвид това от приоритетно значение са мерките, свързани с реализацията на пречиствателни съоръжения (вкл. и третично пречистване) в населените места.

Необходимо е също и изграждане на канализационни мрежи и пречистване на отпадните води по всички населени места на общината. Негативен ефект върху подземните и повърхностни води оказва последиците от рудодобива. Негативните въздействия са свързани със замърсяването от руднични води и обогатяването на добитата руда, водещо до влошаване на цялостното екологичното състояние на водите, които в контакт с водите от зоните на добив и производство.

Управление на отпадъците - Независимо, че цялата територия на общината е обхванатa от системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване, задачите, които Община Златоград предстои да реши в краткросрочен план в тази насока са произтичащи от действащото законодателство. В предвид генерираните големи количества строителни и органични отпадъци и задълженията на общините за поетапно намаляване на депонираните оттпадъци е необходимо стартиране на процедури по проучване възможността, отреждане на терен, проектиране и монтаж на инсталация за раздробяване и сепариране на строителните отпадъци по фракции.

Биоразградимите отпадъци от паркове и градини от територията на град Златоград следва да се събират разделно и се третират чрез компостиране или анаеробно разграждане. Необходимо е въвеждане на система за компостиране и избор на подходящ автомобилен парк за събиране на отпадъците. Това може да се постигне чрез стимулиране на домашното компостиране и чрез предоставяне на контейнери за разделно събиране на хранителни отпадъци от ресторантите и магазините за хранителни стоки и домакинства. С оглед постигане на целите, заложени в новия Закон за управление на отпадъците (в сила от 13.07.2012 година), в срок до 14.07.2014 година Община Златоград следва да изгради площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, едрогабаритни отпадъци, ОЧЦМ, опасни отпадъци.

Сериозен проблем за общината е и ниската екологична култура, увреждането на съдове за отпадъци, нерегламентираното изхвърляне на отпадъци по парковете, междублоковите пространства, зоните за отдих и горски територии.

Акустична среда - Повишава се интензивността на автомобилния транспорт, преминаващ през централните градски части и това основно се дължи на транзитния трафик през града. Особено през летния период трафикът поддържа сравнително високи, но в норми шумови нива с почти постоянна характеристика върху по-голямата част от градската територия.

Препоръчва се общината да разработи мерки за намаляване на шума в града с набелязани конкретни дейности и включването им за финансово обезпечаване и изпълнение по различни програми и проекти. В програмата следва да се работи в

посока подобряване състоянието на пътната настилка, подмяна на остарелия автомобилен парк, оптимизиране организацията на движението на МПС, подкрепа на проекти, свързани с използването на възможности за активни противошумови мерки в зоните с предполагаема приоритетна шумова защита и др.

Природни бедствия - Най-значимите рискове от негативни въздействия, породени от природно-обусловени процеси са свързани с наводненията, активизирането на свлачища и евентуални засушавания, които могат да доведат до недостиг на вода или до горски или полски пожари в някои части от територията на общината.

Това изисква своевременни мерки за превенция на риска, които да бъдат определени в стратегическите документи на общината и плановете за действие към тях. Необходимо е на базата на целенасочени проучвания да се идентифицират и картират зоните на територията на Общината с повишен риск от възникване на наводнения, свлачища и срутища, горски пожари и да се определят мерки и проекти, насочени към превенция на риска от екстремални природни явления.

Състоянието на околната среда в община Златоград може да бъде характеризирано като съхранено до голяма степен, нещо повече-общината разполага с уникални природни ресурси.

Липсват ярко изразени екологични проблеми, локализирани и контролирани са по-значимите източници на замърсяване. Липсват замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве, което е предпоставка за високо качество на живот за жителите и посетителите на общината. Наличните природни дадености осигуряват потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм– селски туризъм, екотуризъм и балнеология; производството на екокултури; на планинско биоземеделие и биоживтновъдство.

Приоритетните насоки за бъдещата работа в сферата на опазване на околната среда са решаването на проблемите с водоснабдяването, замърсяването на водите, поради липсата на канализация и пречистване, намаляване на депонираните отпадъците, насърчаване на разделното им събиране, целенасочени действия към разрешаване на проблемите със шума и атмосферното замърсяване, управление на риска от природни катаклизми, предизвикани от климатичните промени.

В тази връзка, при определяне на политиката си за развитие, общинската администрация следва да отчете трите основни приоритета на Стратегията Европа 2020 в сферата на климатичните промени и енергията, а именно:

- Намаляване на емисиите на парникови газове с 20% (или дори с 30%, ако бъдат изпълнени условията) спрямо 1990 година;
- Добиване на 20% от енергията от възобновяеми енергийни източници;
- Увеличаване на енергийната ефективност с 20%.

Тези приоритети вече се интегрират в политиките за регионално развитие и опазване на околната среда на Република България, което още повече засилва необходимостта от работа в очертаните направления на общинско ниво.

3.14 Урбанизация и устройствено планиране на територията

3.14.1 Административно-териториално устройство на общината

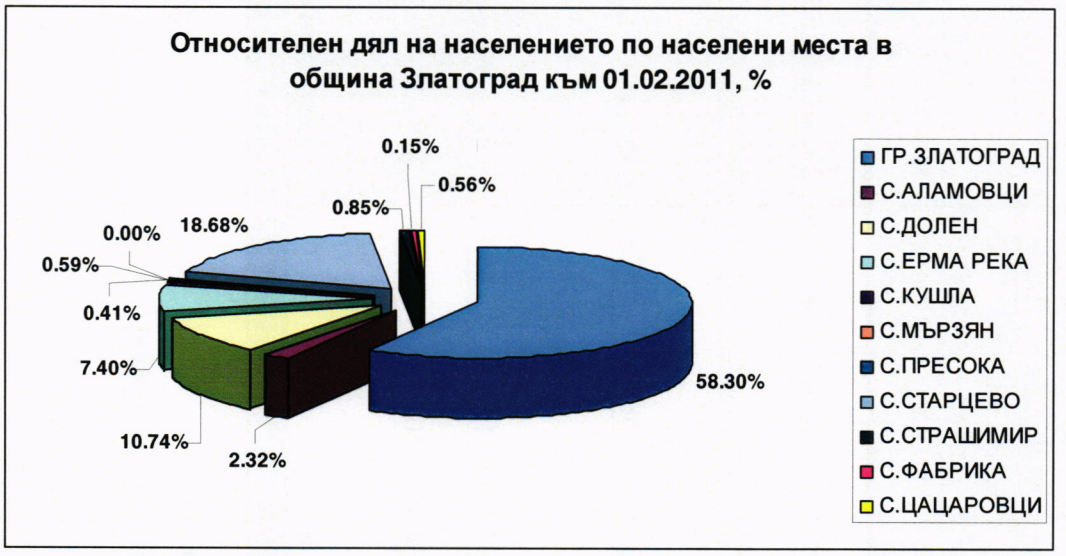
Настоящата структура на селищната мрежа в община Златоград е формирана в продължение на дълъг исторически период. Населените места в общината са претърпявали сериозни промени през годините, за да се достигне до сегашната структура на административно-териториално деление. Според актуалното състояние на населените места, според Единия класификатор на населените места, община Златоград се състои от следните населени места:

№	Код	Наименование на населеното място в община Златоград-SML11
1	**31111**	гр. Златоград, общ. Златоград, обл. Смолян
2	**196**	с. Аламовци, общ. Златоград, обл. Смолян
3	**21871**	с. Долен, общ. Златоград, обл. Смолян
4	**27588**	с. Ерма река, общ. Златоград, обл. Смолян
5	**40806**	с. Кушла, общ. Златоград, обл. Смолян
6	**49575**	с. Мързян, общ. Златоград, обл. Смолян
7	**59344**	с. Пресока, общ. Златоград, обл. Смолян
8	**69105**	с. Старцево, общ. Златоград, обл. Смолян
9	**69759**	с. Страшимир, общ. Златоград, обл. Смолян
10	**76011**	с. Фабрика, общ. Златоград, обл. Смолян
11	**78241**	с. Цацаровци, общ. Златоград, обл. Смолян

Таблица 8. Единен класификатор на населените места в община Златоград, Източник: Официални статистически данни от НСИ

Населените места в община Златоград, съгласно Единния класификатор на населените места в Република България, са 11 броя, в т.ч. един град – центъра на общината – Златоград, 4 кметства и 6 населени места. Селата са големи (с население от 2000 до 5000 души) – Старцево; средни (с население от 1000 до 2000 души) – Долен; малки (с население от 200 до 1000 души) – 2 броя (Ерма река и Аламовци) и много малки (с население под 200 души) – 6 броя (Страшимир, Цацаровци, Кушла, Пресока, Фабрика и Мързян), от които в 1 село нямат население (Мързян).

Според данни от преброяването от 2011 година, в града живеят 58,30% от населението в общината. В малките села, които са 54,5% от броя на населените места живеят общо 316 души, или 2,56% от населението на общината, а в средните и големите села-39,14% от жителите.

Фигура 15. Относителен дял на населението по населени места в община Златоград към 01.02.2011 година, %

Източник: Официални статистически данни от НСИ

Значителна е ролята на гр. Златоград като традиционен обединяващ център с изградена инфраструктура за обслужване на населението от общината. По този начин се осигурява нормалното функциониране на населените места от общината и съчетаване на интересите на населението им.

3.14.2 Баланс на територията

Видове територия	гр.Златоград	с.Старцево	с.Ерма река	с.Аламовци	с.Кушла	с.Страшимир	с.Фабрика	с.Долен	ОБЩО	
	ЕКАТТЕ 31111	ЕКАТТЕ 69105	ЕКАТТЕ 27588	ЕКАТТЕ 00196	ЕКАТТЕ 40806	ЕКАТТЕ 69759	ЕКАТТЕ 76017	ЕКАТТЕ 21871		
	Площ, дка	Площ, дка	Площ, дка	Площ, дка	Площ, дка	Площ, дка	Площ, дка	Площ, дка	Площ, дка	Площ, %
За селско стопанство	9147.30	5056.94	3156.59	2767.37	2092.06	434.85	544.42	4041.50	**27241.02**	**15.69%**
За горско стопанство	53127.42	11767.31	24808.39	15971.07	10332.09	2948.33	5892.12	14252.89	**139099.62**	**80.12%**
Водни течения и площи	1026.68	110.76	517.46	5.18	9.25	15.24	68.66	182.93	**1936.16**	**1.12%**
За нуждите на транспорта	169.11	118.43	46.32	18.03	22.69	35.02	65.74	46.15	**521.48**	**0.30%**
Населени места	2231.79	702.23	791.46	136.80	71.48	230.34	202.77	406.08	**4772.95**	**2.75%**
Добив на полезни изкопаеми						44.78			**44.78**	**0.03%**
ОБЩО	**65702.30**	**17755.68**	**29320.22**	**18898.45**	**12527.57**	**3708.55**	**6773.71**	**18929.54**	**173616.01**	**100%**

Таблица 9. Баланс на територията по землища

Източник: Официални данни от Общинска администрация-Златоград

Видно от таблицата е, че основната част от територията на община Златоград се заема от горски територии, чийто дял е над 80% от общата площ на общината. Поземленият фонд заема 15,7% от площта, а урбанизираните територии едва 2,75%.

3.14.3 Състояние на устройственото планиране в общината и обезпеченост с действащи устройствени планове

Актуалното състояние на устройствените планове по населени места на територията на община Златоград е както следва:

1. Град Златоград разполага със застроителен и регулационен план, одобрен със Заповед № РД-221 от 16.02.1982 година на Председателя на ИК на Окръжен народен съвет – гр. Смолян. Изготвена е кадастрална карта в три части, одобрени съответно със Заповеди № 300-5-80 от 01.10.2003 година, № РД-18-53 от 29.11.2005 година и № РД-18-75 от 15.07.2008 година на Изпълнителния директор на Агенцията по кадастър – гр. София. За землище на гр. Златоград – неурбанизирана територия – е одобрена кадастрална карта със Заповед № РД-18-75 от 15.07.2008 година на Изпълнителния директор на Агенцията по кадастър – гр. София. Необходимо е изготвяне на цифров модел на регулационния план на гр. Златоград.

2. Село Старцево разполага със Застроителен и регулационен план, одобрен със Заповед № 16 от 07.03.1978 година на Председателя на Окръжен народен съвет – гр. Смолян.

3. Село Ерма река разполага със Застроителен, регулационен и кадастрален план, утвърден със Заповед № РД-24 от 12.01.1987 година на Председателя на Окръжен народен съвет– гр. Смолян. За махала „Крушкова махала" има частичен кадастрален план – попълване на имоти по внесени проекти от собствениците /ползвателите/.

4. Село Долен разполага със Застроителен и регулационен план, одобрен със Заповед № РД-271а от 31.03.1983 година на Председателя на ИК на Окръжен народен съвет – гр. Смолян. За махалите „Станкова" и „Доганица" има частичен кадастрален план – попълване на имоти по внесени проекти от собствениците /ползвателите/. Намират се на разстояние 3,800 км от общинския път за с. Долен.

5. Село Аламовци разполага със Застроителен, регулационен и кадастрален план, утвърден със Заповед № 46 от 19.04.1989 година на Председателя на ИК на Общински народен съвет – гр. Златоград.

6. Село Кушла има частичен кадастрален план – попълване на имоти по внесени проекти от собствениците /ползвателите/.

7. Село Страшимир има частичен кадастрален план – попълване на имоти по внесени проекти от собствениците /ползвателите/.

8. Село Цацаровци има частичен кадастрален план – попълване на имоти по внесени проекти от собствениците /ползвателите/.Същото важи и за махала „Равно бърце". За махала „Юруковци" не са правени кадастрални заснемания и регулационни предвиждания.

9. Село Фабрика има частичен кадастрален план – попълване на имоти по внесени проекти от собствениците /ползвателите/.

10. За село Пресока не са правени кадастрални заснемания и регулационни предвиждания.

Община Златоград, в частност и отделните населени места, включени в общината, нямат изготвени общи устройствени планове /ОУП/.

Изброените планове по горе са подробни устройствени планове. Инженерните платна, от които се изчертават скици, не са в добро състояние и ползването им е крайно затруднено.

Границите на поземлените имоти са променени и актуалното им състояние не е отразено върху плановете.

Община Златоград търси възможност за финансиране на проект „Оцифряване на регулационния план на гр. Златоград; създаване на кадастрални карти и кадастрални регистри и оцифряване на регулационните планове на селата Старцево, Долен, Ерма река, Аламовци, Кушла, Страшимир, Цацаровци, Фабрика" и се надява на скорошна реализация, като се има предвид голямата необходимост от изготвянето им.

Необходимо е изготвяне на ОУП за цялата територия на Община Златоград.

3.14.4 Интегрирано пространствено развитие

Пространственото развитие в общината ще се извършва в съответствие с Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 (НКПР)– средносрочният стратегически документ, който дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия и акватория и създава предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Заедно с Националната стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 година тя е основен документ в най-новото законодателство на Република България и дългоочакван инструмент за интегрирано планиране и устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие.

Концепцията за пространствено развитие на община Златоград ще определя средносрочните перспективи и цели за пространствено развитие на територията й по отношение на мрежата от населените места, връзките със съседните общини и областния център, както и интегрирането на територията на общината в регионалната транспортна, енергийна и телекомуникационна мрежа. Концепцията за пространствено развитие на общината най –общо ще съдържа:

- ***Функционално-йерархична структура на мрежата от населени места*** в общината и връзки с центровете на съседните общини, областния и други градски центрове, свързани с развитието на общината;
- ***Оси на развитие - с регионално, надобщинско и общинско значение***, и връзки с осите на развитие на съседни общини и с националните оси;
- ***Транспортни и други инфраструктурни мрежи*** - с областно и местно значение, включително връзки със съседни общини и трансгранични връзки;
- ***Функционално зониране на пространството*** - индустриални и бизнес зони с регионално и местно значение на територията на общината, зони за туризъм и отдих с регионално и местно значение, зони за транспортни дейности, защитени територии, пространствена организация на инфраструктурата в областта на здравеопазването и образованието;
- ***Дейности за интегрирано градско развитие, включително за градско възстановяване.***

При изготвянето й е необходимо да се вземат в предвид следните обстоятелства спрямо НКПР:

- Съгласно следвания урбанистичен модел град Златоград е определен като град от четвърто ниво (малък град с микрорегионално значение за територията на групи общини), който показва възможности да се превърне в град-балансьор на центъра за областта - Смолян,
- Идентифицирана е второстепенна ос за урбанистично развитие – Смолян – Златоград, която се очаква да активизира агломерационните процеси;

Съгласно избрания и следван пространствен модел на НКПР „умерен полицентризъм", община Златоград е одобрена за финансиране по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие II"

на Оперативна програма „Регионално развитие" 2007-2013 година. В рамките на този проект ще се разработи интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Златоград, който ще допринесе за подобряването на физическата и жизнена среда на града, за създаване на условия за интегриране на групи в неравностойно положение и осигуряване на привлекателна градска среда за местното население, посетители, инвеститори и предприемачи.

Разработването ИПГВР на град Златоград ще подпомогне за осъществяване на дългосрочна визия за развитие на града, чрез реализация на проекти в градските територии и подсистеми, които са в неудовлетворително състояние, с негативни тенденции в развитието или с нереализиран потенциал, чрез привличане и координирано управление на разнородни инвестиции, подпомогнати от структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. ИПГВР на град Златоград ще осигури пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на политиката за градско развитие със стратегическите документи и секторни политики проектирани на местно ниво, за постигане на дефинирани цели във визията и стратегията за развитие на града с използване на финансови инструменти от различни източници, включително съфинансиране от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС. Специално внимание ще бъде отделено на необлагодетелстваните, изостанали зони/части в рамките на града. Планираните интервенции в необлагодетелстваните райони с преобладаващ социален характер определени при разработката на целеви и проблемен анализ ще способстват за осигуряването на екологична физическа и градска среда, която да осигури по-високо качество на живот на местното население и социално включване на необлагодетелствани групи на местното население. Би било добре, изготвянето на ИПГВР и Стратегическия план за развитие на община Златоград да бъде в пълно съответствие и синхрон между двата документа, за да се избегнат несъответствия или противоречия между тях.

3.15 Реализирани проекти

През изтичащия програмен период Община Златоград се възползва максимално от предлаганите възможности за финансиране от средствата на Структурните и Кохезионния фонд на ЕС (СКФ). Общинската администрация е изпълнила над 30 проекта, изпълнява в момента 12, и очаква одобрение на още 3 проекта от управляващите органи. Проектите са в следните области: подобряване на градската среда и инфраструктурата(включително техническа помощ за подготовка на проекти), изпълнение на изискванията на екологичното законодателство на ЕС и на националното екологично законодателство в областите управление на водите, развитие на социалните услуги (включително такива за лица в неравностойно социално положение), развитие на интегрирани туристически продукти, подобряване на общинската образователна инфраструктура, въвеждане на енергоефективни мерки в обществени сгради и улично осветление, борба с рисковете от природни бедствия, подобряване на административния капацитет и др.

На интернет-страницата на общината се поддържа актуален регистър и информация за изпълнени, текущи и подадени проектни предложения.

През последните години общината изгради самостоятелно звено в структурата на администрация, което натрупа висок капацитет и опит за успешно кандидатстване и управление на проекти с различен източник на финансиране. Следва обаче да се отбележи, че Политиката по сближаване на ЕС има доста динамичен характер и това поставя високи изисквания от гледна точка компетенции на служителите заети с подготовката, изпълнението и отчитането на проектите на общината. Поради тази причина, за да бъде поддържан капацитета в тази област висок се налага периодичен преглед на необходимите компетенции на

служителите и своевременно провеждане на обучение на служителите, в случай че се констатира промяна на необходимите компетенции и възникнала в резултат на тази промяна потребност от обучение. Подходящи форми са обмена на добри практики с други общини.

Важни проекти, които предстоят да се реализират от община Златоград са за изготвяне на Интегриран план за градско развитие и възстановяване, който ще посочи необходимостта от интервенции в градските зони с обществено, социално и индустриално значение. Мащабни проекти, свързани с опазването на околната среда са проектите за доизграждане и реконструкция на водоснабдителната и канализационна мрежа в град Златоград и село Старцево.

Но безспорно, най-важния и приоритетен проект на общината е свързан с оползотворяването на потенциала на геотермалното находище за екологосъобразно отопление, балнеология и енергийна ефективност. С него се свързват надеждите на златоградчани за повишаване на заетостта, жизнения стандарт и обръщане на отрицателните демографски тенденции, особено сред младите хора. Към момента общината е избрала изпълнител за изпълнението на строителните дейности по изграждане на водовземното съоръжение в село Ерма река и ще търси средства за финансиране на строителството на тръбопровода и останалите елементи на геотермалната система, заложени в проектното предложение.

Успоредно с това, е изготвен Концептуален модел за управление на минералната вода и стопанисване на геотермалната система.

Основен проблем и в Златоград, както и при други общини е съфинансирането от страна на общината, което следва да се осигурява за някои схеми финансирани по инструменти като Оперативна програма „Околна среда" и Оперативна програма „Регионално развитие", както и размера на наложените корекции при изпълнението на контретни проекти. За съжаление, проблема с необходимостта от средства за съфинансиране на проектите по финансовите инструменти към бъдещия Договор за партньорство с ЕК за периода 2014-2020 година е въпрос, на който се очаква да се намери решение на национално ниво.

3.16 Тематични SWOT анализи на силни, слаби страни, възможностите и зплахи

SWOT анализът представя изводите от проучването на състоянието и потенциала на общината, като акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие.

SWOT анализът включва оценка на вътрешните фактори, чрез която се идентифицират силните и слабите страни на община Златоград, оценка на външните фактори на обкръжаващата среда, които очертават благоприятните възможности и потенциални заплахи за развитието на общината.

3.16.1 SWOT-анализ на техническата инфраструктура, свързаност и достъпност

Вътрешните фактори се определят като по-скоро благоприятни, главно поради високите стойности на изградената комуникационна система и изпълнените инфраструктурни проекти в предходния планов период, подобрили инфраструктурата и които допълнително ще я подобряват в бъдеще. Изключително успешни са мерките за трансграничния достъп, проектите за модернизиране на градската среда, за подобряване водоснабдителната и канализационна мрежа в града и населените места. Но отдалечеността на Златоград от основните икономически центрове в страната, не компенсира, в достатъчна степен, подобряващите се условия в техническата инфраструктура. Положителен момент е, че с отварянето на граничните пунктове с Република Гърция се създава възможност за достъп до пътните съоръжения и Беломорието на южната ни съседка, което разкрива потенциал за развитие.

СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
▪ Стратегическо разположение в регионален план ▪ Добре изградена пътна мрежа с пространствена организация за удобен достъп на населението от отделните населени места до центъра, областта и страната; достатъчна гъстота на пътната мрежа ▪ Добра трансгранична свързаност и достъп до международната техническа инфраструктура ▪ Подобрена градска среда и улична мрежа, гарантираща по-добро качество на живот ▪ Водоснабдяване във всички населени места, почти без сезонни режими ▪ Изградена ПСОВ в Златоград ▪ Много добро състояние на електропреносната и комуникационната мрежа, гарантираща непрекъснато електрозахранване и допълнителна натовареност ▪ Много добро административно – териториално устройство за провеждане на ефективна политика за пространствено развитие. ▪ Включване на Златоград като град от IV-та група в НКПР ▪ Удобна и функциониална социална инфраструктура ▪ Обособени обществени, жилищни и индустриални зони в града	▪ Подобряване на водопроводната и канализационна мрежа за свеждане до минимум на загубите по нея чрез изпълнение на интегрирани водни проекти ▪ Изграждане на локални пречиствателни съоръжения ▪ Подобряване на състоянието на общинската пътна мрежа за подпомагане на социално-икономическото развитие, на свързаността и развитието на туризма; ▪ Подобряване на енергийната ефективност в промишлени и жилищни сгради ▪ Разработване на пространствена концепция, ИПГВР и устройствени планове за създаване на предпоставки за ефективна устройствена и пространствена политика. ▪ Реализация на съвместни трансгранични инфраструктурни проекти ▪ По-активно използване на финансовите инструменти на ЕС за инвестиции в инфраструктурата ▪ Развитие на ПЧП за инфраструктурни подобрения ▪ Отпадане на ограниченията през ГКПП
СЛАБИ СТРАНИ	**ЗАПЛАХИ**
▪ Липса на железопътен, воден и въздушен транспорт ▪ Недостатъчно добро общо състояние на републиканската и общинската пътна мрежа, поради износеност и планинския релеф ▪ Незадоволителна степен на изградена канализационна система и в града и особено в населените места, застрашаваща околната среда; ▪ Недостатъчно изградена водопроводна мрежа, особено в населените места ▪ Невъзможност за превоз на високогабаритни товари през ГКПП. ▪ Незадоволителна обезпеченост с планови документи за провеждане на пространствена политика ▪ Високи загуби на питейна вода ▪ Ограничено използване на ВЕИ в бита и икономиката и ниска енергийна ефективност ▪ Недостиг на финансови средства, релевантно на нуждите от подобрения в техническата инфраструктура	▪ Липса или недостатъчни финансови средства за ремонт и поддръжка на пътищата от републиканската и общинска пътна мрежа; за инфраструктурни интервенции и за съфинансиране на европейски проекти в областта на инфраструктурата ▪ Недостиг на необходимите финансови средства за изпълнението на интегрираните водни проекти в Златоград и Старцево ▪ Липса на инструменти на държавно ниво за целенасочена подкрепа в изостанали и труднодостъпни региони ▪ Неефективно потребление на енергийни и водни ресурси ▪ Липса на финансов ресурс за градовете от IV-та група на НКПР през референтния период 2014-2020 по програма „Региони в растеж" ▪ Невъзможност за финансиране изготвянето на общи устройствени планове

Таблица 10. SWOT-анализ на техническата инфраструктура на община Златоград

С оглед на идентифицираните слаби страни, могат да се изведат следните мерки, с които да се ограничи незадоволителната осигуреност с планови документи за провеждане на устройствена и пространствена политика: изготвяне на концепция за пространствено развитие и поддържането в ГИС – формат за по-ефективно и ефикасно обновяване и актуализиране; изготвяне на подробни устройствени планове, съгласно новите нормативни изисквания и идентифицираните потребности за социално-икономическо развитие; изготвяне на ИПГВР, който да очертае интервенциите в зоните с обществено, социално и промишлено значение. Чрез тези мерки ще се създадат предпоставки за ефективна устройствена и пространствена политика, подчинена на действителните нужди на местните жители.

Използването на възможностите, които предоставя ОПОС и ПРСР пък ще ограничи слабата страна на незадоволително изградена канализационна система, в малките населени места, за подобряване на инфраструктурата и като цяло на околната среда.

Възможностите, които предлага Оперативна програма «Региони в растеж» 2014-2020 представляват лост за подобряване развитието на градската среда и привеждането в по-благоприятен вид за бизнес, отдих и социална насоченост.

Една от най-основните слаби страни на Община Златоград е невъзможността за максимално натоварване на ГКПП, поради въведените от гръцка страна ограничения в товара и габаритите на преминаващите МПС. Отпадането на тези препятствия ще ограничи негативното влияние върху социалното-икономическо развитие на общината и района като цяло.

Недостигът на финансови средства, включително и за съфинансиране е основна заплаха за общината, която може да задълбочи и превърне в проблеми наличните слаби страни, по отношение развитието на техническата инфраструктура.

3.16.2 SWOT-анализ на околна среда, природни ресурси и културно-исторически ценности и управление на рисковете от природните бедствия

В общината се наблюдава относително благоприятна околна среда, с ниска степен на замърсяване и сравнително добро качество на атмосферния въздух, водите и почвите. Освен това, наличните природни ресурси са предпоставка за по-високо качество на живот на местните жители, а още по-рационалното им оползотворяване са големия шанс на общината да осигури възможности за устойчив социално-икономически растеж, за обръщане на посоката на отрицателните икономически и демографски тенденции.

СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
▪ Благоприятни компоненти на околната среда, мек климат, планински въздух и чисти водоизточници ▪ Липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, което е предпоставка за високо качество на живот. ▪ Изградена ГПСОВ ▪ Добра организация по управление на отпадъците, обхващаща цялата община ▪ Богати залежи на полезни изкопаеми, а добива им гарантира сериозна заетост ▪ Добро качество на атмосферния въздух, съхранено биоразнообразие, съхранени зелени системи ▪ Богато културно-историческо наследство, привличащо посетители, поддържано с различни форми на инвестиции, в т.ч. И чрез пчп ▪ Общината не се намира в сеизмичен район ▪ Добра организация по защита от природни	▪ Наличие на природно богатство в висок социален, икономически, енергиен и екологичен потенциал-геотермално находище, чието оползотворяване би могло да даде силен тласък за развитие на местната общност ▪ Използване на възможностите, които предлага ОПОС за подобряване на общинската система за разделно събиране на отпадъците, въвеждане на екоиновации и екологосъобразно поведение у хората ▪ Провеждане на превантивни дейности за осигуряване на климатичната сигурност ▪ Използване на благоприятния потенциал на ВЕИ в бита и индустрията, съчетан с действия по енергийна ефективност ▪ Подобряване на достъпа и маркетинга на обектите на КИН ▪ Реализация на ефективни ПЧП при

бедствия-пожари и свлачища	оползотворяване на потенциала на КИН
СЛАБИ СТРАНИ	**ЗАПЛАХИ**
▪ Наличие на промишлени замърсители на водата, почвите и въддуха ▪ Увеличаване на емисиите на вредни вещества и замърсяването от транспорта ▪ Увеличаване на шум от засиления транспортен трафик ▪ Висока степен на ерозия на почвите около зоните на добив на полезни изкопаеми, незалесени територии и речни корита. ▪ Рискове от наводнения, предизвикани от екстремни валежи през есента и пролетта ▪ Ограничени финансови ресурси за мероприятия по дейностите по опазване на околната среда ▪ Лоша техническа инфраструктура до част от обектите на КИН ▪ Ограничено използване на ВЕИ в промишлеността и бита	▪ Негативното влияние на климатичните промени, енергийната зависимост ▪ Липса на добро взаимодействие с държавата за максимално оползотворяване потенциала на местните ресурси ▪ Природни и промишлени рискове от екологично замърсяване ▪ Непоследователно законодателство в областта на ВЕИ ▪ Липса на изготвена концепция за оползотворяване на геотермалната вода за балнеология и други нужди ▪ Недостатъчно опазване на обектите на КИН ▪ Допускане на екстремни замърсявания на водите, почвите и въздуха от промишлените предприятия ▪ Недостатъчни инвестиции в опазването на околната среда

Таблица 11. SWOT-анализ на околната среда на община Златоград

IV. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ УСТРОЙСТВЕНАТА КОНЦЕПЦИЯ НА ОУП

Основна роля на ОУП на общината е да осъществи подходяща връзка между останалите стратегически и плановите документи, както на общинско, така и на по високо ниво, довеждайки предвижданията им до възможност за прилагане върху отделните имоти. Липсата на ОУП ограничава възможността за развитие на територията като единна структура.

Изготвянето на ОУП ще даде възможност за завършеност на йерархичната структура в планирането на територията и възможност за постигане на устойчивост и предвидимост в развитието на община Златоград.

4.1. Общи изисквания и насоки

В процеса на разработване на ОУП на общината, за постигане на определените цели и задачи, проектантският екип следва да се ръководи от следните най-общи насоки:

- Да създаде връзка между предвижданията на стратегическите документи от високо ниво, заложени в закона за регионално развитие (ЗРР) и ЗУТ;
- Да отчита съществуващите външни връзки на общината на регионално и национално ниво, влиянията от близоста със съседни страни (Гърция) и наличието на транспортни коридори на наднационално ниво, като стимулатори за развитие;
- Да покаже насоки за развитие на съществуващите и нови територии по отделните функционални системи на ниво общински център и община, като ги адаптира към намеренията за устойчиво развитие;
- С методите си на устройственото планиране да създаде условия за баланс в развитието между отделните части на общината и намаляване на разликите в жизнената среда между общинския център и периферията;
- Към основните териториални зони е важно да се предвиждат и спомагателни дейности, които да действат в симбиоза и да създават условия за пълноценно реализиране потенциала на територията;
- При устройството на населените места, плана следва да обоснове потребността от тяхното териториално развитие;

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

- На база на капацитета на територията да се определи перспективното развитие на населените, при спазване на оразмерителните параметри за отделните устройствени зони и територии;
- В предвижданията на ОУПО за всички населени места е необходимо да се предвиди доизграждане на техническата и пътната инфраструктура;
- Свеждане до минимум отнемането на ценни земеделски земи и земи от горския фонд за нуждите на урбанизацията и друго строително усвояване;
- **Да се изпълнят препоръките и насоките на НИНКН и Министерство на културата, изложени в писмо с изх. № 0401-1421(2) от 29.09.2014 г.;**
- **Да се изпълнят препоръките и насоките изложени в писмо изх. № КПД–14–209–3/11.06.2014 г. на РИОСВ - Смолян и писмо изх. № КД-04-172/06.06.2014 г. на БД „Източнобеломорски район" - Пловдив, неразделна част към настоящото задание.**
- **При разработване на бъдещия проект за ОУПОЗ е възможно да се установят несъответствия между фактическите изходни данни, подадени от различни институции (графична и текстова част на задание) и реалните данни за урбанистично, градоустройствено и демографско развитие в общината. В тази връзка, проектантският колектив има задължението да анализира констатираните несъответствия, своевременно да приложи тяхното коригиране и да информира Община Златоград за необходимостта от откриване на процедури по отразяването им в архивната база данни на съответната институция – Министерство на културата, Министерство на околната среда и водите и т. н.**

4.2. Селищна система

4.2.1 По отношение развитието на селищната мрежа и на селата в общината с ОУП следва :

- Да се обърне внимание на възможностите за развитие и взаимовръзките на над общинско ниво със съседните общини – Кирково, Джебел, Неделино, Мадан и Рудозем.
- Да се приложат устройствени мерки и решения с оглед преодоляване на дисбаланса в развитието между населените места в общината. Да се проучи нуждата от съсредоточаване в някой от селата на определен спектър от услуги и социални активности обслужващи повече от едно населено място.
- Да се извлече и развие потенциалът на територията на малките населени места и землищата им по отношение наличие на природни забележителности, материално и нематериално културно наследство, алтернативно и традиционно селскостопанско производство и преработка на продукцията, развитие на туристически атракции, усвояване на подходящ неизползваем сграден фонд.
- Да бъде проучено наличието и необходимостта от разширяване на съществуващата към момента урбанизирана територия на селата.
- Да се анализира състоянието на елементите на инженерната инфраструктура, да се анализира необходимостта и икономическата целесъобразност и да се предвиди изграждане на нови и доизграждане на системите за електроснабдяване, водоснабдяване, канализация и пречиствателни съоръжения за питейна и отпадъчна вода; електронни съобщителни системи.

4.2.2 Други урбанизирани територии

- След отварянето на ГКПП „Златоград-Ксанти" е провокиран сериозен интерес от близостта до плажовете на Бяло море. Златоград е най-близката точка на българска територия до Беломорието. Предлагат се разнообразни туристически пакети с посещения и екскурзии в съседна Гърция. Тези туристически услуги се радват на голям интерес и оказват положително влияние върху показателите на туристическия отрасъл в общината. Още по-сериозно развитие в тази насока се очаква с реализирането на добрите перспективи за

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

оползотворяване на геотермалното находище за нуждите на балнеологията и лечебния туризъм. **В тази връзка и имайки предвид, че община Златоград се утвърждава като успешно развиваща се туристическа дестинация, с ОУП е необходимо да се изследват възможностите и предвидят устройствени решения по отношение на възможно обособяване на вилни зони, курортни селища, ловни и риболовни бази, оранжерии с геотермално отопление и др. Тези територии следва да се обезпечат с необходимия териториален ресурс, и с нужната довеждаща инфраструктура.**

- ОУП следва да определи границите на съществуващите и новопредвидените урбанизирани територии, да развие отделните им функционални зони и формулира правила за устройството им.
- ОУП следва да проучи и определи насоките за развитие на населените места в община Златоград, в които няма регистрирани жители – с. Фабрика и с. Мързян.

4.3.Транспортно комуникационна инфраструктура

По отношение транспортната инфраструктура ОУП следва да:

- Да проучи възможностите на съществуващата пътна мрежа и да предвиди нейното развитие за предвиждания период. Предвижданията за развитието и в ОУП е необходимо да се основават на актуализирани данни по отношение на интензивността на транспортните потоци, прогнозните натоварвания, връзките със съседни общини и като цяло с републиканската пътна мрежа, предвижданията на предходни проекти, интензивността и вида на пътно-транспортните произшествия, съществуващата и прогнозната степен на моторизация и т.н;
- Да се анализират влиянията и потенциала за развитие, следствие от преминаващият през територията на град Златоград трансгранично комуникационно трасе;
- На база съществуващите планове и програмни документи за развитие на общината или на отделни нейни територии, се предвижда развитие на някои транспортни връзки, като при разработването на ОУП следва да се конкретизират, проучат и анализират.
- Да се отдели внимание и на възможните решения за резервиране на територии за обходни пътища на територията на община Златоград, дори в далекоперспективно направление, с оглед оптимизиране на пътния трафик и развитие на територии за икономически активности.
- Да се изследва нуждата от обособяване на нови и възстановяване на съществуващите горски и селскостопански пътища в общината;

4.4 Техническа инфраструктура

ОУП следва да обезпечи реализирането на оптимална техническа инфраструктура предвид наличния териториален капацитет и потребностите на населението и бизнеса с оглед на направеното демографско прогнозиране, планираните инвестиционни намерения в различните икономически сектори, като едновременно с това осигури необходимия териториален ресурс.

4.4.1 Водоснабдяване и канализация

Състоянието на инфраструктурата в общината обуславя нуждата от осигуряване на възможности за подобряване водния цикъл за урбанизираната територия, включително и терени за изграждане на нови обекти за отвеждане и пречистване на отпадните води в населените места на общината. По повод тези дейности, с ОУП трябва да се уточни териториалното разположение и съблюдава за осигуряване на сервитутните зони около трасетата на инфраструктурата със съответните ограничения, които произхождат от тях.

- Да се предвиди изграждане на водоснабдителни и канализационни системи за населените места в общината, съблюдавайки икономическа ефективност при предвижданията, включително евентуалното групиране на отпадните води за пречистване на близки населени места.

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

- В ОУП следва да се проучи актуалното състояние на изградената водоснабдителна мрежа и при необходимост да се осигури територия за изграждането на нови трасета и съоръжения, като трябва да се изследват, отразят и параметрират според новите устройствени режими на териториите: Водоизточниците капацитет, състояние, СОЗ; Магистрални водопроводи - капацитет и състояние, възможност за поемане на допълнително натоварване, нови трасета; Резервоари – оценка за достатъчност на изградения обем на резервоарите; Необходимите водни количества за снабдяване на новите територии предвидени за урбанизиране; Изследване на цялостната водоснабдителна система на част от населените места в общината, необходимостта от реконструкция и определяне на места за нови съоръжения. Намиращите се в реализация проекти по ПРСР 2007-2013 г. - мярка 21 "Основни услуги за икономиката и населението на селските райони", за реконструкция на водопроводната мрежа на селата Аламовци и Ерма река, следва да се запазят с общите предвиждания на ОУП.
- Да се създаде нормативна и устройствена обезпеченост, като се предвиди необходимия териториален ресурс за изграждане на канализационна мрежа за населените места в общината
- Предвижданията на ОУП по повод ВиК инфраструктурата трябва да се съобразят с експлоатационните дружества и техните инвестиционни програми.

4.4.2 Енергийна инфраструктура

Всички селища в общината са електрифицирани, като усилията при разработването на ОУП следва да бъдат насочени основно към възможно целесъобразно преструктуриране, уточняване на ограниченията от сервитутните зони, на съществуващите мрежи, включително и тези, които не са разпределителни за територията, а са преминаващи трасета на общата мрежа, собственост на енергийния системен оператор.

Нуждата от изграждане на нови елементи на електропреносната и разпределителна мрежа следва да се уточнят със съответното енергийно предприятие.

ОУП следва да изследва и определи:

- необходимостта от реконструкция и изграждане на нови електропроводи, съобразно вероятните изискуеми мощности за предвидените нови територии за урбанизация;
- мащабите на консумираните мощностите от новопредвидените урбанизирани територии по видове потребители, местоположението на кабелните линии и броя и мощността на съоръженията за трансформация на напрежението. При необходимост от нови мощности, следва да се предвиди съответна възможност са осигуряването им и чрез ВЕИ, като едновременно се предвидят превантивни мерки за ограничаване на нарушаването на прилежащите територии, в следствие експлоатацията на подобен вид източници на енергия.

4.4.3 Електронна съобщителна мрежа

С ОУП следва да бъде проучена съществуващата система на електронни съобщения, като се предвидят необходимото нейно допълване и съответната териториална обезпеченост, съобразно с програмите за развитие на предприятията за електронни съобщения, уточняване на ограниченията от сервитутните зони, на съществуващите и новопредвидени мрежи и съоръжения.

4.5. Устройство на земеделските и горските територии

4.5.1 Земеделските територии

По отношение на земеделските територии следва изготвянето на ОУПОЗ да се съобрази с основните изводи за потенциала в селското стопанство, формулирани в Общинския план за развитие:

- С най-добри условия за развитие на селско стопанство са южните склонове от територията, където релефните и почвените условия благоприятстват такова развитие; в планинските землища условията са неблагоприятни за интензивно земеделие, но

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

съществуват възможности за развитие на планинско пасищно животновъдство на базата на значителния размер пасища, както и на добива на сено от естествените ливади;
- Значителен размер обработваеми земи не се използват. Основни причини са раздробяването на земеползването, трудната достъпност поради стръмните терени, липсата на пътища, както и застаряването на населението;
- Традиционно и в съответствие с почвените и климатични ресурси производството на картофи е един от структуроопределящите подотрасли;
- Наложителни са промени във формата на стопанисване, които да доведат до създаване на по-едри съвременни стопанства. Това може да се осъществи чрез стимули за агрофирми, арендатори или земеделски кооперации, които да имат интерес, поемайки рисковете да наемат, купуват или организират използването на по-нископродуктивни земи;
- Подходящи за създаване на по-едри съвременни стопанства са пасищата, които освен, че съставляват две/трети от земите в ОПФ, но и са със значително по-голям размер от всички останали имоти;
- Неблагоприятен факт е, че пасищата бяха обявени за публична общинска собственост през 2007 г. в чл.25, ал.1 от ЗСПЗЗ, което силно ограничава възможностите на община Златоград при тяхното управление и невъзможност за разпореждане с тях; при внедряване на подходящи форми на стопанисване и технологии, съществуват условия за производство на екологични чисти продукти предимно от животновъдството.

В тази връзка по отношение на земеделските територии , при изготвянето на ОУПОЗ следва да се спазват следните насоки:

- Да се осигури максимално запазване на високопродуктивните обработваеми земи. Да се предвиди въвеждане на режими без право на промяна на предназначението за най-високопродуктивните земи, по преценка на авторския екип на ОУП;
- Да се проучи потенциалът на прилежащите към водните обекти в общината територии, във връзка с реализиране на оранжерийно производство;
- Да се проучи нуждата от диверсификация на отглежданите към момента култури. При нужда да се заложат необходимите мерки за определените за целта площи. Преструктуриране би могло да се потърси в сферата на трайните насаждения, овощарство, лозарство и др.
- Да се изследват и възможностите за съчетаването на земеделската дейност с обособяване на преработващи продукцията обекти на територии извън населените места. Да се проучат съществуващите преработвателни предприятия, като се изследват възможностите за териториалното обезпечаване на тяхното запазване, развитие и евентуално разширение.
- Да бъдат заложени възможностите за застрояване на съответни съпътстващи обекти, свързани с предназначението на обработваемите земи, в светлината на нормативната уредба за застрояване в земеделски земи.

4.5.2 Горските територии:

- ОУП на общината следва да разгледа отделните видове горски територии, да ги структурира и предвиди съответните режими в съответствие и с предвижданията на лесоустройствените проекти с период на действие, съвпадащ с времевия хоризонт на ОУП;
- Да се предвиди оптимално и устойчиво усвояване на рекреационния потенциал на горските територии в общината;
- ОУП следва да осигури възстановяване на залесените територии където е необходимо;
- ОУП следва да проучи състоянието и задоволеността от пътна инфраструктура в горските територии с оглед управлението на стопанските гори, контрола и обслужването на територията от съответната стопанисваща структура;
- С инструментите на устройственото планиране да се предвидят мерки, спомагащи превенцията на горски пожари, ограничаване на разпространението им и потушаването им;
- Следва да се изследват и предвидят дейности по залесяване на изоставени земи.

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

4.6. Околна среда

Всички дейности и предвиждания на ОУП трябва да целят запазването на околната среда и постигането на качествени параметри на екологично равновесие, като се отчитат основните проблемни направления. Оценка следва да се направи на климатичните условия в качеството им на стимулиращи или ограничаващи развитието на отделни елементи на проектното решение. Нужно е да се уточнят териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита.

4.6.1 По отношение на защитените територии:

- В ОУП трябва да присъстват съответните ограничения, предвидени в действащата законова уредба на страната, свързана със защитените зони на територията на общината. Опазването им следва да бъде приоритет в процеса на разработване на ОУП, в който следва да се уточнят актуалните граници на защитените територии и горите, чието предназначение не може да бъде променяно;
- Плановите предвиждания по отношение на туристическа инфраструктура и натоварване в територии с режим на защита трябва да се съобразят с плановете за управление на защитените територии;
- Да се уточни осигуряването на довеждаща техническа инфраструктура, териториален обхват и допустими дейности в защитените територии, зони или местности подходящи за рекреация.

4.6.2 По отношение на нарушените територии:

ОУП трябва да предвиди комплекс от мерки и дейности за ограничаване на ерозионните процеси, явяващите се основен проблем за общината. Да анализира и предложи комплекс от мерки в областта на горското и селското стопанство за ограничаване на ерозията на почвите и свлачищните процеси и за запазване площта на обработваемата земя. Подходящи насоки в тези направления са:

- Ограничаване на течовете по водопроводната мрежа и изграждане на канализационна мрежа, приоритетно в териториите с по-голямо натоварване.
- Използване на по-бедни, дори каменисти почви, разположени на ерозирани терени и засяването им с подходящи култури, осигуряващи по-висока противоерозионна защита.
- Обособяване на лесозащитни пояси около нарушени терени и наличните защитени зони;
- Провеждане на залесителни и укрепителни мероприятия във водосборите за ограничаване освен на почвената ерозия и на пороищата;
- Да се анализира евентуално увеличаване на дела на нарушените територии в резултат от бъдещи строителни дейности.

4.6.3 При разработване на ОУП на община Златоград, да се постави акцент върху превантивните мерки за опазване на околната среда:

- Да се проучи състоянието на системата за управление на твърди битови отпадъци (ТБО) в общината, наличността и нуждата от премахване на нерегламентирани сметища и създаване на нужните пространствени измерения на системата – депа за строителни отпадъци, претоварни станции.
- Пряка връзка с опазването на околната среда е разширяването на зелената система в частта и по протежение на главните пътни артерии на града и общината, като с това би се постигнало ограничаване на замърсяването от прах и шум от пътния транспорт. Следва да се въведат норми за необходимата ширина, храстов и дървесен видов състав с цел оптимално използване на предназначението на изолационните пояси;
- Пряко влияние върху околната среда оказва липсата или частично изградената канализация в по-голямата част от населените места на общината и използването на

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

попивни ями. Трябва да се изключи възможността за замърсяване над допустимото на повърхностните и подземните води с непречистени отпадни води, чрез планирано изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения, съобразено и с икономическата им целесъобразност.
- Осигуряване и подходящо устройване на буферни зони около защитените зони и територии;
- Пространствена организация на озелененията площи (естествени и култивирани) с оглед изпълнение на изолационни и защитни функции;
- Въвеждане на баланс в евентуалното бъдещо устройство на възобновяеми енергийни източници, целящи оптимизиране и прекратяване завземането на нови територии със земеделско предназначение, съчетано с предвиждане на нови енергийни източници, изключително като алтернатива за осигуряване на необходимия ресурс.
- За защитената зона по Натура 2000 да бъдат съобразени природо-охранителните режими, въведени по реда на Закона за биологичното разнообразие. Ако до изработването на проекта за ОУП не са приети планове за управление на защитените зони по този закон, в проектоплана да се обоснове допустимата устройствена строителна намеса и/или ненамеса, респективно прилагането и чрез устройственото планиране на последващото ниво, при съобразяване с изискванията за запазване на местообитанията и популациите;
- Плановите предвиждания за развитие на туристическа инфраструктура и натоварване в територии с режим на защита трябва да се съобразят с плановете за управление на защитените територии.
- При определяне на бъдещото функционално използване на отделните части на територията, както и провеждането на новите пътни трасета и инфраструктурни проводи, да се отчита стриктно териториалният обхват, респективно границите на защитените територии и зони, в т.ч. СОЗ на вододайните зони;

4.7. Производствени и други дейности

ОУП следва да създаде устройствени условия за икономическо развитие с оглед стабилизиране на пазара на труда и повишаване качеството на живот, при спазване изискванията за опазване на природните дадености и устойчиво развитие. С ОУП следва:
- Да се проучат наличните производствени и складови територии и необходимостта от обособяване на нови такива (логистични, производствени бази, тържища), във връзка с прогнозното икономическо развитие на общината, стимулирането на частния бизнес и привличането на нови инвестиции;
- Да се проучи необходимостта от преструктуриране на производствените територии, с определяне на устройствени режими и параметрите на предлаганите градоустройствени показатели за всяка конкретна зона, като реализацията на подобна дейност следва да се обезпечи посредством териториално-устройствените методи, възприети при изработването на ОУП;
- Да се определят подходящи локализации за селищни образувания за изграждане на животновъдни ферми, оранжерии, мандри, складове за продукция и други, с което се цели стабилизиране на работната сила по селата и приближаване на преработката на продукцията в близост до производството и;
- Да се определи наличният инвестиционен интерес за изграждане на производствени и складови зони, фирмени представителства и т.н. по основните транспортни артерии и в близост до общинския център.

4.8. Туризъм

Изготвянето на ОУПОЗ, трябва да се подчини на основните изводи на Общинския план за развитие /2014-2020/, които са:
- Туризмът е перспективен отрасъл, с който се свързват надеждите за по-добро икономическо развитие на общината.

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

- Златоград е предпочитана туристическа дестинация за българи и е слабо-посещаван от чуждестранни граждани. Българите са 96,5% от туристите в общината.
- Нужно е да се положат усилия за рекламиране на туристическата дестинация „Златоград" в чужбина.
- Устойчив ръст през анализирания период има при броя на леглата, при пренощувалите лица и приходите от нощувки, но се констатира спад в приходите, заетите лица в дейността на заведенията за хранене и развлечение.
- Въпреки ръста на основните показатели в подсектор „Хотелиерство", Златоград реализира 0,11 % от броя на нощувките в България, 1,22 % от броя на нощувките в Южен централен район и 4,48 % от броя на нощувките в Смолянска област за 2012 г.
- Златоград е достъпна туристическа дестинация. Средната цена на нощувката е 22 лева за денонощие на човек. Продължителността на престоя на туристите продължава да се увеличава, което потвърждава, че все повече туристи предпочитат да останат в общината все по-дълго. Причина за това е увеличаването на броя на туристическите атракции, повишаване на тяхното качество и достъпност, подобряването на туристическата инфраструктура.
- Сериозен туристически потенциал притежава геотермалното находище, което ще осигури масов туристически поток в нов сегмент-балнеологията и здравния туризъм.

Без съмнение гореописаните изводи определят сериозен потенциал за развитие на този отрасъл от икономиката, предвид наличното богато културно и историческо наследство, съчетано със запазена и автентична природа и уникални природни дадености. В тази връзка за изготвянето на ОУП може да се формулират следните насоки:
- Да се предвиди от една страна социализация, а от друга - опазване на всички ценни природни и антропогенни дадености, с методите на устройственото планиране.
- Да се определят територии подходящи за изграждане на обекти за туристическа дейност – ловен, риболовен, селски и еко-туризъм, вили и др., да се оформят съответните нови селищни образувания и да се определят правила и норми гарантиращи прекъснатост на урбанизацията, както и контрол върху тенденциите за претоварване на зоните и замърсяване.
- Да се предвиди и съответна довеждаща инфраструктура към зоните на намеса.
- При развитието на системата следва да се обезпечи опазването на обектите на културно – историческо наследство и защитените зони в общината. Това следва да се отрази в Правилника за прилагане на ОУП с въвеждане на ограничения относно застрояване, експлоатационно претоварване, наднормен шум, замърсяване и др.
- Да се изследва възможността от реализиране на туристическия потенциал в община Златоград, чрез подготовката на привлекателни маршрути за интегриран туризъм, включващи и природни, културни и исторически обекти в съседните общини .

4.9. Търговия и услуги

Дейностите, съставляващи сектора, естествено се вписват сред онези, които определят развитието на общината, доколкото обогатяват стопанския потенциал и осигуряват допълнителни работни места, като едновременно повишават качеството на живот на населението, респективно допринасят за стабилизирането на селищната мрежа и балансираното развитие на отделните части на територията, чрез подобряването си в териториален план и като асортимент.

Планът трябва да осигури условия за реализация на заложения в ОПР напредък на сектора, като предложи подходяща пространствената организация, чрез посочване на локализации край и извън населените места за формиране на средоточия за търговско и друго обслужване.

В зависимост от разположението и адресирания контингент, в тях да се развие ежедневно и периодично или епизодично обслужване, търговия на едро и пр. Така освен териториално насочване в зоните около общинския център и главните комуникационни

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

трасета, планът следва да предложи локализация и във вътрешността, с оглед подобряване обслужването на цялата територия, както и прилежащите територии на съседни общини.

4.10 . Строителство

Строителната активност в региона, предизвикана от привлечени нови инвестиционни намерения, може да бъде генератор на стопанска активност, експлоатираща местните ресурси и създаваща работни места.

На ниво на ОУП, устройствената проблематика, свързана с развитието на отрасъла, включва определянето на режими, с които да се осигури ненарушаване на общата екологична обстановка и жизнените условия в населените места, респективно предпазване на ценни ресурси, подходящи за развитие на други обществено значими дейности, от компрометиране или унищожаване. Във връзка с това в ОУП следва да се елиминират възможностите за неблагоприятно съвместяване на дейности по добиване, преработка и съхранение на строителни материали и др. с чисти производствени и преработвателни дейности, обществено обслужване или обитаване.

4.11. Обитаване

При устройството на населените места с плана следва да се обосноват потребностите от тяхното териториално развитие и като основен теренен резерв следва да се считат инфраструктурно осигурени терени, както и такива с характеристики, подходящи за застрояване и за инфраструктурно обезпечаване.

С ОУП да се определят подходящи територии в селищна среда за обитаване от висока категория в индивидуални поземлени имоти.

По отношение на общинския център ОУП следва да се съобразява с предвижданията на действащия цялостен подробен устройствен план на града, като посочва местата и предписва вида на необходими негови изменения в случай, че такива се окажат наложителни вследствие настъпили промени във фактическата обстановка, във връзка със заявени крупни инвестиционни намерения, вписващи се в цялостната планова концепция и представляващи обществен интерес, както и по други устройствени съображения, обосновани с проектните решения на ОУП.

Да се предвиди разширяване на спектъра от функции в малките населени места, напр. изграждане на обекти на социалната инфраструктура.

В предвижданията на ОУП за всички населени места е необходимо да се предвиди (до)изграждане на техническата, в т.ч. довеждащата пътна инфраструктура.

ОУП следва да предвиди актуализация на плановата основа за устройство на населените места (ниво ПУП), с оглед приложимостта на действащите планове и при отчитане инвестиционната активност.

Определянето с плана и изпълнението на устройствените и благоустройствени мероприятия, представляващи общинско задължение, са инструмент за стабилизиране на селищната мрежа и за осигуряване баланс в развитието на отделните части на общинската територия. В този смисъл окончателният проект следва да посочва и последователност (приоритет) за изпълнението на описаните мероприятия в рамките на периода на действие на плана.

При разработването на плана е необходимо е да се предложат устройствени решения, касаещи:

- Оптимизиране на жилищните територии в община Златоград с оглед:
  - обновяване на жилищна среда в жилищните територии в централните и периферни части на населените места в общината;
  - ефективно използване и намиране на нови функции на наличния резерв от жилищен фонд в селата от общината.
- Регулиране на инвестиционните интереси за строително усвояване на територии в/ и извън регулационните граници селата в общината, и на такива в съседство с привлекателни природни дадености;

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

- Предвиждане на зони за вилно застрояване, в избрани подходящи територии, при осигуряване на възможност за изграждане на обекти на социалната и друга инфраструктура.

4.12. Обществено обслужване и социална инфраструктура

- Да се отчитат бъдещите тенденции и провежданата в момента политика на национално ниво по отношение на здравната и образователната система
- Да се отчете нуждата от обновяване и разширяване на сградите и съоръженията на културата и спорта.
- Да се проучи и предвиди обособяване на нови обекти за обществено обслужване и социална инфраструктура, във връзка със създаването на условия за стимулиране развитието на населените места.
- Да се предвиди развитие на съществуващата инфраструктура на културата, като се проучи нуждата от създаването на многофункционални зали за културни, спортни и други публични прояви.
- Да се проучи възможността за възстановяване на функциите за обектите на системата с отпаднало предназначение – неизползвани сгради на здравни заведения, учебни заведения и др., като се цели максималното използване на наличния ресурс и капацитетът му.

4.13. Културно историческо наследство

Изводите от характеристиката на културният живот в община Златоград могат да се обобщят:

- Община Златоград има висок потенциал за утвърждаване като дестинация, свързана с практикуване на културен туризъм. В общината има белези от няколко епохи, които заедно с природните дадености и културни събития я превръщат в уникален туристически продукт. Разнообразната културна инфраструктура с доказани регионално значими културни институции, национални обекти с археологически и културна стойност, се нуждаят от активен маркетинг, който да акцентира върху уникалността на общината
- Селата от общината са запазили своите традиционни обичай и автентичен селски бит, които биха могли да се разработват като етнокултурна атракция
- Общината има богат и наситен с множество събития и инициативи културен календар.
- На територията на общината е разположен уникалният Етнографски ареален комплекс, който е главния център за културни събития и основен притегателен пункт за туристи
- Читалищата са с остаряла материално-техническа база, нуждаят се от обновление и поддържане. Читалище „Искра" в село Долен дори не разполага със собствен сграден фонд.
- Утвърждават се идеи и инициативи за съчетаване на историята и културата на общината, при които историята се използва като провокатор за творческите процеси, а културните дейности предоставят нови интерпретации и приложение на историческите обекти.
- Липсват достатъчно интегрирани подходи за съвместно действие и споделени резултати от страна на общинските читалища. Не са разработени културни пътища за единно представяне и формиране на културно-туристически продукт между църквите на общинските селища.
- Неизползвани възможности за създаването на общ културен продукт. Много от паметниците на културата и читалищни сгради са в лошо състояние и се нуждаят от реновиране. Нужни са средства и за промотиране и повишаване на привлекателността им за младите хора.

Имайки предвид горното и че община Златоград, разполага с голям по обем и със значителна стойност културно-историческото наследство, ОУП следва :

- Да проучи и анализира обектите на културно-историческото наследство, и да постави изисквания и ограничения за устройствени, строителни и други намеси, предвид законовите ограничители и други допълнителни мерки нужни за опазването им;

- Да анализира отделните обекти в качеството им на исторически символи за територията и проучи потенциала им като генератор на туристически поток и повишаване качеството на средата за обитаване;
- Да се съобрази с устройствените аспекти по отношение на режимите за опазване на културно-историческите ценности, заложени в съответната нормативна уредба;
- Да се предвиди необходимата техническа инфраструктура и необходим сграден фонд, обслужващи обектите на културно-историческото наследство на територията на общината и да се уточнят терените с ограничения около тях.
- Да се ситуира съществуващото културно-историческо наследство в контекста на националната и европейската мрежи на културните маршрути;

4.14. Зелена система и отдих

За нуждите на планирането и параметрирането на урбанизираните територии на община Златоград е необходимо да се направи по-подробен анализ на зелената система в отделните населени места на общината. Важно е да се разграничат отделните компоненти на системата, а именно:

– Зелени площи за широко обществено ползване;
– Зелени площи със специфично предназначение;
– Допълващи зелени площи;

ОУП следва да актуализира категоризацията на зелените площи в селищната и крайселищната територия.

На базата на анализираната информация и прогнозното демографско развитие следва зелената система да се оразмери съгласно изискванията на действащата Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони;

- При необходимост да се предвидят нови озеленени площи и пространства за спортни и рекреационни дейности, особено в жилищните територии и междублоковите пространства, което би допринесло освен за чиста жилищна среда до повишаване на трудовата заетост във връзка с изграждането и поддържането на съответните обект;.
- При проектирането на системата трябва да се запази и доразвие естетическото оформление на урбанизираната територия. Развитието на зелената система като цяло е важен способ за постигане на балансирана среда на обитаване и оказва пряко влияние върху опазването на околната среда;
- ОУП трябва да предложи условия за усвояване на значителния рекреационен потенциал на горските територии в общината. Това би довело до увеличаване на курортните горски територии, което следва да се обезпечи с необходимата инфраструктура.

V. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОБЕМА, СЪДЪРЖАНИЕТО, ВИДА И НАЧИНА НА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ОУП

5.1. Изисквания към фазите, обема, съдържанието, вида и начина на представяне на ОУП.

На основание чл. 126 ал. 4 на ЗУТ, Общият устройствен план на общината се изработва в две фази, както следва:

- Първа фаза – Предварителен проект;
- Втора фаза – Окончателен проект.

Съдържанието на проектно-проучвателните работи (ППР) по всяка фаза се определя от чл. 18 и чл. 19 на Наредба №8 на МРРБ за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове. Изпълнителят на проекта следва стриктно да изпълнява тези нормативни изисквания за обхвата на ППР и по своя инициатива да включи допълнителни проучвания, имащи отношение към устройственото развитие и планиране на община Златоград.

Плановото задание изисква изработването на Общ устройствен план на община Златоград да се осъществи в съответствие с разпоредбите на чл. 125 и чл. 126 от Закона за устройство на територията (ЗУТ – посл. изм. ДВ. бр. 28 от 19 Март 2013 г.), както и чл. 16,

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

ал.1, чл. 17, чл. 18 и чл. 19 от Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове (Обн., ДВ, бр. 57 от 2001 г.; изм., бр. 68 от 2004 г. и бр. 51 от 2005 г.).

В този смисъл с ОУП Златоград да се определят:

- общата структура на територията – предмет на плана, и преобладаващото предназначение на съставните и структурните й части;
- местоположението и границите на урбанизираните територии, земеделските територии; горските територии, защитените територии, нарушените територии за възстановяване и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение;
- режимът на тяхното устройство, който включва най-общи цели, мерки и изисквания за тяхното опазване, използване, изграждане и развитие;
- разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, вкл. съоръжения и обекти от национално значение;
- териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита;
- териториите за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия и естетическо оформяне, в т.ч. териториите за превантивна устройствена защита съгласно чл. 10, ал. 3 ЗУТ.

Плановото задание изисква текстовите материали на Предварителния проект в частта им с анализ на съществуващото положение (диагноза) и прогноза за бъдещо развитие да бъдат структурирани съгласно разделите на чл. 18, ал. 2 от Наредба №8. Обяснителната записка съдържа аналитични проучвания, допълващи съответните такива от Планово задание, изяснява и обосновава проектното предложение, и определя правила и нормативи за прилагане на ОУП, които включват условията, при които може да се изменя планът, задължителните изисквания към подробните устройствени планове (ПУП), допустимите натоварвания на териториите и др.

Обемът и съдържанието на графичните материали на Проекта за Общ устройствен план на общината следва да се изработи в следните мащаби:

- Основните графични материали на предварителния проект трябва да съдържат:
- Опорен план на общината в М 1:25 000, изработен върху топографска карта, с отразени кадастрални и други данни съгласно чл. 115 ЗУТ;
- Общ устройствен план на общината в мащаба на опорния план, изработен върху картата по опорния план, в който се отразяват бъдещото развитие и устройството на териториите, включващо: режим за устройство и строителните граници на урбанизираните територии (населени места, групови и единични паметници на културата, промишлени комплекси и други селищни образувания); земеделски земи, в които не се допуска промяна на предназначението им, и останалите земи, в които това е допустимо; горски територии (гори и земи от горския фонд); територии със специфични характеристики (резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, паметници на културата, гробищни паркове, минерални извори, калонаходища, обекти на сигурността и отбраната); нарушени територии (рудници, кариери, насипища, свлачища, срутища, мочурища, депа за отпадъци и др.) за етапно възстановяване и рекултивация; водни площи и течения - реки, езера, язовири, напоителни и отводнителни канали; елементи на транспортната техническа инфраструктура - пътна мрежа по класове, железопътни линии, гари; елементи на другата техническа инфраструктура - електропроводи, газопроводи, нефтопроводи, нефтопродуктопроводи, топлопроводи, далекосъобщителни мрежи, водопроводи, канализационни колектори, и съоръженията към тях (електрически подстанции, пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, понижителни и разпределителни станции и др.);
- Схеми в М 1:50000 за:
- Схема на комуникационно-транспортната система;

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

- Отделни и комбинирана схема на мрежи и съоръжения на инженерната инфраструктура (водоснабдяване, канализация, електроснабдяване, газификация, телекомуникации и др.);
- Специализирана схема на културното наследство;
- Специализирана схема на екологичното състояние и въздействието върху околната среда;
- Специализирана схема на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита;
- Други схеми и материали по преценка на проектанта;

Плановото задание изисква Окончателният проект на ОУП Златоград да се изготви въз основа на Предварителния, с отразени корекции и допълнения съобразно становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации, контролните органи, решенията на експертните съвети и обществените обсъждания.

Всички текстови и графични материали следва да бъдат предадени на хартиен носител (два оригинала и две копия), както и на магнитен носител (компакт диск), с идентично съдържание. Текстовите материали трябва да бъдат предадени в подходящ формат (А4 или А3), съдържащи следните задължителни елементи:

- титулна страница, с нанесена информация относно: вид на плана; обект на планиране; изпълнител; възложител; главен проектант – квалификационна степен, три имена, номер на документ за правоспособност, подпис; три имена на лицето, представляващо и/или управляващо юридическото лице.
- авторски колектив – списък на проектантите, сътрудниците, консултантите и техническите лица, участвали в изготвянето на поръчката;
- съдържание на текстовия и графичния материал.

Графичните материали за ОУП се изработват със следните допълнителни задължителни елементи:

- вид и териториален обхват на плана, мащаб, фаза на проектиране, разположени в подходящо

в композиционно отношение място;

- географските посоки и данни за ветровия режим;
- таблица с информация за изпълнителя, вида на плана, възложителя, проектантите (специалност, име, фамилия и подпис), фазата и мащаба на проекта, датата на завършване на проекта, разположена в долния десен ъгъл на всеки задължителен графичен материал;
- друга допълнителна графична информация (легенда, таблици, напречни профили, разрези, силуети и др.), разположени в свободните полета на чертежа по преценка на водещия проектант.

5.2. Времеви график

Времевият график за изработване на ОУП Златоград е сумарен от сроковете за проучване и проектиране, съгласуване, обществено обсъждане и приемане/одобряване.

Етапите и сроковете за тяхното разработване са съответно:

1. Етап 1. Проектно-проучвателни работи и изготвяне на подробен опорен план – до 6 месеца от стартиране на работата;
2. Етап 2. Изготвяне на Предварителен проект – до 8 месеца от приключване на Етап 1;
3. Етап 3. Изготвяне на Окончателен проект – до 4 месеца от приключване на Етап 2;
4. Етап 4. Изготвяне на Правила и нормативи за приложение на плана – до 3 месеца след приключване на Етап 3.

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

В сроковете не се включват сроковете за предоставяне на информация по чл. 115 и чл. 116 от ЗУТ, както и тези за съгласуване, приемане, обществено обсъждане и одобряване на съответните етапи.

Плановото задание подлежи на внасяне в МОСВ или регионалната инспекция по околната среда и водите за преценяване на необходимостта от екологична оценка и оценка за съответствието, представляващи част от общия устройствен план (чл.125, ал.6 ЗУТ). При преценена необходимост от изготвяне на ЕО и ОС, същите се изработват на база на изготвения Предварителен проект.

5.3. Изисквания към финалните документи (текстови и графични) на ОУП

Финалните документи на ОУП Златоград трябва да съдържат всички резултати от етапите по изработването му. По отношение на обема и съдържанието, те трябва да съответстват на изискванията на чл. 18 и чл. 19 от Наредба №8 на МРРБ, както и да кореспондират на възприетата в устройствената практика по изработване на ОУП технологична последователност.

В съответствие с възприетите етапи, съобразно изискванията на нормативната уредба по устройствено планиране, финалните документи от първата фаза на проучванията (Предварителен проект на ОУП) включват обяснителна записка (текстови материали) и Проект за Общ устройствен план на община Златоград в М 1:25 000.

Обяснителната записка съдържа в себе си както подробните аналитични проучвания (допълващи съответните аналитични проучвания в Планово задание), така и проучванията за перспективното развитие на територията и обосновките по устройствените решения. За представените в текстовата част данни задължително се изисква посочване на източника на информация.

Проектът за Общ устройствен план на община Златоград като основен финален графичен документ е в М 1:25 000. Обемът и съдържанието му, както и степента на подробност се определят съгласно изискванията на Наредба №8 на МРРБ и възможностите, които дава възприетият мащаб.

Финални документи по първата фаза са още „Баланс на територията" (опорен и проектен) съгласно изискванията на Наредба №8 и „Правила и нормативи за прилагане на Общия устройствен план на община Златоград".

Финалните документи по втората фаза на работата по изработване на ОУП на община Златоград (Окончателен проект) съдържат текстовите и графичните материали на Предварителния проект, коригирани и допълнени съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации. Като допълнителен текстови материал към финалните документи на ОУП на община Златоград се изработва доклад за изпълнение на препоръките.

Друг важен финален документ на ОУП Златоград е „Програмата за реализация на ОУП". Основен раздел на тази програма е частта за спешни действия в първите 5-7 години от приемането (утвърждаването) на ОУП. В този раздел се залага система от устройствени действия и мерки, обосноваващи необходимостта от изработване на поредица от подробни устройствени планове и инвестиционни проекти. Програмата за реализация на ОУП също подлежи на обсъждания и на съгласувателни процедури и се утвърждава от Кмета на община Златоград. Те протичат паралелно с процедурите по обсъжданията на ОУП.

5.4. План за необходимите административни мерки и организационни процедури по разработването и одобряването на ОУП

Изработването и одобряването на Общ устройствен план на община Златоград се процедира със следните административни мерки и организационни процедури:

- Начало на процедурите по избор на изпълнител по Закона за обществените поръчки и финансовото осигуряване на изработването на ОУП;
- Възлагане на изработването на ОУП на избрания изпълнител. Осигуряване на необходимата информация и съдействие от службите на Общинската администрация,

експлоатационните предприятия, заинтересованите централни и териториални администрации и др.;

- Заповед на кмета на общината (или Решение на Общинския съвет) за въвеждане на временни административни мерки по ограничаване на строителството на територията на община Златоград до приемане на ОУП, когато и където това е необходимо, по преценка на авторския колектив разработващ плана.
- Заповед на кмета на община Златоград за режим на служебната тайна от момента на стартиране на работата по разработвана ОУП до обявяването на плана за обществено обсъждане;
- Проектно-проучвателни работи и изготвяне на подробен опорен план, които се разглеждат от екип от главния архитект и експерти от компетентните отдели на община Златоград и се дава становище;
- Изготвяне на Предварителен проект – координацията на процеса се осъществява от главния архитект на община Златоград. Изготвеният Предварителен проект се съгласува от общинския експертен съвет (ОЕС), който се произнася по предложеното решение, на чиято основа да се разработи Окончателния проект. Съгласуването със заинтересованите институции се провежда съгласно реда и процедурите, определени с действащите нормативни документи;
- Изготвяне на Окончателен проект, който се предлага за обществено обсъждане. Общественото обсъждане се съвместява и е част от процедурата за провеждане на консултации по екологичната оценка и/или оценката за съвместимост, които Възложителя организира и провежда по Закона за опазване на околната среда и/или Закона за биологичното разнообразие. Възложителят съгласува проекта за ОУП със заинтересованите централни и териториални администрации, а при необходимост – и със специализираните контролни органи и експлоатационните дружества. Окончателният проект се разглежда от ОбЕСУТ и се дават препоръки или се приема. След съгласуването на проекта със съответните инстанции и допълване на техните препоръки и препоръките на ОбЕСУТ, ОУП се одобрява от Общинския съвет по доклад на Кмета на общината. Решението на общинския съвет се изпраща в 7-дневен срок от приемането му на областния управител, който може в 14-дневен срок от получаването да върне незаконосъобразното решение за ново обсъждане или да го оспори пред съответния административен съд. Одобрението се обнародва в Държавен вестник и не подлежи на обжалване;
- Изработване на правила, нормативи и програмни документи за прилагане на ОУП от работна група за срок до три месеца след утвърждаването на Окончателния проект. Работната група се назначава със заповед на Кмета на общината и се състои от представители на колектива, изработил ОУП и експерти, представители на общинската администрация, местни обществени и стопански организации. Документите се обсъждат и разглеждат от ОбЕСУТ;
- Кметът на общината представя за приемане от Общинския съвет ежегоден доклад за изпълнението на Общия устройствен план на общината и прави предложения за изменение на плана, ако такова се налага.

VI.ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- Национален статистически институт;
- Дирекция „Бюро по труда" – гр. Златоград;
- РИОСВ – Смолян;
- Национална база данни „Население" (ГРАО);
- НИНКН;
- Общинска администрация – Златоград(справки, информация и данни);
- Общинска служба по земеделие – Златоград;
- Държавно горско стопанство;

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.

- "ВиК"ЕООД - Смолян;
- ОПР на община Златоград 2014-2020 г., експертни оценки и др.
- Национална концепция за пространствено развитие на България и др.

Приложения, неразделна част от настоящото задание са :

1. Писмо изх. № КПД–14–209–3/11.06.2014 г. на РИОСВ-Смолян;
2. Писмо изх. № КД-04-172/06.06.2014 г. на БД „Източнобеломорски район"- Пловдив;
3. Писмо изх. № 0401-1421(2) от 29.09.2014 г. от Министерство на културата и Национален институт за недвижимо културно наследство;

В Общинска администрация Златоград функционира Система за управление на качеството и информационната сигурност, в съответствие с изискванията на стандартите ISO 9001:2008 и ISO 27001:2005.